

Nr 46.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om rätt till jakt m. m.; given Stockholms slott den 14 januari 1938.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) *lag om rätt till jakt;*
- 2) *lag angående tillägg till 7 § lagen den 14 juni 1907 (nr 36 s. 25) om servitut; samt*
- 3) *lag om ändrad lydelse av 2 § lagen den 25 juni 1909 (nr 56 s. 7) angående nationalparker.*

GUSTAF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

F ö r s l a g
till
Lag om rätt till jakt.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Den som har rätt till jakt äger att, med de undantag och inskränkningar som äro stadgade i denna lag eller annan författning, å det område jakträtten omfattar utan intrång av annan jaga samt döda eller fånga vilda däggdjur och fåglar samt deras ungar ävensom tillägna sig sådana fåglars bon och ägg.

Jakträttsinnehavaren bör genom ändamålsenlig och efter tillgången på villebråd lämpad jakt ävensom, där så lämpligen kan ske, genom åtgärder för villebrådets skydd och förkovran sörja för bevarandet av ett artrikt och livskraftigt villebrådsbestånd (jaktvård).

Jaktvården skall städse bedrivas under hänsynstagande till jordbrukets och skogsskötselns ävensom andra näringars intressen.

2 §.

Jakträtt tillkomme, där ej annorledes stadgas i denna lag, en var jordägare å honom tillhörigt område.

3 §.

Å häradsallmänning tillgodogöres jakträtten i enlighet med vad i lagen om häradsallmänningar är stadgat rörande delägares rätt till sådan allmänning.

4 §.

Å sockenallmänning, byaskog eller annan dylik samfällighet må delägarna, där de ej annorledes åsämjas, alienast för egna behov utöva jakträtt.

Äro särskilda föreskrifter gällande om allmänningens eller samfällighetens förvaltning, äga delägarna i enlighet därmed fatta beslut om jakträttens tillgodogörande för gemensam räkning. I annat fall må bestämmelse om jakträtten träffas efter ty är stadgat i lagen om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfälda ägor och rättigheter.

Avgärda by have jakträtt allenast å sina ägor inom hank och stör.

5 §.

1 mom. Den som äger väg have icke jakträtt därå, med mindre han äger mark därintill.

Den som äger marken å bägge sidor av väg have, ändock han icke äger vägen, jakträtt därå.

Går väg i gränsen mellan skilda ägares mark och äger ingen av dem vägen, have var och en av dem jakträtt å vägen.

2 mom. Å område, hörande till järnväg, spårväg eller kanalverk, må ej idkas jakt, med mindre fråga är om åtgärder, som erfordras för trafikaneläggningens skyddande mot skada av villebråd.

6 §.

Å mark vilken såsom tvistig blivit ställd under förbud må icke någon av de tvistande utan överenskommelse jaga.

7 §.

Boställshavare, kronohemmans åbo och, inom de sex nordligaste länen, innehavare av kronotorp, skogstorp eller odlingslägenhet å kronomark samt den som med nyttjanderätt innehar å sådan mark upplåtet kolonat ävensom innehavare av fjällägenhet ovan odlingsgränsen inom Norrbottens och Västerbottens län äge jakträtt å fastighetens ägor; dock skall den innehavare av kronotorp, skogstorp, odlingslägenhet, kolonat eller fjällägenhet sålunda medgivna jakträtten icke innefatta rätt till jakt efter älg.

År eljest mark för jordbruk genom arrendeavtal eller annorledes åt någon upplåten, äge brukaren, där ej annat avtalats, nyttja den jakt som hör till marken.

Innehavare eller brukare av fastighet varom är fråga i denna paragraf må icke utan särskilt bemyndigande av ägaren tala för fastigheten i frågor rörande bildande av jaktvårdsområde varom sägs i 10 §.

8 §.

År genom urminnes hävd eller genom särskilt stadgande, avtal, dom eller skattläggning eller på annat lagligt sätt än här ovan sägs bestämt om någons rätt till jakt, vare det gällande.

Servitut, som innefattar jakträtten å viss fastighet, må dock, sedan femtio år förflutit från servitutets tillkomst, ändå att sådana omständigheter icke visas föreligga som avses i 7 § första stycket lagen om servitut, på yrkande av ägaren till den fastighet som besväras av servitutet av domstol förklaras förfallet, såvida ej ägaren till den fastighet till vars förmån det gäller bestrider yrkandet och servitutet finnes böra i jaktvårdens intresse bestå. Har yrkande som nyss sagts avslagits, må förnyad prövning av frågan påkallas, sedan tio år förflutit efter utgången av förstnämnda tid, och sedermera efter utgången av varje ny tid av tio år.

9 §.

Jakträtt, som åt någon upplåtes annorledes än i samband med markens upplåtande till brukande, må icke utan upplåtarens eller hans rättsinnehavares samtycke överlåtas å annan.

10 §.

1 mom. Ägare av särskilda fastigheter, vilkas ägor bilda ett sammanhängande område, må i ändamål att befrämja jaktvården å området besluta, att ägorna skola utgöra jaktvårdsområde. För beslutets giltighet fordras fastställelse av länsstyrelsen.

Jaktvårdsområde skall, efter vad fastighetsägarna besluta, bildas för visst antal år, lägst tio och högst tjugufem. Beslut om bildande av jaktvårdsområde skall tillika innehålla de huvudsakliga grunderna i fråga om huru å området jakten må utövas och viltvården handhavas ävensom fastighetsägares skyldighet att å sin mark tåla, anlägga eller underhålla inrättning för jaktvårdens tillgodoseende.

2 mom. Väckes förslag om bildande av jaktvårdsområde och enas icke samtliga fastighetsägare härom eller angående tiden för jaktvårdsområdets bestånd eller övriga frågor som avses i 1 mom. andra stycket, skall förslaget företagas till prövning vid förrättning på stället. Sådan förrättning skall hållas av förrättningsman som länsstyrelsen förordnar. Närmare föreskrifter rörande förrättningen utfärdas av Konungen.

3 mom. Beslut om bildande av jaktvårdsområde vare ej giltigt med mindre de vilka biträda beslutet utgöra minst fyra femtedelar av antalet fastighetsägare och tillika äga minst fyra femtedelar av den mark varom fråga är. Härvid må ägare av mark, som i avseende å läge, form och övrig beskaffenhet finnes lämpligen böra bestå såsom eget jaktvårdsområde, icke mot sitt bestridande kunna tvingas ansluta sig till jaktvårdsområde varom nu är fråga.

Innefattar beslut om bildande av jaktvårdsområde att rätten till all jakt eller till jakt efter särskild villebrådsart å området skall upplåtas till viss eller vissa personer, fordras för beslutets giltighet att samtliga fastighetsägare för- enat sig därom.

11 §.

1 mom. Beslut om bildande av jaktvårdsområde, varom sägs i 10 §, skall underställas länsstyrelsen, som har att tillse huruvida beslutet tillkommit i laga ordning samt överensstämmer med lag och författning, så ock att det är tjänligt för jaktvårdens främjande och icke kränker enskild rätt.

Beslutet skall av länsstyrelsen antingen oförändrat fastställas eller ogillas. Vägras fastställelse, skall skäl därför uppgivas.

2 mom. Beslut som länsstyrelsen meddelar jämlikt denna paragraf skall införas i länskungörelserna och tidning inom orten samt uppläsas i kyrkan i den eller de socknar, där jaktvårdsområdet är beläget.

Mot länsstyrelsens beslut må talan föras hos Konungen genom besvär,

som skola ingivas till jordbruksdepartementet före klockan tolv å sextionde dagen från den dag då beslutet upplästes i kyrkan eller, där beslutet upplästes å olika dagar i särskilda socknars kyrkor, från den dag då det sist blev uppläst.

3 mom. För beslut om ändring av jaktvårdsområdes omfattning eller i annan fråga, beträffande vilken jämlikt 10 § 1 mom. andra stycket bestämmelser skola meddelas i beslutet om områdets bildande, skall vad ovan stadgats om bildande av jaktvårdsområde samt om länsstyrelsens prövning av dylikt beslut äga motsvarande tillämpning.

12 §.

1 mom. Sedan beslut om bildande av jaktvårdsområde, varom sägs i 10 §, blivit fastställt, gälle det mot ny fastighetsägare.

2 mom. Tillkommer på grund av stadgande i 7 § jakträtten å fastighet varom i 10 § är fråga annan än fastighetens ägare, skall den omständigheten att ägaren biträder beslut om bildande av jaktvårdsområde icke lända till inskränkning i den jakträtt som sålunda tillkommer fastighetens innehavare eller brukare under besittnings- eller brukningstiden.

Vad nu stadgats skall ock i tillämpliga delar gälla om jakträtt varom är bestämt på sätt i 8 § sägs.

Har jakträtten å fastighet som varder intagen i jaktvårdsområde eljest upplåtits till någon, som icke besitter eller brukar fastigheten, äge han uppsäga jakträttsavtalet till omedelbart upphörande.

13 §.

Å öppna havet ävensom i skärgård på holmar, klippor och skär, som ej höra till visst hemman, må utan tillstånd av kronan icke idkas annan jakt än sådan som den bofasta kustbefolkningen av ålder bedrivit efter säl eller sjöfågel.

14 §.

1 mom. Uppehåller sig varg eller järv bevisligen i trakten, äge en var företaga jakt å sådant djur å annans jaktområde samt behålla de djur av nämnda slag han därvid faller.

2 mom. Påträffar någon tillfälligtvis säl, evar det vara må, då må han döda och behålla djuret. Enahanda rätt have ock den som påträffar djur, tillhörande någon av följande arter, nämligen mullvadar, näbbmöss, fladdermöss, hasselmöss, sorkdjur (sorkar och lämlar), råttor och möss.

15 §.

1 mom. Inkommer rävar, grävling, iller, mink, mård, hermelin, vessla, ekorre, vildkanin, igelkott, berguv, duvhök, sparvhök, korp, kråka, råka, kaja, skata, nötskrika, pilfink eller gråsparv i gård eller trädgård, have den som där bor eller innehar trädgården så ock dennes folk rätt att döda och behålla djuret, ändock att jakträtten där tillkommer annan.

Likaledes må björn, lo eller örn, som inkommer i gård eller trädgård, av nämnda personer dödas.

2 mom. Har jämlikt särskilda bestämmelser rätt tillagts jakträttsinnehavaren att utan hinder av stadgat förbud döda vissa eljest fridlysta fåglar, då sådant erfordras till förekommande av avsevärd skada i trädgård, eller att, oberoende av stadgad fridlysning, avlägsna eller förstöra sådana fågelbon, som blivit byggda i eller på byggnad eller i gård och därigenom förorsaka olägenhet eller skada, ävensom i dylika bon varande ägg, skall enahanda rätt tillkomma jämväl de i 1 mom. omförmälda personerna i fråga om där avsedd gård eller trädgård.

Innehavare av trädgård, anläggning för fruktodling eller plantskola skall, ändock att han där icke äger jakträtt, hava samma rätt att inom anläggningen fälla eljest fridlyst hare, som enligt vad därom må vara stadgat är jakträttsinnehavaren medgiven. Sålunda fälld hare tillkomme jakträttsinnehavaren.

16 §.

1 mom. Den som under idkande av lovlig jakt sårar villebråd så, att det faller å annans jaktområde inom ett hundra meter från gränsen av den jagandes jaktområde, må tillvarataga och behålla villebrådet. Är det älg, hjort eller rådjur, må den jagande dock ej från stället bortföra djuret utan i närvaro av två ojäviga vittnen och vare han dessutom pliktig att sist å andra dagen, sedan djuret fälldes, om förhållandet underrätta jakträttsinnehavaren eller den som innehar marken eller någon av deras folk. Försummar den jagande något härav, varde ansedd såsom den där olovligt jagat å annans jaktområde.

2 mom. Har i annat fall än i 1 mom. avses älg, hjort eller rådjur, som sårats vid lovlig jakt, tagit sin tillflykt till annans jaktområde, vare den jagande pliktig att därom skyndsamt underrätta jakträttsinnehavaren eller den som innehar marken eller någon av deras folk.

17 §.

Utän särskilt tillstånd av den som innehar marken må jakträttsinnehavaren icke söka efter vilt eller eljest idka jakt i gård eller trädgård.

Vad i första stycket stadgas skall ock, så vitt avser tiden från och med den 1 maj till dess grödan är avmejad, äga tillämpning beträffande åker som är besädd med säd eller gräs; dock att jakt som äger rum efter föreläggande eller förordnande enligt 24 § 1 mom. må företagas jämväl å dylik åker, då länsstyrelsen finner sådant nödvändigt för det med jakten avsedda ändamålet.

18 §.

1 mom. Dödar eller fångar man björn, lo eller örn, eller anträffar man sådant djur såsom fallvilt, tillfalle djuret kronan, oberoende av vem jakt-rätten tillkommer, där ej Konungen annorledes förordnar.

2 mom. Beträffande rätten till fallvilt av annat djur än björn, lo och örn gälle följande:

Älg, hjort, rådjur och bäver, som anträffas såsom fallvilt under tid då sådant djur är fridlyst, tillfalle kronan.

I övrigt tillkomme rätten till fallvilt jakträttsinnehavaren.

19 §.

Ej må någon utan lov skrämma eller mota, ej heller genom anstalter för utfodring eller annorledes locka villebråd från annans jaktområde; dock vare ej hinder för den som innehar marken att därifrån bortskrämma eller bortdriva villebråd, i den mån sådant erfordras för avvärjande av skada eller olägenhet.

Bulvan för fågelskytte ävensom redskap för fångst av levande nyttigt vilt må ej utan lov uppsättas närmare annans jaktområde än två hundra meter.

Idkas jakt med drivande hund å område som är av sådan beskaffenhet, att drevet måste antagas komma att huvudsakligen framgå över annans jaktområde, och framgår av omständigheterna uppenbarligen, att syftet är att åtkomma villebråd från sistsagda område, vare ansett som om olovlig jakt ägt rum.

20 §.

Med skjutvapen eller fångstredskap må icke någon utan tillstånd av jakträttsinnehavaren färdas å annans jaktområde annorstädes än å väg som är upplåten till allmänt begagnande, med mindre av omständigheterna framgår att det sker i lovliga ärenden och hund, om sådan medföres, hålles kopplad.

21 §.

Lös hund må ej medtagas eller insläppas i annans hägnade jaktpark eller djurgård; sker det, vare hunden förverkad.

22 §.

Löper hund lös i mark där villebråd finnes, äge jakträttsinnehavaren eller hans folk rätt att upptaga hunden. Det åligger den som sålunda upptagit hund att därom ofördröjligen tillsäga hundens ägare eller innehavare eller, därest denne ej är känd eller icke kan träffas, låta kungöra det i tidning inom orten. Den som vill återfå upptagen hund löse den med tio kronor eller, där inom ett år före upptagandet av samma person innehavd hund blivit hos samma jakträttsinnehavare löst, tjugu kronor jämte för varje gång ersättning för hundens föda och övriga kostnader. Har ej ägaren eller innehavaren löst hunden inom åtta dagar efter erhållen tillsägelse om upptagandet eller inom trettio dagar från det kungörelsen därom blivit införd i tidningen, vare hunden förverkad. Vill jakträttsinnehavaren hellre taga lösen, vare hundens ägare eller innehavare skyldig att utgiva sådan enligt förut angivna grunder, därest tölän därom instämmes inom trettio dagar från det hunden varit att anse såsom förverkad.

Jagar eller ofredar hund, som löper lös, villebråd, vare hundens ägare eller

innehavare skyldig ersätta jakträttsinnehavaren skada som därigenom må anses hava skett å villebrådsbeståndet.

Låter hund, som löper lös och jagar eller ofredar villebråd, sig icke upp- tagas och framgår av omständigheterna uppenbarligen, att hundens löslö- pande beror på ägarens eller innehavarens vårdslöshet, må under tiden från och med den 1 mars till och med den 20 augusti jakträttsinnehavaren eller hans folk döda hunden. Den som sålunda dödat hund skall därom ofördröj- ligen göra anmälan till polisman i orten vid äventyr att eljest icke äga till sitt fredande åberopa förhållande som nyss sagts.

23 §.

Katt som anträffas utanför gård eller trädgård må av jakträttsinnehava- ren eller hans folk saklöst dödas.

24 §.

1 mom. Orsakas till följd av viss villebrådsarts utveckling avsevärd ska- da å gröda, skog eller plantering och kan skadan icke genom rimliga åtgär- der från markinnehavarens sida förebyggas, förelägge länsstyrelsen jakträtts- innehavaren att vidtaga de åtgärder som må finnas erforderliga i sådant av- seende. Föreläggande varom nu är sagt må dock ej givas, där anledning föreligger till antagande att skadan varder markinnehavaren i huvudsak gottgjord. Underlåter jakträttsinnehavaren att ställa sig föreläggandet till efter rättelse, förordne länsstyrelsen, att jakt å området skall genom därtill särskilt utsedd jägare äga rum i ändamål att åstadkomma erforderlig minsk- ning av villebrådsstammen.

Villebråd som efter föreläggande varom sägs i första stycket fälles eller fångas genom jakträttsinnehavarens försorg tillfalle honom. Villebråd som fälles eller fångas vid jakt, företagen efter i samma stycke omförmålt förord- nande och å tid då jakt efter sådant villebråd är i allmänhet tillåten, tillfalle även jakträttsinnehavaren, därest han gäldar av saken föranledda kostna- der. Vill han det ej eller skedde jakten under stadgad fridlysningstid, skall med villebrådet förfaras på sätt Konungen förordnar. Konungen bestämme ock angående ordningen för meddelande av föreläggande och förordnande, som avses i första stycket.

2 mom. Orsakas å gröda avsevärd skada av vildkaniner, må markinne- havaren, ändå att jakträtten å marken tillkommer annan, så ock hans folk där anställa fångst av vildkanin. Vid sådan fångst må icke medföras skjut- vapen eller hund. Fångad vildkanin tillfalle markinnehavaren.

25 §.

Vid jakt å område som innehaves av annan vare jakträttsinnehavaren skyl- dig ersätta all skada, som å mark, hägnad eller annan egendom förorsakas vare sig av honom själv eller av annan, vilken han givit lov att jaga, eller av de vid jakten använda biträden eller hundar.

26 §.

1 mom. Den som vill utöva jakt å annan mark än den han äger eller till vilken han har i 7 § omförmäld brukningsrätt vare pliktig erlægga jaktvårdsavgift.

Till bevis om att den jagande fullgjort vad honom enligt första stycket åligger skall han vid jakten medföra ett för honom utfärdat jaktkort; och vare han pliktig att vid anfordran uppvisa kortet för polisman eller med polismans befogenhet utrustad ordningsvakt för jaktbevakning, befattningshavare vid domänverket, lappfogde eller lapptillsyningsman, stiftsjägmästare eller dennes biträden ävensom för den som äger, innehar eller vårdar marken eller den eljest där äger jakträtt; skolande den befattningshavare vid domänverket, lappväsendet och stiftsnämnd sålunda tillkommande befogenheten att påfordra uppvisande av jaktkort hava avseende allenast å mark som står under hans förvaltning eller uppsikt.

2 mom. Från skyldighet att erlægga jaktvårdsavgift äro befriade:

Konungen och medlemmar av det kungliga huset;

chefen för Konungens hovjägeristat i avseende å jakt som av honom på Konungens uppdrag utövas å kronans områden;

personal vid domänverket samt lärare och elever vid skogshögskolan och skogsläroverken i avseende å jakt som enligt gällande bestämmelser av dem i deras nämnda egenskap utövas å kronans områden;

svensk eller norsk lapp vid utövning av den rättighet att jaga, som enligt vad särskilt är stadgat må tillkomma honom i vissa delar av riket;

i trakterna ovan odlingsgränsen inom Norrbottens och Västerbottens län samt skyddsskogsgränsen i Jämtlands län bofast person vid jakt med snara; samt

person som enligt 27 § är skyldig utlösa jaktpass.

I övrigt äge bestämmelserna om jaktvårdsavgift icke tillämplighet i fråga om:

jakt varom förmäles i 13 §;

jakt efter varg eller järv eller

rätten att under omständigheter, som angivas i 14 § 2 mom. och 15 §, döda i nämnda lagrum omförmälda djur.

3 mom. Av influtna jaktvårdsavgifter skall bildas en fond (jaktvårdsfonden), vilken efter Konungens bestämmande användes till främjande av jaktvården inom riket. För sådant ändamål skola ock användas de övriga medel som enligt vad därom må vara särskilt stadgat skola tillföras nämnda fond.

4 mom. Konungen äger bestämma jaktvårdsavgifts belopp samt ordningen för uppbörd, redovisning och fördelning av dylika avgifter ävensom för utfärdande av jaktkort.

27 §.

Å utrikes ort bosatt person må icke inom riket idka jakt, med mindre han är försedd med ett för honom utfärdat jaktpass. Svensk undersåte vare

dock berättigad jaga å egen fastighet utan att innehava jaktpass; och skall sådan rätt även tillkomma utländsk undersåte i fråga om fastighet, som han förvärvat med Konungens tillstånd eller genom bodelning, arv eller testamente. Jaktpass vare ej heller erforderligt för medlem av främmande makts beskickning eller för norsk lapp vid utövning av den rättighet att jaga, som enligt vad särskilt är stadgat må tillkomma honom i vissa delar av riket.

Jaktpass utfärdas i den ordning och mot den avgift till jaktvårdsfonden Konungen bestämmer. Passet skall av den jagande vid jakten medföras samt av honom vid anfordran uppvisas för den som enligt 26 § 1 mom. äger påfordra uppvisande av jaktkort.

28 §.

Jagar någon olovligt å annans jaktområde, dömes till dagsböter.

Har han därvid fällt, fångat, sårat eller påskjutit älg, hjort, rådjur, bäver, björn eller lo, eller har jakten bedrivits vanemässigt eller i större omfattning, eller har vid jakten i strid mot vad därom finnes stadgat använts motorfordon, motorbåt, maskindrivet fartyg eller bogserad farkost, vare straffet dagsböter, lägst tjuvu, eller fängelse i högst sex månader.

Har olovlig jakt ägt rum inom annans fågeldamm eller har vid dylik jakt inom annans hägnade jaktpark eller djurgård fällts, fångats, sårats eller påskjutits villebråd som i andra stycket sägs eller ren eller svan, dömes den jagande till fängelse eller vid synnerligen förmildrande omständigheter till dagsböter, dock ej under tjuvu.

29 §.

1 mom. Såsom olovlig jakt å annans jaktområde skall anses om någon överträder det i 5 § 2 mom. stadgade förbudet, så ock om någon olovligt utövar jakt efter älg, varom sägs i 7 §.

Har någon å annans jaktområde eller eljest olovligt tillvaratagit fallvilt eller, där björn, lo eller örn dödats eller fångats, olovligt tillägnat sig djuret, straffes såsom för olovlig jakt enligt vad i 28 § första stycket sägs.

2 mom. Utövar delägare i allmänning eller annan samfällighet, varom sägs i 4 §, å området jakt, som strider mot vad enligt första stycket av nämnda paragraf är tillåtet eller mot beslut som avses i andra stycket första punkten av samma paragraf, vare ansedd som hade han, såsom avses i 24 kap. 6 § strafflagen, missbrukat sin rätt i samfälligheten.

Överträder ägare av mark, som ingår i jaktvårdsområde varom förmäles i 10 §, eller å sådant område eljest jaktberättigad person de angående jaktutövningen å området gällande reglerna, straffes med dagsböter.

30 §.

Fälles någon till ansvar för förbrytelse varom sägs i 28 eller 29 §, vare villebråd som han olovligt dödats, fångat eller tillägnat sig eller fallvilt som han

tillvaratagit eller, därest det icke kan tillrättaskaffas eller det undergått förskämning, dess värde förverkat.

Var det annat villebråd än björn, lo eller örn och skedde jakten å annat område än i 5 § 2 mom. sägs samt med användande av tillåtet jakt- eller fångstredskap och under tid, då jakt efter sådant villebråd är tillåten, eller var fallviltet sådant som enligt bestämmelserna i 18 § tillkommer jakträttsinnehavaren, tillfalle det förverkade denne eller, i fall varom förmåles i 29 § 2 mom. första stycket, övriga delägare i allmänningen eller samfälligheten och, i fall varom sägs i samma moments andra stycke, övriga å jaktvårdsområdet jaktberättigade personer.

Med björn, lo eller örn, som är förverkad, så ock med annat förverkat villebråd, som dödats eller fångats medelst annat jakt- eller fångstredskap eller under annan tid än i andra stycket sägs, ävensom med annat än där omförmält förverkat fallvilt förfares på sätt stadgas i 36 §. Lag samma vare beträffande förverkat villebråd, som dödats eller fångats å område som sägs i 5 § 2 mom.

31 §.

1 mom. Anträffas å bar gärning någon som olovligt jagar å annans jaktområde, må jakträttsinnehavaren eller den som äger, innehar eller vårdar marken så ock deras folk av den jagande taga förverkat jaktbyte ävensom, till vedermåle och pant, skjutvapen, annan jaktredskap och hundar. Vad sålunda tagits till vedermåle och pant må behållas, till dess den jagande bjuder rätt för sig.

Å område där jakträtt tillkommer kronan liksom å de till lapparnas utslutande begagnande anvisade områdena tillkomme enahanda rätt polisman och med polismans befogenhet utrustad ordningsvakt för jaktbevakning ävensom personal vid domänverket samt lappfogde och lapptillsyningsman

Har den som blivit dömd till ansvar för olovlig jakt å annans jaktområde inom två år därefter ånyo gjort sig skyldig till sådan förseelse, vare skjutvapen, annan jaktredskap och hundar förbrutna; och skall därmed förfaras på sätt föreskrives i 36 §.

Vad i detta moment är stadgat om den som olovligt jagar å annans jaktområde gälle ock i fråga om den som å bar gärning beträdes med sådant jagande, tillvaratagande, bortförande eller tillägnande, som enligt 16 § 1 mom. eller 29 § 1 mom. första stycket är att anse såsom olovlig jakt eller för vilket åtgörande han enligt 29 § 1 mom. andra stycket skall straffas såsom för olovlig jakt; och skola, där fråga är om olovligt tillvaratagande av sådant fallvilt som jämlikt bestämmelserna i 18 § tillkommer kronan eller olovligt tillägnande av björn, lo eller örn, de i andra stycket här ovan omförmälda personerna äga att utöva där avsedd rätt jämväl å område, där jakträtten tillkommer annan än kronan.

2 mom. Sätter i fall varom sägs i 1 mom. den brottslige sig till motvärn mot jakträttsinnehavaren, den som äger, innehar eller vårdar marken eller deras folk eller mot i andra stycket av samma moment omförmäld befatt-

ningshavare, då någon av dem vill hindra honom från gärningen eller av honom taga vad han åtkommit eller ock fråntaga honom det som må kvarhållas till vedermäle och pant, dömes till fängelse i högst sex månader eller straffarbete i högst två år.

32 §.

Idkar någon, som enligt bestämmelserna i 26 eller 27 § är skyldig att erlægga jaktvårdsavgift eller utlösa jaktpass, jakt utan att hava fullgjort vad sålunda åligger honom, straffes med böter från och med tio till och med tre hundra kronor och vare dessutom pliktig erlægga högsta fastställda jaktvårdsavgift eller avgift för jaktpass.

För avgifternas erläggande svare, lika med den skyldige, jämväl den som tillåtit honom deltaga i jakten ävensom, i fråga om avgiften för jaktpass, den som upplåtit jakträtt till honom, med rätt likväl att av den skyldige söka åter vad sålunda erlagts.

För underlåtenhet att vid jakt medföra gällande jaktkort eller jaktpass eller vägran att på anmodan av den det vederbör framvisa detsamma vare straffet böter från och med fem till och med tre hundra kronor.

Visar den som blivit angiven för underlåtenhet, varom sägs i nästföregående stycke, sist under tredje dagen från det angivelsen blev honom kunnig hos åklagaren, att han vid tiden för förseelsen innehade gällande jaktkort eller jaktpass, och giva omständigheterna vid handen, att förseelsen haft sin grund i förbiseende, vare fri från ansvar.

33 §.

Uraktlåter någon i fall som avses i 16 § 2 mom. att fullgöra där stadgad underrättelseplikt, straffes med dagsböter, där ej å förseelsen följer straff enligt allmänna strafflagen.

Bryter någon mot vad i 17 § är föreskrivet, böte från och med fem till och med tre hundra kronor.

Överträder någon förbud som är stadgat i 19 § första eller andra stycket eller 20 § och är ej förseelsen att anse såsom olovlig jakt å annans jaktområde, straffes med böter från och med tio till och med tre hundra kronor. Var det i fall som avses i 19 § första stycket älg, hjort eller rådjur som skrämdes, motades eller lockades, må böterna ej sättas lägre än femtio kronor.

34 §.

Allmän åklagare äge föra talan i fråga om olovlig jakt å område som avses i 5 § 2 mom. så ock å förbrytelser om vilka förmåles i 31 § 2 mom. samt 33 § första stycket denna lag.

Sker intrång i kronans, menighets eller allmän inrättnings rätt eller överträdelse av de angående jaktkort eller jaktpass meddelade föreskrifterna, äge allmän åklagare att föra talan därom; och skall i fråga om mark som

står under domänverkets förvaltning rätt att föra talan om sådant intrång tillkomma jämväl revirförvaltaren vid detta verk.

I övrigt må förbrytelse mot denna lag ej åtalas av allmän åklagare, där den ej av målsägande angives till sådant åtal.

Såsom målsägande enligt denna lag skall jämväl anses ägaren av marken eller innehavaren som avses i 7 § eller brukaren vilken enligt samma lagrum äger jakträtt, ändå att jakträtten av honom upplåtits åt annan, så ock, i fråga om allmänning eller samfällighet varom förmäles i 4 §, delägare i allmänningen eller samfälligheten samt, beträffande jaktvårdsområde varom sägs i 10 §, ägare av i området ingående mark eller å området eljest jaktberättigad person.

Innefatta föreskrifter rörande förvaltningen av allmänning, samfällighet eller jaktvårdsområde tillika bestämmelse enligt vilken rätten att beivra intrång i jakträtten eller överträdelser i fråga om jaktutövningen skall tillkomma viss person, vare sådan bestämmelse gällande.

35 §.

Vad i 17 kap. 11 § rättegångsbalken förordnas om dem som gå rättens eller Konungens befallningshavandes bud och ärende, gälle ock om befattningshavare, som har att öva tillsyn å efterlevnaden av denna lag.

36 §.

1 mom. Av böter som ådömas enligt denna lag ävensom av behållna försäljningssumman av förverkat villebråd eller fallvilt, varom sägs i 30 § tredje stycket, eller av belopp som jämlikt första stycket i sagda paragraf utgives i stället för dylik egendom tillfalle hälften jaktvårdsfonden och återstoden kronan.

Efter enahanda grund skall fördelas vad som må finnas i behåll av försäljningssumman för egendom som jämlikt bestämmelserna i 31 § 1 mom. tredje stycket är förbruten, sedan panthavaren njutit tillgodo sin panträtt enligt samma paragraf.

Saknas tillgång till böternas gäldande, skola de förvandlas enligt allmän lag.

2 mom. Där i beslag taget djur som avses i denna paragraf är underkastat förskämning må det, sedan syn och värdering hållits av två ojäviga män, av beslagaren försäljas på lämpligt sätt.

Annan förverkad eller förbruten egendom som avses i denna paragraf skall försäljas å offentlig auktion; dock att, där förbrutet redskap utgöres av skjutvapen eller är sådant som icke må användas till jakt eller fångst, med detsamma skall förfaras på sätt Konungen bestämmer.

37 §.

Vad enligt bestämmelserna i 18, 29, 30, 31 och 36 §§ gäller om örn skall i tillämpliga delar avse jämväl olovlig tillägnelse eller förstörelse av örns ägg eller bo.

38 §.

Om jakt å område som är avsatt till nationalpark så ock beträffande svenska och norska lappars rättighet att jaga i vissa delar av riket gälle vad särskilt är stadgat.

39 §.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1938, dock att

dels vad i 8 § andra stycket stadgas skall tillämpas jämväl å servitut, som uppkommit före den dag lagen trätt i kraft; skolande i nämnda lagrum föreskrivna tid av femtio år räknas från sagda dag,

dels vad lagen innehåller om skyldighet att för rätten att utöva jakt hava erlagt jaktvårdsavgift ej skall tillämpas förrän från och med den 1 maj 1939,

dels ock att under tiden till och med den 31 mars 1939 vid bekämpande av vildkanin må tillämpas lagen den 15 juni 1935 om rätt i vissa fall till jakt å vildkanin; skolande sistnämnda lag upphöra att gälla från och med den 1 april 1939.

Genom denna lag upphävas i övrigt

lagen den 8 november 1912 om rätt till jakt,

24 kap. 12 och 13 §§ strafflagen så ock vad samma kapitel i övrigt innehåller med avseende å olovligt jagande.

F ö r s l a g

till

lag angående tillägg till 7 § lagen den 14 juni 1907 (nr 36 s. 25) om servitut.

Härigenom förordnas, att till 7 § lagen den 14 juni 1907 om servitut skall fogas ett nytt stycke av följande lydelse:

Huru i visst fall servitut, innefattande rätt till jakt, må förklaras förfallet, ändå att sådana omständigheter icke visas föreligga som avses i första stycket, därom skils i lagen om rätt till jakt.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1938.

F ö r s l a g

till

lag om ändrad lydelse av 2 § lagen den 25 juni 1909 (nr 56 s. 7) angående nationalparker.

Härigenom förordnas, att 2 § lagen den 25 juni 1909 angående nationalparker¹ skall erhålla följande ändrade lydelse:

2 §.

Vad i 1 § stadgats skall ej leda till inskränkning i enskild rätt, som må vara uppkommen, då området avsättes till nationalpark, eller i de rättigheter till bete, skogs fång, jakt och fiske, som äro lapparna medgivna, dock att jakt efter björn, lo, älg eller örn ej må äga rum. Ej heller vare lapparna förvägrat att medföra de för deras renhjordars bevakning nödiga hundar.

Förorsakas inom nationalparks område av björn, lo eller örn skada å renar, vilka där må föras på bete, och är skadan icke att tillskriva uppenbar vårdslöshet vid renarnas bevakning, skall sådan skada ersättas av statsverket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1938.

¹ Senaste lydelse se 1927: 435.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 5 februari 1937.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, anmäler efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet frågan om *ny jaktlagstiftning* samt anför:

I skrivelse den 30 maj 1931, nr 294, anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t ville låta utarbета förslag till ny jaktlagstiftning och de övriga åtgärder, som kunde vara påkallade för jaktens och jaktvårdens ordnande samt för riksdagen framlägga dessa förslag. Med anledning av denna skrivelse och andra framställningar i jaktfrågor uppdrog Kungl. Maj:t den 30 december 1932 åt generaldirektören S. Ribbing att inom jordbruksdepartementet biträda med utredning och upprättande av förslag beträffande jaktlagstiftningsfrågor. Sedan Ribbing avlidit den 12 december 1934 utan att hava slutfört nämnda uppdrag, bemyndigade Kungl. Maj:t dåvarande chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla dels en ny utredningsman för att verkställa utredning och avgiva förslag beträffande jaktlagstiftningsfrågor dels ock ytterligare högst fem personer att, på kallelse av utredningsmannen, i egenskap av sakkunniga med honom deltaga i överläggningar i ämnet. Jämlikt detta bemyndigande tillkallades den 1 februari 1935 numera revisionssekreteraren Gustaf Adolf Bouveng såsom utredningsman, varjämte godsägaren friherre Carl Bennet å Vasatorp, numera rektorn vid skogshögskolan Gustaf Lundberg, redaktören sedermera statssekreteraren Bernhard Näsgård samt ledamoten av riksdagens andra kammare, hemmansägaren Nils Olsson i Rödningsberg anmodades att såsom sakkunniga med utredningsmannen deltaga i överläggningar i ämnet. Utredningsmannen har, efter samråd med de sakkunniga, den 30 september 1936 avgivit betänkande med förslag rörande jaktlagstiftningsfrågor, del I, innehållande förslag till lag om rätt till jakt samt jaktstadga ävensom andra därmed sammanhängande författningar jämte motiv (statens offentl. utredn. 1936: 38). Vissa ytterligare spörsmål av jakträttslig natur äro, såsom utredningsmannen i detta betänkande framhållit, alltjämt föremål för utredning.

Över betänkandet hava till följd av remisser yttranden avgivits av domän-

styrelsen jämte samtliga överjägmästare, lantbruksstyrelsen, statskontoret, överståthållarämbetet, samtliga länsstyrelser tillika med landstingens förvaltningsutskott och hushållningssällskapens förvaltningsutskott i de län från vilka yttranden avgivits av länsstyrelserna, ävensom lappfogdarna i Norrbottens och Västerbottens län, vetenskapsakademien, Svenska jägareförbundet jämte dess underavdelningar i de olika länen, Svenska västkustfiskarnas centralförbund, Stockholms läns fiskareförening samt Svenska kennelklubben. Därjämte har yttrande över betänkandet avgivits bl. a. av De svenska djurskyddsföreningarnas centralförbund.

På grundval av betänkandet och de över detsamma avgivna yttrandena har ytterligare beredning av hithörande frågor ägt rum inom jordbruksdepartementet. Jag anhåller nu att få anmäla dessa frågor för Kungl. Maj:t.

Allmänna synpunkter.

Utredningsmannen har framhållit, att Sverige genom sitt geografiska läge och beskaffenheten av sina naturförhållanden i hög grad hade förutsättningar att hysa en artrik och talrik villebrådsstam av hög kvalitet, men att de nuvarande förhållandena ingalunda motsvarade dessa naturliga förutsättningar utan att tvärtom villebrådsstammen inom stora delar av riket visade tecken på fortgående utarmning. Såsom de viktigaste orsakerna till denna utveckling har utredningsmannen angivit följande. Den fortskridande uppodlingen av landet och framför allt intensifieringen av såväl jordbruk som skogsskötsel hade mångenstädes berövat villebrådet de naturliga förutsättningarna för dess trivsel och möjlighet att livnära sig. Uppdelningen av jorden i smärre brukningsdelar hade medfört minskning av antalet sådana områden, som hittills genom sin storlek varit ägnade att bereda villebrådet fred och skydd, samtidigt som intresset för jakt ökat inom alla samhällslager. Jakten hade under årtionden på de flesta håll bedrivits ur synpunkten att komma över så mycket villebråd som möjligt utan tanke på stammens framtida bestånd. Svårigheten att upprätthålla effektiv bevakning i förening med alltför milda straffbestämmelser och dessas ännu mildare tillämpande hade gjort överträdelser av de till villebrådets skydd givna rättsreglerna ofta praktiskt taget riskfria.

I det utlåtande av jordbruksutskottet vid 1931 års riksdag, som låg till grund för riksdagens förut omförmälda begäran om förslag till ny jaktlagstiftning, har utskottet understrukit behovet av en dylik lagstiftning genom att framhålla, att förhållandena på jaktens och jaktvårdens område i vårt land icke vore tillfredsställande och att den tillbakagång av villebrådsstammen, som under senare år allt hastigare ägt rum, vore särskilt betänklig.

Utredningsmannen har föreslagit lagstiftningsåtgärder av olika slag för att avhjälpa det behov, som sålunda gjort sig gällande. Han har därvid framhållit, att lagstiftningen visserligen icke i och för sig kunde skapa de eftersträfvade ändrade förhållandena men att en lagstiftning, som stödde jaktvård och naturskydd, dock kunde bli av betydelse icke minst genom

sin opinionsbildande verkan. Såsom grundval för en dylik lagstiftning har utredningsmannen angivit ett utvidgat jaktvårdsbegrepp, som ej blott innefattade begränsningar i jägarnas rätt att beskatta villebrådet utan jämväl avsåge positiva åtgärder till djurlivets skydd och förkovran. Med utgångspunkt från detta utvidgade jaktvårdsbegrepp har utredningsmannen, såsom i det följande närmare skall utvecklas, bl. a. föreslagit bestämmelser för att öka jaktområdenas arealer, för att främja de jaktvårdande organisationernas verksamhet, för att motverka viltskador och för att skapa mera effektiva straff- och åtalsförhållanden. Syftemålet med de sålunda föreslagna bestämmelserna har utredningsmannen angivit vara att å ena sidan skapa nödiga betingelser för bedrivandet av ändamålsenlig jaktvård och å andra sidan förhindra att frukterna av jaktvårdarnas arbete genom illojalt handlande frånhändes dem. Jämlikt de föreslagna bestämmelserna borde enligt utredningsmannens uppfattning jakt kunna idkas allmänt utan att djurlivet i markerna därför löpte fara att utarmas och jakten skulle därjämte komma att utövas under former, som motsvarade nutida krav på människans uppträdande i förhållande till den levande naturen.

I de över utredningsmannens förslag avgivna yttrandena har från olika håll vitsordats, att ett starkt behov av en ny jaktlagstiftning sedan länge förelegat. Sålunda hava *länsstyrelserna i Hallands och Skaraborgs län* understrukit, att legala åtgärder för ett bättre ordnande av jaktvården i hög grad vore påkallade, och denna uppfattning har också framförts av *landstingens förvaltningsutskott i Uppsala, Kristianstads, Värmlands och Örebro län* samt av *hushållningssällskapens förvaltningsutskott i Hallands, Göteborgs och Bohus* samt *Värmlands län*. *Lappfogdarna i Norrbottens län* hava påpekat, att förbättringar i jaktlagstiftningen vore särskilt önskvärda i trakterna ovan odlingsgränsen, då jakten där utgjorde en viktig inkomstkälla för befolkningen. *Svenska jägareförbundet* har också framhållit vikten av att en reform äntligen genomfördes på ifrågavarande ganska ömtåliga lagstiftningsområde, där vårt land låge betänkligt efter många andra länder, även sådana med sämre naturliga förutsättningar för jakt. Att det sålunda förefinnes ett framträdande behov av en mera rationell jaktlagstiftning synes också framgå av flera andra yttranden, även om denna synpunkt där icke direkt kommit till uttryck.

De generella principer, på vilka utredningsmannens förslag är byggt, hava allmänt biträts i de avgivna yttrandena.

Domänstyrelsen har framhållit, att det väsentligen nya i förslaget vore jaktvårdsarbetet, och har vidare anfört.

Därigenom hade i jaktlagstiftningen införts ett positivt moment till skillnad från nu gällande rättsregler, som vore av i huvudsak prohibitiv natur, i det man sökt genom förbud i en hel del avseenden förhindra ett utrotande av villebrådstillgången. Därjämte hade natur- och särskilt djurskyddssynpunkter givits mera rum och mera beaktats än förut skett. Vidare hade en del förbättringar vidtagits i nu gällande bestämmelser genom ett klarläggande av de grundläggande begreppen och ett vidare byggande på desamma.

Granskade man förslaget i huvudsak och särskilt i berörda avseende, syntes detsamma få sägas vara grundat på mycket sunda principer som obetingat borde kunna godtagas.

Huvudgrunderna i utredningsmannens förslag hava vidare väsentligen tillstyrkts eller lämnats utan erinran av *överståthållarämbetet* samt *länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands, Örebro, Gävleborgs, Väster-norrlands och Norrbottens län*. Vidare hava åtskilliga *förvaltningsutskott i landsting* och *hushållningssällskap* biträtt principerna i förslaget och likaså *lappfogdarna i Västerbottens och Norrbottens län* i fråga om de speciella jaktfrågor, som beröra deras tjänsteområden.

Av de ovannämnda myndigheterna har en ifrågasatt längre gående åtgärder än utredningsmannen föreslagit, nämligen *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*, som i fråga om de allmänna synpunkterna på en ny jaktlagstiftning anfört följande.

Den fortskridande industrialiseringen av landet och sammanträngandet av allt större del av befolkningen i städer och industrisamhällen gjorde det nödvändigt att åt denna befolkning bevara naturen och det däri fritt levande viltlebrådet till trevnad och rekreation. Upprätthållandet av viltlebrådsbeståndet hade därigenom fått och komme säkerligen i framtiden att i allt större utsträckning få betydelse jämväl ur social synpunkt. Med hänsyn tagen därtill finge de nu föreslagna inskränkningarna i den enskildes jakträtt ävensom skärpningen i straffbestämmelserna för olovlig och olaga jakt anses till fullo motiverade. Länsstyrelsen ifrågasatte emellertid starkt huruvida icke ytterligare inskränkningar i den enskildes rätt att utöva jakt vore motiverade.

En liknande tankegång synes ligga till grund för det enda yttrande, som innehåller en mera allmän reservation i fråga om riktlinjerna i utredningsmannens förslag, nämligen det yttrande, som *länsstyrelsen i Jönköpings län* avgivit. Däri har visserligen till en början anförts, att förslaget i stort sett finge anses innehålla flera påtagliga förbättringar jämfört med förhållandena, sådana de nu gestaltade sig, och att det även måste anses ägnat att till en del motverka de olägenheter, som ofta vore förknippade med nu gällande bestämmelser. Trots att förslaget vidare till en viss grad, särskilt genom det starkt betonade jaktvårdande momentet, kunde sägas vara direkt uppbyggande, kunde man emellertid enligt länsstyrelsens mening å andra sidan icke förneka, att det i vissa hänseenden icke motsvarade de önskemål i fråga om en ändrad jaktlagstiftning, som omfattades av den del utav befolkningen, som hade särskilt intresse för dithörande frågor eller eljest ögonen öppna för rådande missförhållanden å området.

Vetenskapsakademien har anfört, att utredningsmannen i stort sett syntes ha framlagt ett mycket värdefullt betänkande och även varit besjälad av ett varmt uppsåt att tillgodose djurlivets bevarande.

För *Svenska jägareförbundets* räkning har dess förbundsstyrelse, som besvarat remissen, yttrat att betänkandet såsom helhet betraktat vittnade om ett synnerligen grundligt genomträngande av ämnet och att styrelsen liksom

de särskilda jaktvårdsföreningarna i länen hälsade de framlagda författningsförslagen med den största tillfredsställelse, även om de präglades av en måttfullhet, som jägarna stundom måste finna gå väl långt i tillmötesgående mot andra intressen än jaktvårdens.

De svenska djurskydds-föreningarnas centralförbund har i sitt yttrande framhållit, att ehuru förbundet med största tacksamhet erkände, att vid uppgörandet av utredningsmannens förslag stor hänsyn tagits till djurskyddets krav, förbundet dock ville framföra ytterligare en del ur djurskyddssynpunkt viktiga önskemål. Dessa skola i det följande närmare omnämnas.

Departementss-
chefen.

Vid behandlingen i statsrådet den 30 december 1932 av frågan om tillkallande av utredningsman för verkställande av utredning rörande jaktlagstiftningsfrågor framhöll dåvarande departementschefen, att det, förutom den nyss omförmälda riksdagsskrivelsen, förelåge ett stort antal framställningar om revision av jaktlagstiftningen i skilda hänseenden. Dessa framställningar avsåge olika specialfrågor, medan riksdagsskrivelsen utan angivande av särskilda riktlinjer åsyftade en allmän översyn av hithörande bestämmelser. Med hänsyn till vad sålunda förekommit borde föreliggande jaktfrågor göras till föremål för övervägande i ett sammanhang genom en i huvudsak förutsättningslös utredning som borde omfatta samtliga de spörsmål som i ämnet blivit väckta. Den nu verkställda utredningen bestyrker att gällande lag om rätt till jakt i vissa delar icke längre motsvarar nutida krav på lagstiftning i ämnet och att ändring härutinnan är av nöden, om den i stort sett fortgående minskningen av villebrådstillgången skall kunna hejdas och förbytas i en eftersträvad ökning. Utredningsmannen utgår ifrån, att tillvaron i naturen av ett artrikt och livskraftigt villebrådsbestånd innebär en tillgång av såväl ideellt som materiellt värde. Ett flertal faktorer medverka emellertid till att detta värde löper fara att gå förlorat. För att så ej skall ske måste åtgärder till villebrådets skydd och förkovran vidtagas. Dessa åtgärder, som bruka sammanfattas under benämningen jaktvård, karakteriseras i korthet av dels att jakten icke bedrives så att villebrådsstammens fortvaro därigenom äventyras och att alltså avjagningen verkställs på ett ändamålsenligt och efter tillgången på villebråd lämpat sätt, dels att det, där natur- och andra förhållanden så medgiva, genom positiva åtgärder sörjes för bevarandet av villebrådsbeståndet. Enligt utredningsmannens förmenande bör detta jaktvårdsbegrepp komma till uttryck i lagstiftningen och jaktlagens bestämmelser böra ha till syfte att underlätta detta begrepps omsättande i praktiskt handlande. Härvid bör emellertid beaktas, att genom åtgärder i jaktvårdande ändamål intrång icke göres i näringarnas och främst då jordbrukets och skogsskötselns berättigade intressen samt att vid de särskilda bestämmelsernas utformning icke vidtagas större inskränkningar i den enskilde markinnehavarens rätt att i jakträttsligt avseende förfoga över sin mark än som för vinnande av ovan angivna syfte är oundgängligen nödvändigt.

Då jag finner avvägningen i utredningsmannens förslag mellan olika av detsamma berörda intressen i stort sett tillfredsställande, kan jag i huvudsak ansluta mig till de av honom angivna riktlinjerna.

Jaktvårdsområden.

Den nu gällande jaktlagen av år 1912 bygger på den principen, att varje jordägare har rätt att jaga på sin mark, men däri har anvisats en möjlighet att på frivillighetens väg skapa större jaktarealer. Det stadgas nämligen i 9 § av denna lag, att om ägare av särskilda fastigheter, vilkas ägor bilda ett sammanhängande område, sluta avtal om huru jakten å området må utövas och jaktvården handhavas, så skall vad i allmänhet stadgas om servitut tillämpas å vad avtalet innehåller om jaktens utövande och om skyldighet för ägare att å sin mark tåla, anlägga eller underhålla inrättning för jaktvårdens tillgodoseende. I nämnda paragraf har dock uppställts den tidsbegränsningen, att ett sådant avtal som nyss angivits ej är bindande utöver 50 år från det avtalet slöts.

Utredningsmannen har i sitt förslag bibehållit principen att jakträtt tillkommer varje jordägare å honom tillhörigt område. I betänkandet har visserligen diskuterats det många gånger framförda och genom nyare mellan-europeisk jaktlagstiftning åter aktualiserade kravet på innehav av viss minimiareal för rätten att självständigt idka jakt, men gentemot en sådan reform har utredningsmannen anfört, att bestämmelser av dylik innebörd alltför mycket skulle strida mot vårt folks vanor och föreställningssätt samt dessutom stöta på betydande praktiska svårigheter.

För att motverka de olägenheter, som äro förbundna med de små ägotterna, har utredningsmannen i stället valt att fortsätta på den väg, som beträffs genom införandet av de nyss återgivna bestämmelserna i den nuvarande jaktlagen. Dessa bestämmelser avse, såsom förut antytts, att genom avtal mellan fastighetsägare sammanföra dessas ägor till gemensamma större jaktområden. Utredningsmannen har anfört, att även om denna möjlighet att skapa lämpliga jaktvårdade områden på senare tid utnyttjats flitigare än vad fallet tidigare varit, så torde det dock vara allmänt känt, att de flesta försök att bilda dylika områden strandat på en eller annan jordägars vägran att biträda avtalet. Enligt utredningsmannens uppfattning vore det också uppenbart, att intet försök till nydaning av förhållandena på det jaktliga området kunde fullt ut medföra avsedd verkan, om det icke jämväl åsyftade att i möjligaste mån avhjälpa de med jorduppdeleningen förenade olägenheterna i jaktvårdsavseende. Med anledning därav har utredningsmannen föreslagit, att en på visst sätt bestämd majoritet av jordägare med sammanhängande marker skulle kunna genomföra beslut om att dessa skulle utgöra ett gemensamt jaktområde. Därvid skulle överenskommas, huru jakten å området finge utövas och viltvården handhavas, och beslutet därom skulle i tillämpliga delar gälla såsom servitut i högst 50 år i enlighet med de nuvarande bestämmelserna om helt frivilliga avtal. Såsom förutsättningar för bildande av jaktområde har utredningsmannen angivit, att området skulle befinnas lämpligt för ändamålet samt att de som biträdde beslutet utgjorde minst två tredjedelar av samtliga fastighetsägare inom området och tillika ägde minst två tredjedelar av marken i fråga. Från stadgandet om bildande

av jaktområde har utredningsmannen föreslagit det undantaget, att en fastighetsägare, som själv hade sådan mark, att den lämpligen kunde bestå såsom eget jaktområde, icke mot sitt bestridande skulle kunna tvingas att ansluta sig till gemensamt jaktområde.

För genomförandet av ett sådant majoritetsbeslut, som förut angivits, har utredningsmannan föreslagit ett särskilt prövningsförfarande, och dylika beslut skulle enligt förslaget ej få träda i tillämpning förrän de fastställts av länsstyrelsen.

I yttrandena över dessa utredningsmannens förslag har flerstädes understrukits, att betydande olägenheter för jaktvärden följt av den långt drivna uppdelningen av jorden. Att på grund därav mera generellt frågå principen om jakträttens anknytning till jordäganderätten i övrigt, har dock icke från något håll ifrågasatts. Förslag om innehav av minimiareal för rätt att utöva jakt har icke heller framställts annat än i ett yttrande, nämligen från *förvaltningsutskottet i Uppsala läns landsting*, som ansett det önskvärt, att minimiarealbestämmelser kunnat givas, åtminstone i fråga om älg, för vilket villebrådsslag värden och den rationella avjagningen vore i särskilt hög grad beroende av tillgång till stora jaktområden.

Utredningsmannens förslag att minska olägenheterna av jordsplittringen genom att möjliggöra bildande av särskilda jaktområden genom majoritetsbeslut har vunnit anslutning från olika håll.

Vid tillstyrkandet av förslaget om bildande av jaktområden genom majoritetsbeslut har i flera av de avgivna yttrandena framhållits, att detta intrång i enskilda markägares rättigheter kunde väcka vissa betänkligheter, men att dessa finge vika för de uppenbara fördelar, som vore förknippade med möjligheterna att skapa större jaktarealer. Såsom exempel på denna ganska utbredda inställning till problemet må anföras följande yttrande av *Älvsborgs läns södra hushållningssällskaps förvaltningsutskott*.

Utskottet ansåge sjölvfallet, att mången ägare av mark komme att ställa sig frågande inför stadgandet om bildande av jaktområden. För den som vore inställd på att själv disponera över sin mark samt själv tillgodogöra sig avkastningen från densamma, komme stadgandet att kännas som en icke ringa inskränkning i denna rättighet. Bl. a. skulle ju markägare få tåla att andra jagade på hans mark. Om man således från äganderättssynpunkt kunde vara betänksam mot stadgandet, syntes det dock utskottet som om svårigheterna att utöva god jaktvård bleve allt större allteftersom brukningsdelarnas areal undan för undan minskades. Då härtill komme, att jordbrukets intensifiering bl. a. genom anordnande av betesanläggningar i många fall berövade villebrådet dess naturliga förutsättningar för trivsel, funne utskottet det nödvändigt att vidtaga åtgärder för befrämjande av jaktvärden och då detta knappast kunde genomföras på annat sätt än genom upprättande av jaktområden, ville utskottet tillstyrka förslaget i denna del.

Från *hushållningssällskapens förvaltningsutskott i Gävleborgs och Väster-norrlands län* har såsom skäl för deras biträdande av förslaget särskilt understrukits, att på många håll i Norrland skogsskiftena genom sin synnerligen långsträckta och smala beskaffenhet i hög grad försvårat både jakt och jakt-

vård. Svenska jägareförbundet har även tillstyrkt bildande av jaktområden genom majoritetsbeslut och har därvid anfört, att bestämmelser av sådant innehåll vore av den allra största betydelse, om man vid fortgående jordstyckning ville söka åt landet bevara en något sänär tillfredsställande villebrädsstam.

Förslaget om bildande av jaktområden har icke avstyrkts i något yttrande men däremot hava från flera håll yrkanden framställts om inskränkningar eller andra ändringar i utredningsmannens förslag.

Sålunda har *lantbruksstyrelsen* uttalat, att de av utredningsmannen föreslagna bestämmelserna skulle kunna leda till en icke önskvärd inskränkning av fastighetsägarens förfoganderätt över egen mark, samt vidare anfört följande.

Styrelsen ansåge sig kunna godtaga förslaget i denna del, därest den möjlighet till tvångsanslutning som detsamma innebure begränsades till att gälla mindre fastigheter, som komme att helt omslutas av ett jaktområde. Förslaget syntes emellertid så avfattat, att på grund av dess bestämmelser en till ett jaktområde endast gränsande fastighet, vars anslutning befunes önskvärd, skulle kunna tvingas härtil. Detta funne styrelsen varken skäligt eller ur jaktvårdens synpunkt nödvändigt, helst som inom viss fastighet jaktvård av minst lika hög effektivitet som inom ett tilltänkt jaktvårdsområde kunde hava utövats av fastighetens ägare, som åtminstone i viss mån skulle berövas fruktarna av nedlagt arbete för jaktens befrämjande. Styrelsen ansåge sig därför böra föreslå, att avfattningen av nämnda bestämmelser ändrades därhän, att anslutningstvånget begränsades till sådana fastigheter, som skulle komma att helt inneslutas i ett i övrigt frivilligt bildat jaktområde.

Andra framförda betänkligheter mot utredningsmannens förslag avse frågan om huru långt gående verkningar bildandet av ett jaktområde skulle medföra för de anslutna markägarna. *Vetenskapsakademien*, som funnit att tvångsanslutning vid bildande av jaktvårdsområden i många fall kunde vara nyttigt och kanske nödvändigt för en effektiv jaktvård, har anfört följande.

Tvånget skulle otvivelaktigt gå för långt, om med en sådan anslutning till ett jaktområde skulle vara förenade bl. a. sådana konsekvenser som omtalades i motiven, nämligen att en till ett jaktområde ansluten person kunde bliva nödsakad tåla andra jägare på sin mark. Tvånget till anslutning i dylikt fall borde absolut ej gå längre än som vore nödvändigt för tillgodoseendet av en god jaktvård. Om t. ex. en person av intresse för djurlivet ville inom sitt begränsade område uppföda någon eller några djurarter för sitt nöjes skull och dessa ej gjorde någon skada på grannars mark, så måste det betraktas som ett hänsynslöst intrång, om övriga till samma jaktområde anslutna skulle få gå in där och skjuta ner de där uppfödda djuren. Det borde finnas klara bestämmelser om att sådant ej finge ske.

Liknande synpunkter hava framförts av *länsstyrelsen i Skaraborgs län*, som ifrågasatt, om icke i lagtexten borde givas uttryck åt den möjlighet, som enligt motiven skulle finnas för en fastighetsägare, vars fastighet anslötes till ett jaktområde, att erhålla föreskrift därom, att jakt å fastigheten icke finge bedrivas av annan delägare i jaktområdet, så länge ej heller fastighetsägaren vare sig själv eller genom annan utövade jakt å fastigheten.

Överståthållarämbetet har anmärkt.

Det framginge ej fullt klart, huruvida avtal och beslut om bildande av jaktområde vore avsedda att allenast reglera sättet för jaktens utövande eller även innefatta dispositioner över själva jakträkten. I senare fallet stode möjlighet öppen att i angivna fall meddela bestämmelser bl. a. om utarrenderande av jakten å hela jaktområdet i förening med förbud för enskild delägare i området att jaga därstädes. En dylik form av jaktarrende kunde uppenbarligen ur jaktvårdssynpunkt innebära betydande fördelar och komme säkerligen att, därest den i nu förevarande fall tillätes, vinna en omfattande praktisk tillämpning. I lagbestämmelserna borde klart angivas, huruvida nu åsyftade disposition över enskild delägars jakträtt kunde lagligen vidtagas.

Hallands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har yttrat följande.

Enligt betänkandet har förutsatts, att var och en av de till sammanslutningen anslutna markägarna skulle äga jakträtt å hela jaktområdet och således ej enbart å egna marker. Jaktutövningen skulle då kunna tänkas bliva ordnad antingen så, att jakt finge utövas endast gemensamt vid av sammanslutningens styrelse bestämda tillfällen eller ock så, att envar finge jaga för sig men med vissa inskränkningar i fråga om avskjutningen. En sammankoppling av sistnämnda båda alternativ kunde ock tänkas sålunda, att visserligen några gemensamhetsjakter anordnades men att dess emellan de olika markägarna finge med vissa inskränkningar jaga för sig. Utskottet hade emellertid funnit lämpligast att visserligen större jaktområden åstadkommes men att jakten utövades av en var å hans mark. Den sammanhållande kraften skulle vara det gemensamma intresset inom föreningen, att villebrådet beskattades med förstånd och att tjuvskytte beivrades av sammanslutningens styrelse.

I fråga om detta förvaltningsutskottets förslag har *länsstyrelsen i Hallands län* anfört.

Det enda sättet att tillmötesgå förvaltningsutskottets önskemål torde vara att stadga förbud mot att, vid bildandet av jaktområde, träffa sådana bestämmelser i fråga om sättet för jaktens utövande att en jägare eller innehavare av mark skulle äga jaga jämväl å andra delar inom jaktområdet än den egna marken. Ett sådant förbud syntes emellertid icke rimligen kunna stadgas, enär det torde ligga i sakens natur, att markägarna inom ett ifrågasatt jaktområde måste äga frihet att själva överenskomma om sättet för jaktens utövande. För övrigt kunde t. ex. älgjakten icke lämpligen bedrivas annat än såsom gemensamhetsjakt. Å andra sidan kunde t. ex. gemensamhetsjakt efter fasan icke komma i fråga å mark, där ägaren ensam bedreve fasanodling. Därav torde framgå, att det borde lämnas delägarna inom ett ifrågasatt jaktområde fritt att själva bestämma om sättet för jaktens utövande.

Även *Kalmar läns södra landstings förvaltningsutskott* har framhållit, att delägarna själva måste få besluta, huru jaktutövningen inom ett jaktområde skulle försiggå.

Däremot har *hushållningssällskapetets förvaltningsutskott i Gävleborgs län* förklarar det angeläget, att närmare bestämmelser bleve utfärdade angående förvaltningen av jaktområden, och *landstingets förvaltningsutskott i Värmlands län* har ansett som en naturlig konsekvens, att jakten på sådana områ-

den skulle förvaltas som bysamfällighet, och har menat, att eljest ett tillstånd skulle framskapas, som i många fall måste betecknas såsom sämre än det nuvarande.

Hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Värmlands län har tydligen också ansett att frågan om förvaltningen av jaktområdena krävde närmare reglering. Utskottet har nämligen anfört, att tillämpningen av bestämmelserna om bildande av jaktområden torde bli vansklig och därvid framdragit exempel på svårigheter, som kunde uppstå, då de fastighetsägare, som skulle bilda ett jaktområde, hade olika uppfattning om huru jakten borde utnyttjas och i detta hänseende uppställde sinsemellan motsatta villkor för medverkan vid frågan om jaktområdets bildande.

Jämväl länsstyrelsen i Värmlands län har ansett, att förevarande bestämmelser torde böra undergå förtydligande med hänsyn till de svårigheter, som i vissa fall kunde befaras uppstå vid deras tillämpning.

Vad härefter angår frågan om de av utredningsmannen föreslagna reglerna om den för tvångssammanslutning erforderliga majoriteten, har *hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Västernorrlands län* ifrågasatt, huruvida icke enkel majoritet vore tillräcklig beträffande antalet fastighetsägare.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har anfört, att om den mark, som lämpligen borde utgöra ett jaktområde, innefattade ett större antal mindre fastigheter, vilka sammanlagt uppginge till en i förhållande till hela området storlek obetydlig areal, den föreslagna röstningsbestämmelsen kunde utnyttjas av ägarna till dessa mindre fastigheter till att förhindra bildandet av ett lämpligt jaktområde. Länsstyrelsen vore därför benägen förordna en sådan ordning, att fastighetens areal tillerkändes större betydelse vid röstningen än enligt det föreslagna stadgandet skulle bli fallet.

Styrelsen för Gävleborgs läns jaktvårdsförening har i sitt utlåtande — som rekommenderats av *länsstyrelsen i länet* — erinrat om det betydande intresse och det arbete som åt jaktvården ägnats av andra än jordägare och har ansett att även åt sådana personer borde beredas möjlighet att göra sitt inflytande gällande vid bildande av jaktområden. Styrelsen föreslog därför ett tillägg till den av utredningsmannen föreslagna 17 § jaktlagen av innehåll, förslagsvis, att jordägare, som till annan upplåtitt jakträtt till sin mark för viss längre tid, minst 10 år, skulle kunna å sådan nyttjanderätts-havare överlåta den bestämmanderätt, som enligt förslaget tillkomme honom.

Frågan om särskilda jakträttsinnehavares ställning vid bildandet av jaktområden har upptagits till utförlig behandling av *Svenska jägareförbundets styrelse*, som därom anfört bl. a. följande.

Så länge en sammanslutning av olika ägares mark för gemensam jaktvård, såsom fallet vore enligt den nu gällande lagstiftningen, endast vore en frivillighetens sak, erfordrades ej, att lagstiftningen toge någon särskild hänsyn till det möjliga förhållandet, att jakträtten på något område av en eller annan anledning vore skild från jordäganderätten. Det bleve vederbörande ägares sak att göra upp med jakträttsinnehavaren. Annorlunda ställde sig saken, om lagstiftaren öppnade möjlighet för ett tvångsförfarande. Den rätt, som

kränktes, vore ju visserligen endast av ideell art, i följd varav en särskild ekonomisk gottgörelse näppeligen kunde anses påkallad, men på något sätt syntes saken böra ordnas. Förbundsstyrelsen ifrågasatte, om man ej borde gå åtminstone så långt som till att tillerkänna icke jordägande jakträttsinnehavare, som funne sig lidande genom bildandet av ett jaktområde enligt 17 § 2 mom. och icke tillika vore brukare av marken, uppsägningsrätt. Möjligen borde dessutom stadgas, att, då vid jaktområdes bildande inom detta funnes jakträttsinnehavare, som icke tillika vore ägare av de områden, å vilka de hade jakträtt, jaktens tillgodogörande icke finge ske genom utarrendering, förrän jakträtten till samtliga dylika områden övergått till nya innehavare. Vore jakträtten helt eller delvis skild från jordäganderätten på grund av ett servitutsförhållande, syntes, av skäl att detta förhållande måste presumeras avse främjandet av jaktvården, böra gälla, att den tjänande fastighetens intagande i ett jaktområde icke finge, så länge servitutet bestode, verka till inskränkning i den rätt till jakten och dess fria utövning, som tillkomme ägaren av den härskande fastigheten, såvida ej även denna fastighet intagits i jaktområdet.

*Departements-
chefen.*

Den möjlighet, som beretts i 1912 års jaktlag, 9 §, för ägare av särskilda fastigheter, vilkas ägor bilda ett sammanhängande område, att sammansluta sig för att på detta sätt skapa större jaktarealer, har otvivelaktigt varit till nytta för jaktvården och därmed även för den enskilde jakträttsinnehavaren. Ägofigurernas belägenhet gör det mångenstädes omöjligt för ägarna att bedriva jakt var för sig med iakttagande av att andra ägares jakträttsområden icke göras till föremål för intrång. Detta kan lätt leda till ett hänsynslöst exploaterande av viltbeståndet, då den enskilde jägaren frestas att fälla allt, som kommer i hans väg, för att det icke skall bli en annan jägares byte. Vildebrådsstammen försvinner alltmer och fara för utrotning av värdefulla djurarter föreligger i stora delar av landet. Under sådana förhållanden kan det vara förklarligt, att jakten, som rätt skött skulle kunna lämna jakträttsinnehavaren en ej obetydlig inkomst, kommer att räknas som värdelös.

Ägare av mindre områden kunna genom sammanslutning avsevärt förbättra sina möjligheter att vårda och utnyttja jakten. Det har emellertid ofta mött svårigheter att på frivillighetens väg genomföra de i 1912 års jaktlag avsedda sammanslutningarna, då en eller annan ägare till mark, som borde tillhöra det gemensamma jaktvårdsområdet, funnit det fördelaktigt att ställa sig utanför.

I likhet med utredningsmannen finner jag det önskvärt, att en övervägande majoritet av jordägare med sammanhängande marker skall kunna genomföra beslut om bildande av ett gemensamt jaktvårdsområde. Samtidigt som jag förutsätter, att sammanslutningarna liksom hittills i regel skola kunna åstadkommas på frivillighetens väg, anser jag alltså, att skyldighet under vissa förhållanden bör föreskrivas för samtliga jakträttsinnehavare att ansluta sig till det gemensamma jaktvårdsområdet. Det skulle annars kunna hända, att endast en enda jakträttsinnehavare, vars ägor äro belägna inom området, skulle kunna försvåra eller omöjliggöra effektiv jaktvård. Då det torde vara av vikt, att denna möjlighet att genomföra en sammanslutning endast tillgripes i ytterlighetsfall, vill jag emellertid föreslå den ändringen i utrednings-

mannens förslag, att som förutsättning för bildande av jaktvårdsområde skall gälla, att de som biträda beslutet utgöra minst fyra femtedelar av samtliga fastighetsägare inom området och tillika äga minst fyra femtedelar av marken i fråga. Vad beträffar dispositionen över jakträtten torde den inskränkningen böra stadgas, att utarrendering av jakten å området ej må ske, om ej samtliga delägare äro därom ense, vilket dock icke bör utgöra hinder för enskild delägare, som ej själv önskar använda sig av sin jakträtt, att å annan person överlåta densamma. Att besluta rörande sättet för jaktens utövande, t. ex. om delägarna skola få jaga allenast å egen mark eller å hela jaktvårdsområdet eller om sammanslutningen endast skall avse jakt efter visst djurslag, synes, såsom utredningsmannen föreslagit, böra överlåtas åt delägarna. Det torde vara lämpligt, att delägarna i jaktvårdsområdet konstituera sig som en jaktvårdsförening och antaga stadgar, i vilka huvudgrunderna för jaktutövningen och viltvården angivas. För beslut om antagande av och ändring i stadgarna torde böra fordras samma majoritet som för beslut om bildandet av jaktvårdsområde. Till övriga frågor i samband med bildandet av jaktvårdsområden återkommer jag vid redogörelsen för de särskilda stadgandena i jaktlagen.

Jaktvårdens organisation och finansiering.

Utredningsmannen har framhållit, att en lagstiftning för jaktvårdens främjande kunde förväntas få betydelse redan genom att understödja skapandet av en opinion i önskad riktning samt genom att påverka enskilda jägare och andra. Dock måste enligt utredningsmannens uppfattning dessa verkningar antagas få ganska begränsad räckvidd. För att skänka allmänare betydelse åt de till jaktvårdens fromma givna föreskrifterna erfordrades, att dessas omsättande i praktiken skedde under medverkan och överinseende av personer med erforderlig sakkunskap, förmåga till initiativ och auktoritet. Det syntes utredningsmannen som om man för organiserandet av en sådan ledning för jaktvårdsarbetet vore hänvisad att välja mellan ettdera av två alternativ, nämligen antingen att anförtro denna ledning åt en statlig myndighet, som alltså måste tillskapas, eller att låta ledningen omhänderhavas av sammanslutningar av i stort sett enahanda karaktär som de nuvarande frivilliga jaktvårdsorganisationerna, därvid dock offentlig myndighet måste erhålla ett visst inflytande i fråga om deras sammansättning m. m.

Utredningsmannen har stannat för det senare alternativet. Han har därvid bl. a. framhållit, att snart sagt allt vad landet ägde av erfarenhet och insikter i fråga om jaktvårdsarbetets bedrivande vore samlat inom de nuvarande frivilliga sammanslutningarna, nämligen jaktvårdsföreningarna i länen och dessas gemensamma organisation, Svenska jägareförbundet. Vad som kunde anmärkas mot att anförtro ledningen av jaktvårdsarbetet åt dessa sammanslutningar, skulle enligt utredningsmannens uppfattning närmast vara, att desamma väl ensidigt representerade jägarintresset, men detta kunde mot-

verkas genom att sammanslutningarnas styrelser finge ändrad sammansättning och genom att ett ökat inflytande bereddessa styrelser.

Den av utredningsmannen sålunda föreslagna organisationen skulle i sina huvuddrag få följande utseende. Inom varje län skulle verksamheten för främjande av jaktvården handhavas av en jaktvårdsförening. Medlemskap i dessa föreningar skulle vara frivilligt. Medlemmarnas rätt att deltaga i föreningens angelägenheter skulle utövas å föreningssammanträde, åt vilket givits benämningen jaktvårdsstämma. Föreningens beslutanderätt skulle i alla frågor, där sådan ej tillagts jaktvårdsstämman, tillkomma dess styrelse, som skulle benämnas jaktvårdsstyrelse och bestå av sex personer. Av styrelseledamöterna skulle en, tillika ordförande, utses av länsstyrelsen, en av landstinget och en av hushållningssällskapet. Övriga ledamöter skulle väljas av jaktvårdsstämman. Jaktvårdsstyrelsens viktigaste funktionär komme att bli sekreteraren, vilken jämväl skulle vara jaktvårdskonsulent, ävensom i de fall hans tid medgåve detta, kassaförvaltare. Åt jaktvårdskonsulenten torde styrelsen komma att uppdraga företaget av de utredningar, som kunde ankomma på styrelsen, han torde jämte ordföranden komma att fungera som verkställande ledamot och enligt de föreslagna stadgandena om bildandet av jaktområden skulle handläggningen av dessa viktiga ärenden helt åvila konsulenten. Då enligt utredningsmannens förslag icke obetydliga medel skulle ställas till jaktvårdsföreningarnas förfogande ur en föreslagen jaktvårdsfond, måste det allmänna beredas erforderligt inflytande vid granskningen av styrelsernas förvaltning av nämnda medel. För sådant ändamål skulle länsstyrelsen hava att utse en revisor, vilken skulle hava exklusiv befogenhet i fråga om anmärkningar mot sådana styrelsens åtgärder, som föranlett ianspråktagande av medel från jaktvårdsfonden. Den slutliga prövningen av det berättigade i sådana anmärkningar hade emellertid ansetts böra förbehållas Kungl. Maj:t.

Enligt utredningsmannens förslag skulle envar, som förvärvade medlemskap i en jaktvårdsförening, därmed också bliva medlem i den för hela landet gemensamma organisationen, Svenska jägareförbundet. Jämväl i fråga om detta förbund har utredningsmannen avsett att lägga den huvudsakliga beslutanderätten i jaktvårdsfrågorna på dess styrelse. Denna s. k. centralstyrelse skulle bestå av nio ledamöter, av vilka en skulle representera den biologiska vetenskapen, en vara sakkunnig i fråga om de av jaktvårdsarbetet mest berörda näringarna, nämligen skogsskötsel och jordbruk, och en besitta domarekompetens. För att dessa tre ledamötsplatser skulle bliva besatta av personer med obestridda kvalifikationer och i ändamål att åt dem ävensom åt centralstyrelsen som sådan förläna erforderlig auktoritet, skulle nämnda ledamöter utses av Kungl. Maj:t. Övriga sex ledamöter skulle väljas av förbundsstämman, därvid i ändamål att garantera representation i styrelsen av olika landsdelar, det kunde föreskrivas viss geografisk gruppindelning av de röstberättigade. Valet av ordförande skulle enligt förslaget stadfästas av Kungl. Maj:t. Verkställandet av centralstyrelsens beslut, den omedelbara tillsynen över jaktvårdsföreningarna och den övriga funktionen såsom cen-

tralstyrelsens representant skulle enligt förslaget närmast ankomma på styrelsens sekreterare, som med hänsyn till sina befogenheter i fråga om jaktvårdsarbetet benämnts jaktinspektör. Dennes betydelsefulla ställning inom jaktvårdsarbetet föranledde, att även hans val skulle stadfästas av Kungl. Maj:t.

I fråga om de uppgifter i jaktvårdens tjänst, som skulle åvila de föreslagna organisationerna, har utredningsmannen anfört, att det främst erfordrades ett allsidigt och grundligt upplysningsarbete, vilket borde bedrivas dels genom tidskriftsverksamhet och dels genom mera personlig påverkan såsom föredrag, filmförevisningar och demonstrationer. Arbetsprogrammet borde jämväl omfatta åtgärder, som åsyftade en omedelbar förbättring av villebrådstillgången, i första rummet genom utplantering av vilt. Jämsides därmed borde jaktvårdsföreningarna bidra till villebrådets skydd och trivsel genom hjälp med anläggande av foder- och skyddsplanteringar, tillhandahållande av därför lämpliga växter eller frön o. s. v.

För att ange den ungefärliga summan av de medel, som skulle erfordras för uppehållet av jaktvårdsorganisationerna och deras sålunda angivna verksamhet, har utredningsmannen uppgjort vissa beräkningar. och i anslutning härtill påpekat, att medelsbehovet givetvis torde komma att växla men att man kunde räkna med ett genomsnittligt belopp av 20,000 kronor för varje länsjaktvårdsförening. Det skulle i den nya organisationen finnas tjugutre länsjaktvårdsföreningar och deras sammanlagda anslagsbehov skulle således uppgå till omkring 460,000 kronor om året.

För svenska jägareförbundet har utredningsmannen uppgjort ett förslag till utgiftsstat, slutande på ett belopp av 104,000 kronor per år.

Utredningsmannen har vidare framhållit, att utöver vad som måste anslås till organisationerna erfordrades ytterligare medel för särskilda ändamål. Sålunda borde ersättning lämnas för skador, som vissa fridlysta villebrådsarter förorsakat, vidare erfordrades i de norra delarna av riket bevakningsåtgärder mot tjuvskyttnar och slutligen vore det angeläget, att kronan förvärvade eller bibehöll jakträtten på vissa fastigheter, som gränsade till kronoparker, där villebrådsbeståndet särskilt vårdades. Enligt utredningsmannens beräkningar syntes man kunna tillgodose de mest trängande behoven av nu angivna slag genom ett årligt belopp å 30,000 kronor.

De medel, som enligt den nu återgivna utredningen skulle erfordras för jaktvårdsarbetets bedrivande, skulle sammanlagt uppgå till närmare 600,000 kronor årligen.

Utredningsmannen har därefter diskuterat frågan, huru dessa medel borde anskaffas, och har därvid till en början påpekat, att det måste betraktas såsom uteslutet, att de befintliga jaktvårdsföreningarna skulle genom medlemsavgifter eller andra intäkter själva kunna finansiera en verksamhet av den föreslagna omfattningen. Lika otänkbart vore det enligt utredningsmannens uppfattning att erhålla de erforderliga medlen ur statskassan, vare sig genom den allmänna budgeten eller av några till statens förfogande stående medel av särskild natur. På grund härav har utredningsmannen kom-

mit till den uppfattningen, att det icke återstode någon annan utväg än att låta jägarna själva betala de med jaktvårdsarbetets bedrivande förenade kostnaderna.

Utredningsmannen har därför föreslagit, att den som ville utöva jakt skulle vara pliktig att erlægga en särskild s. k. jaktvårdsavgift, vilkens storlek skulle variera, alltefter som behörigheten att jaga vore avsedd att omfattas av viss kommun, visst län eller riket i dess helhet. Till bevis om att jaktvårdsavgift erlagts skulle utfärdas jaktkort, som den jagande skulle vara skyldig medföra vid jakten. Då det därjämte skulle åligga den jagande att uppvisa sitt jaktkort för vissa myndighetspersoner samt för innehavare av marken eller den som eljest där hade jakträtt, skulle ett införande av jaktkort även tjäna som kontroll över de jagande och motverka olovlig jakt.

Från den föreslagna regeln om skyldighet för de jagande att erlægga jaktvårdsavgift har utredningsmannen gjort ett betydelsefullt undantag, nämligen för jordägare i fråga om jakt å egen fastighet. Med jordägare har i detta hänseende likställts vissa brukare och nyttjanderättshavare.

Utredningsmannen har vidare framhållit, att det av honom föreslagna sättet för täckande av utgifterna för jaktvården medförde ytterligare två utgiftsposter. Dels torde ersättning böra lämnas för uppbörden av jaktvårdsavgifterna och utfärdandet av jaktkorten, vilka uppgifter skulle ankomma på offentlig myndighet, och dels måste medel finnas för utjämningsändamål, nämligen för att kunna tillhandahållas sådana jaktvårdsföreningar, från vars verksamhetsområde ett otillräckligt belopp inflöte i jaktvårdsavgifter. För dessa ändamål har utredningsmannen ansett en sammanlagd summa av omkring 100,000 kronor erforderlig, varför det slutliga medelsbehovet skulle uppgå till ungefär 700,000 kronor årligen.

Då det gällt att beräkna till vilka belopp jaktvårdsavgifterna skulle sättas för att täcka detta medelsbehov har utredningsmannen, närmast med ledning av vapendeklarationerna, sökt bestämma antalet sådana jägare, som enligt det ovan anförda skulle vara skyldiga att erlægga jaktvårdsavgift, och har därvid funnit, att dessa skulle uppgå till åtminstone 150,000. Den närmare beräkningen av de belopp, som kunde väntas inflyta, har utredningsmannen utfört på följande sätt.

Av ovannämnda 150,000 jaktkortsinnehavare kunde omkring 25,000 beräknas lösa länsjaktkort och omkring 5,000 riksjaktkort. Utredningsmannen hade utgått ifrån att de tre kategorierna jaktvårdsavgifter jämte avgiften för den obligatoriska försäkring, varom särskilt förslag kunde väntas bliva avgivet, icke finge överstiga respektive 25, 10 och 5 kronor. Med beaktande härav och då nämnda försäkringsavgift torde komma att uppgå till 2 kronor, skulle följande jaktvårdsavgifter behöva uttagas för att det ovanberörda beloppet, 700,000 kronor, skulle uppnås, nämligen:

riksavgift	23 kronor
länsavgift	8 »
sockenavgift	3 »

Med utgångspunkt från den nyssnämnda antagna fördelningen av jägarna på de olika kategorierna, skulle alltså följande belopp i avgifter vara att påräkna:

$$\begin{array}{r} 5,000 \times 23 = 115,000 \text{ kronor} \\ 25,000 \times 8 = 200,000 \quad \text{»} \\ 120,000 \times 3 = 360,000 \quad \text{»} \end{array}$$

Lades härtill avgifterna för av utländska undersåtar utlösta jaktpass, vilka även för framtiden torde kunna beräknas till minst 12,000 kronor, ävensom vad som kunde inflyta i form av andelar i böter m. m., och toges i betraktande att ovannämnda beräkningar uppgjorts med, så vitt utredningsmannen kunde finna, tillbörlig försiktighet, syntes de för jaktvårdsarbetet tillgängliga medlen komma att uppgå till i runt tal 700,000 kronor.

Härefter hade utredningsmannen uppgjort följande förslag till fördelning av det sist angivna beloppet:

a) fem procent eller 35,000 kronor skulle överlämnas till kronan för bestridande av de med jaktvårdsavgifternas uppbörd ävensom utfärdandet av jaktkort förenade kostnaderna,

b) fem procent eller 35,000 kronor skulle ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för att användas till jakt- och naturvårdande ändamål av allmänt intresse,

c) femton procent eller 105,000 kronor skulle utbetalas till Svenska jägareförbundet för dess verksamhet,

d) tio procent eller 70,000 kronor skulle avsättas för ovan omförmälda utjämningsändamål, och

e) återstoden, utgörande sextiofem procent eller alltså 455,000 kronor, komme att tillfalla jaktvårdsföreningarna.

Denna procentuella fördelning av jaktvårdsmedlen har i överskådlighetens intresse angivits för sammanlagda beloppet av de medel, som beräknats inflyta i hela riket. Såsom utredningsmannen framhållit skulle emellertid i själva verket fördelningen komma att avse varje förening för sig. Allenast genom ett sådant förfaringsätt kunde ju också avgöras, huruvida behov av utjämningsbidrag föreläge för en viss förening.

Utredningsmannen har slutligen också föreslagit, att de inflytande medlen skulle bilda en särskild fond, benämnd jaktvårdsfonden, som skulle förvaltas av statskontoret.

I yttrandena över utredningsmannens förslag har någon direkt diskussion om behovet av en ny organisation på jaktvårdens område icke förekommit. Det kan dock utläsas ur flera yttranden, i vilka förslaget tillstyrkts, att en starkare organisation än det nuvarande helt privata föreningsväsendet väntades lända till fördel för jaktvården. Sålunda har *hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Uppsala län* understrukit, att verkningarna av den nya lagstiftningen såväl med avseende å det ekonomiska utbytet av jakten som beträffande jaktvården i alldeles övervägande grad torde komma att hänga på de blivande länsföreningarna och deras styrelser.

Den allmänna principen i den av utredningsmannen föreslagna organisationen, nämligen en utbyggnad och förstärkning av de nuvarande jaktvårdsföreningarna, har tillstyrkts av *domänstyrelsen, länsstyrelserna i Södermanlands och Blekinge län, landstingens förvaltningsutskott i Jönköpings och Örebro län* samt *hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Uppsala* och

Gävleborgs län. Enligt sistnämnda utskotts yttrande vore det dock angeläget att gå prövande fram, innan organisationen gjordes för vidlyftig och att framför allt icke i de allmänna bestämmelserna nu fastslå sådant, som försvårade eller omöjliggjorde den fria ställning, särskilt i förhållande till staten, som föreningarna borde intaga.

En väsentligen annan organisationsform än den av utredningsmannen föreslagna har påyrkats endast i ett yttrande, nämligen i det som avgivits av *hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Västernorrlands län.*

Däri har anförts om den föreslagna länsorganisationen, att apparaten torde bli något tungrodd, varjämte de extrema jägaresynpunkterna syntes komma att få en viss överrepresentation. De administrativa länsorganen borde, åtminstone till en början, hellre efter mönstret av skogsvårdsstyrelserna organiseras såsom jaktvårdsstyrelser på vardera tre personer med en av länsstyrelsen eller Kungl. Maj:t utsedd ordförande och två ledamöter, valda av hushållningssällskapet, respektive landstinget. Därest jaktvårdsförening av någorlunda omfattning funnes, borde åt densamma beredas möjlighet att insätta, förslagsvis, två representanter i jaktvårdsstyrelsen.

I fråga om utformningen av den organisation, utredningsmannen föreslagit, hava *länsstyrelserna i Södermanlands och Värmlands län* särskilt framhållit, att de lokala organen, jaktvårdsföreningarna, borde tillerkännas större självständighet än som skett i förslaget och att Svenska jägareförbundet mera borde bli ett rådgivande organ. Sistnämnda länsstyrelse har därjämte ansett det böra undersökas, huruvida icke åt länsstyrelserna kunde inrymmas ytterligare befogenheter, varigenom dessa kunde på ett fastare sätt infogas i organisationen.

Beträffande de regler, som röra jaktvårdsföreningarna, har *domänstyrelsen* ansett, att bestämmelserna om jaktvårdsstyrelsernas organisation borde göras mera rymliga och medgiva undantag från de föreslagna allmänna reglerna.

Hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Uppsala län och landstingets förvaltningsutskott i Kalmar läns södra område hava påpekat, att resultatet av de nya bestämmelserna för jaktvårdens främjande till stor del komme att bero på jaktvårdskonsulenternas duglighet, varemot *hushållningssällskapets förvaltningsutskott i nämnda område* ställt sig tveksam till frågan om inrättande av dessa konsulentbefattningar, ehuru någon erinran däremot icke framställts med hänsyn till de betydelsefulla åtgärder, som ifrågasatts i samband med jaktvårdskonsulenternas verksamhet. *Domänstyrelsen* har framhållit, att det särskilt i början av jaktvårdsarbetet torde stöta på svårigheter att genast kunna uppbringa det antal kompetenta jaktvårdskonsulenter, som ifrågasattes, och att det jämväl framdeles kunde finnas lämpligt med en gemensam jaktvårdskonsulent för två angränsande jaktvårdsstyrelsernas räkning. Från olika håll har vidare anförts, att det ej alltid vore lämpligt eller möjligt att förena befattningarna som jaktvårdskonsulent och sekreterare hos jaktvårdsstyrelsen.

Om den föreslagna centrala organisationen, Svenska jägareförbundet, har

hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Västernorrlands län yttrat, att förbundet kunde godtagas som centralorgan, under villkor att i styrelsen funnes företrädd tillräcklig representation för jordägareintressena.

Vetenskapsakademien har framhållit, att jaktinspektören komme att bekläda en post av utomordentlig vikt och betydelse ej blott för jakten utan även från naturskyddets synpunkt, varför frågan om hans kvalifikationer borde ägnas särskild uppmärksamhet. Enligt *länsstyrelsen i Värmlands län* torde befattningen som jaktinspektör komma att bliva alltför krävande, om den verksamhet som namnet antydde skulle kunna fullgöras, varför omfattningen av hans uppgifter, särskilt beträffande jaktvårdsföreningarna, borde tagas under förnyad omprövning.

I fråga om de av utredningsmannen gjorda beräkningarna rörande de föreslagna organisationernas utgifter har *domänstyrelsen* framhållit, att administrationskostnaderna vore väl högt beräknade, särskilt i fråga om lokalhyra och expeditjonsbiträde, samt att kostnaderna för tidskrifter vore alldeles för högt tilltagna.

Den mera generella frågan om behovet av penningmedel för jaktvårdsändamål har icke i yttrandena upptagits till närmare övervägande. *Landstingens förvaltningsutskott i Uppsala* samt *Göteborgs och Bohus län* hava dock framhållit, att ganska betydande belopp krävdes för att på ett ändamålsenligt sätt ordna jaktvården och de jaktliga förhållandena i landet.

I spörsmålet huru de erforderliga medlen borde anskaffas har icke något förslag framställt om att dessa skulle utgå av statsmedel eller att finansieringen eljest skulle ske på annat sätt än det som förordats av utredningsmannen. Dennes förslag om att uttaga jaktvårdsavgifter av de jagande har däremot tillstyrkts av *lantbruksstyrelsen, länsstyrelserna i Södermanlands och Örebro län, landstingens förvaltningsutskott i Uppsala, Jönköpings, Göteborgs och Bohus* samt *Örebro län* ävensom *hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Uppsala* och *Södermanlands län* samt *Kalmar läns södra område* och *Västernorrlands län*.

I yttrandet från sistnämnda hushållningssällskaps förvaltningsutskott har sagts, att jämte upplysande och övervakande verksamhet intet torde vara mera betydelsefullt för jaktvården än att — som med jaktvårdsavgifterna avsåges — dels få tillgång till medel för befrämjande av rationell jakt- och naturskyddsvård och dels få uppgift å de personer som hade rätt att utöva jakt.

Styrelsen för Blekinge läns jaktvårdsförening har i fråga om jaktvårdsavgifterna förklarar, att enligt styrelsens mening jakträttsinnehavare borde kunna låta sig representeras av den han satte i sitt ställe såsom bevakare, t. ex. skogvaktare, jägare och andra.

Frågan huruvida ägare och brukare av mark skulle vara undantagna från skyldigheten att erlægga jaktvårdsavgift för jakt å denna mark har berörts i ett flertal yttranden vari olika meningar gjort sig gällande.

Utredningsmannens förslag att medgiva sådant undantag för ägare och brukare har utan modifikation tillstyrkts av *lantbruksstyrelsen, landstingens*

förvaltningsutskott i Uppsala och Jönköpings län samt hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Västernorrlands län.

Av länsstyrelsen i *Kronobergs län* har framhållits, att ifrågavarande regler borde förtydligas, så att det klart framginge vem som vore behörig utöva jakträtten, då jorden ägdes exempelvis av aktiebolag, annat bolag, förening eller stiftelse, oskiftat dödsbo eller omyndig. Önskvärt vore även enligt länsstyrelsens åsikt, att jordägares hemmavarande barn vore befriade från erläggande av jaktvårdsavgift vid jakt å faderns eller moderns ägor.

Landstingets förvaltningsutskott i Göteborgs och Bohus län har gått längre i samma riktning.

Enligt utskottets uppfattning vore den av utredningsmannen föreslagna gränsdragningen olycklig. Jordägare och deras familjemedlemmar borde ha rätt att jaga utan jaktkort icke blott å egen mark utan även å de jaktområden, i vilka deras mark inginge. I sin motivering för denna åsikt har utskottet särskilt betonat, att för småbrukare, som nu tvingades vara med i ett växande antal organisationer, den sammanlagda summan av föreningsavgifter lätt kunde bli för stor.

Även länsstyrelsen i *Örebro län* har ansett, att den befrielse från erläggande av jaktvårdsavgift, som enligt utredningsmannens förslag skulle åtnjutas av jordägare och brukare personligen, skäligen borde utsträckas att gälla även vederbörande familjemedlemmar, i den mån dessa vore bosatta å fastigheten; och om två eller flera personer gemensamt ägde en fastighet, syntes den fria jakträtten därstädes böra tillkomma dem samtliga. *Hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Örebro län* har ifrågasatt, huruvida icke den undantagsställning, som skulle tillkomma jordägare och brukare, borde av dem kunna överlätas på annan person, som vore besläktad med överlåtaren eller anställd i hans tjänst. *Lappfogden i Västerbottens län*, som också funnit de ifrågavarande familjemedlemmarna böra inbegripas under friheten från erläggande av jaktvårdsavgift, har ansett en dylik frihet jämväl böra tillkomma delägare i allmänning för jakt å densamma.

En större tveksamhet i fråga om lämpligheten av de föreslagna undantagsbestämmelserna överhuvud taget framkommer i det yttrande, som *länsstyrelsen i Södermanlands län* avgivit. Länsstyrelsen har ifrågasatt, huruvida bärande skäl finnes att från skyldighet att erlægga jaktvårdsavgifter befria den som bedreve jakt å mark, som han ägde eller till vilken han hade brukningsrätt. Dessa kategorier jägare hade nämligen samma intresse som alla andra jägare av ett ordnat jaktvårdsarbete och de borde då hava samma skyldighet som andra att bidra till finansieringen av jaktvårdsarbetet. Skulle emellertid grundsatsen om jordägarens frihet att jaga å sin ägande mark anses med nödvändighet kräva ett bibehållande av ifrågavarande undantagsbestämmelse, borde densamma enligt länsstyrelsens mening utsträckas att omfatta jämväl ägarens eller brukarens familjemedlemmar och hos honom anställda personer.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län har framhållit.

De fördelar, som uppstode genom en förbättrad jaktlagstiftning, tillföle jordägaren. Det syntes länsstyrelsen då icke rimligt att just jordägaren skulle

befrias från den jaktvårdsavgift, varmed den blivande jaktvården tänktes skola finansieras. Länsstyrelsen funne icke utredningsmannens farhågor, att uttagande av jaktvårdsavgift av markägaren skulle alltför mycket stöta mot gamla fördomar, böra bliva avgörande. Länsstyrelsen erinrade om att markägaren för att erhålla förbättrad skogsvård nödgades gälda skogsvårdsavgift samt sade sig befara, att den kompromiss, vartill utredningen kommit genom att till markägarens förmån bryta principen att varje jägare skulle betala jaktvårdsavgift, bleve svårförståelig. Att befria den kanske ofta själv icke jagande formella ägaren men utkräva avgift av den arbetande och jagande hemmasonen komme sannolikt att möta lika stort eller större motstånd än att raklinjigt följa principen, att varje jagande skulle betala jaktvårdsavgift.

Även länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har från samma utgångspunkter som de i sistnämnda yttrande återgivna ansett det olämpligt att i fråga om skyldigheten att erlägga jaktvårdsavgift göra undantag för ägare och brukare. Vidare har länsstyrelsen anfört.

Enligt förslaget skulle den som fälldes till ansvar för olovlig jakt gå förlustig sitt jaktkort. Genom den föreslagna undantagsbestämmelsen skulle alltså den som vore skyldig innehava jaktkort drabbas av strängare påföljd för olovlig jakt än den som medgäves jaga utan jaktkort, vilket med hänsyn till det allmänna rättsmedvetandets krav på allas likhet inför lagen måste anses betänkligt.

Svenska jägareförbundets styrelse har framhållit, att utredningsmannens förslag avveke från den av förbundet hävdade åsikten, att alla jagande borde vara skyldiga att erlägga jaktvårdsavgift. Därmed försvårades genomförandet av det viktiga önskemålet, att jaktvårdssammanslutningarna måtte kunna nå alla jagande med sin upplysnings- och propagandaverksamhet. *Styrelsen för Södermanlands läns jaktvårdsförening* har därjämte påpekat, att om vissa jägare befriades från bärandet av jaktkort, detta förlorade i värde såsom kontrollmedel vid övervakning av olovlig jakt.

Betydelsen av att i samband med jaktvårdsavgifterna ett nytt kontrollmedel över de jagande infördes genom de föreslagna bestämmelserna om jaktkort har eljest framhållits av *länsstyrelserna i Kronobergs, Göteborgs och Bohus län samt Örebro län, landstingets förvaltningsutskott i Göteborgs och Bohus län* ävensom *hushållningssällskapens förvaltningsutskott i Södermanlands och Västernorrland län*. I yttrandet från sistnämnda förvaltningsutskott har med hänsyn till denna kontrollsynpunkt ifrågasatts, om icke jaktkort borde utfärdas även till sådana personer, som ej behövde erlägga jaktvårdsavgift.

I fråga om utredningsmannens förslag att uppdelat avgifterna i tre kategorier, allteftersom behörigheten att jaga skulle avse viss kommun, visst län eller riket i dess helhet, har *länsstyrelsen i Örebro län* yttrat, att bestämmelserna om sockenavgift innebure en ojämnhet så till vida, som därvid ingen hänsyn tagits till socknarnas inbördes vitt skiftande areal. Möjligen kunde en rättelse därutinnan ske på det sätt, att en socken, som icke hade viss minimiareal, sammanfördes med annan sådan till en avgiftsenhet.

Hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Uppsala län har ifrågasatt,

om det icke vore riktigt att för sådana fall då ett jaktområde ginge över sockengränserna, låta samma avgift gälla för hela jaktområdet.

Frågan om avgifternas förhållande till jaktområdena har också berörts av *styrelsen för Södermanlands läns jaktvårdsförening*, som yttrat följande.

På grund av att i detta län socknarnas arealer delvis vore små, komme enligt styrelsens åsikt jaktområden säkerligen i regel att utläggas över två eller flera socknars mark, och delägarna — som innan sammanslagningen erlagt ingen eller lägsta jaktvårdsavgift — bleve samtliga tvungna att betala länskort, ett förhållande som torde komma att direkt motverka realiserandet av förslaget nyttiga bestämelse om bildande av jaktområden. Styrelsen ville därför föreslå, att länet gjordes till minsta jaktområdesenhet och att alltså allenast läns- och riksavgift bestämdes skola utgå. Två ledamöter av föreningens styrelse hade däremot ansett förslaget gradering av avgifterna böra bibehållas men stadgande införas om att alla delägare i av länsstyrelsen fastställt jaktområde skulle hava att erlægga lägsta jaktvårdsavgift. Styrelsen omnämde vidare, att flera medlemmar i föreningen framhållit fördelen av en för hela riket enhetlig jaktvårdsavgift, förutsatt att denna kunde sättas låg.

Enligt *hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Södermanlands län* vore det mest praktiskt, att länet gjordes till minsta avgiftsområde och att alltså endast läns- och riksavgifter komme att utgå. Länsavgiften torde kunna sänkas utan att beräknade jaktvårdsmedel minskades, särskilt om allmänt erläggande av jaktvårdsavgift genomfördes.

Beträffande de förslagna avgifternas storlek har *landstingets förvaltningsutskott i Uppsala län* förklarar de båda lägsta avgifterna mycket måttliga och *hushållningssällskapets förvaltningsutskott i samma län*, som dock betonat nödvändigheten av att framgå med försiktighet med avseende å beloppen, har ej heller funnit den lägsta avgiften för hög men ifrågasatt en höjning av avgifterna för rätten att jaga i ett helt län eller hela riket.

I den härmed sammanhängande frågan om vilket antal jaktvårdsavgifter, som kunde beräknas inflyta, har *länsstyrelsen i Blekinge län* anført, att utredningsmannens inkomstberäkningar syntes vila på mindre säker grund. *Landstingets förvaltningsutskott i Uppsala län* har framhållit svårigheten att kunna bedöma beräkningarnas riktighet men har dock förmodat, att antalet jaktkortsinnehavare upptagits väl högt, samt förordat närmare utredning i frågan. Däremot har *styrelsen för Södermanlands läns jaktvårdsförening* förklarar, att innehavarna av jaktvapen inom detta län vore avsevärt flera än utredningsmannen beräknat. *Landstingets förvaltningsutskott i Örebro län* har framhållit, att man oberoende av beräkningarnas riktighet borde fasthålla principen att jaktvårdens kostnader skulle gäldas av de jagande.

Den av utredningsmannen föreslagna fördelningen av jaktvårdsmedlen har *Kalmar läns södra hushållningssällskaps förvaltningsutskott* förklarar vara välbetänkt.

Däremot har *lappfogden i Västerbottens län* ifrågasatt, huruvida denna fördelning vore lämplig eller överhuvud taget rättvis. Enligt förslaget komme jaktvårdsavgifterna praktiskt taget att stanna inom det län, där avgiftsbetalarna vore mantalsskrivna. De fall, då jaktvårdsavgift komme att tillföras

annat jaktvårdsområde än hemortens, torde nämligen bliva försvinnande få. Naturligare vore att jaktvårdsavgiften finge gå till det jaktvårdsområde, där vederbörande idkade jakt. Bäst vore om alla avgifter finge gå till en gemensam fond, varifrån anslag kunde anvisas i den mån behov av jaktvårdsmedel yppade sig inom de olika jaktvårdsområdena.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har instämt i ett av Jönköpings läns jaktvårdsförening väckt förslag, att kostnaden för uppbörden av jaktvårdsavgifterna och utskrivandet av jaktkortet skulle direkt bestridas av jägarna genom erläggande av lösen hos utfärdaren, varigenom ytterligare fem procent av jaktvårdsmedlen skulle kunna tillföras jaktvårdsföreningarna.

Statskontoret har förklarat sig icke hava något att invända emot att förvaltningen av den föreslagna fonden anförtroddes åt ämbetsverket och har icke funnit anledning till erinran mot det framställda förslaget rörande redovisningen av jaktvårdsavgifterna. Då de inflytande medlen syntes vara avsedda att omedelbart tagas i anspråk, torde någon placering av desamma icke komma ifråga. Redovisningen torde höra ske under en diversemedelstitel, benämnd jaktvårdsfonden.

För att anskaffa medel till jaktvårdsarbetet har utredningsmannen föreslagit, att den som vill utöva jakt skall vara pliktig att erlægga en särskild s. k. jaktvårdsavgift till varierande belopp, allteftersom behörigheten att jaga avser att omfatta viss socken, visst län eller riket i dess helhet. Lägsta avgiften, som skulle gälla för en socken, har föreslagits till 3 kronor, länsavgiften till 8 kronor och riksavgiften till 23 kronor, allt per år räknat.

Det lärer vara obestriddigt, att huru än jaktvårdsarbetet närmare organiseras, relativt betydande belopp måste ställas till förfogande, därest förbättringar i jaktvården och förkovran av viltbeståndet i någon nämnvärd utsträckning skola kunna ernås. I de avgivna yttrandena hava inga principiella invändningar framställts mot att anskaffa de sålunda erforderliga medlen genom att uttaga jaktvårdsavgifter, och jag anser mig också böra föreslå detta.

I vissa yttranden har emellertid mot förslaget i denna del anmärkts, att jägare, som disponera jaktmarker som skäras av socken- eller länsgränser, skulle kunna bliva nödsakade att för samma område betala mera än en jaktvårdsavgift för socken eller län. Då detta onekligen kan bliva betungande, vill jag föreslå den förändringen i utredningsmannens förslag, att lägsta jaktvårdsavgiften skall gälla för högst tre socknar, som gränsa intill varandra, oberoende av om de åtskiljas av länsgränser, varigenom de åsyftade olägenheterna för jägare, vilkas marker ligga å ömse sidor av socken- eller länsgränser, torde bortfalla. Med anledning av att i några yttranden anmärkts, att även jordägare och jordbruksarrendatorer borde åläggas att betala jaktvårdsavgift vid jakt å av dem ägd eller arrenderad mark, må framhållas, att detta med säkerhet skulle alltför mycket strida mot svensk rättsåskådning för att med fördel kunna genomföras. Å andra sidan har anmärkts, att om ägaren befrias från att erlægga jaktvårdsavgift, borde även hans hemmavarande barn

Departements-
chefen.

erhålla samma befrielse. Jag vill emellertid betona, att samma skäl, som anförts för befrielse från jaktvårdsavgift för jordägare och arrendatorer, icke kunna anföras ifråga om dessas familjemedlemmar, vartill kommer att varje annan gränsdragning än den av utredningsmannen föreslagna måste bli mer eller mindre godtycklig. Delägare i jaktvårdsområde, varom i 17 § sägs, torde icke vara skyldig erlægga jaktvårdsavgift, om han endast jagar å egen mark.

Därest riksdagen icke har något att erinra mot det av mig sålunda skisserade förslaget om uttagande av jaktvårdsavgifter, torde det böra ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda närmare föreskrifter i ämnet.

Vad beträffar den av utredningsmannen föreslagna organisationen har jag kommit till den uppfattningen att med densammas genomförande bör kunna anstå, tills någon erfarenhet vunnits dels i vad mån den nu förefintliga frivilliga organisationen visar sig vara i stånd att tillgodose de ökade anspråk på sakkunnig och opartisk ledning av jaktvårdsarbetet, som den nya lagstiftningen kan komma att kräva, dels i vilken utsträckning medel för jaktvårdsändamål komma att stå till förfogande. I detta sammanhang vill jag anmärka, att även med den av mig föreslagna ändringen av utredningsmannens förslag det av honom uppskattade medelsbehovet synes kvarstå i huvudsak oförändrat. Fördelningen på olika utgiftsändamål av de till jaktvårdsfonden inflytande medlen torde få ankomma på Kungl. Maj:t att med anlitande av nödig sakkunskap verkställa, därvid dock bör iakttagas, att huvuddelen av de från ett län härrörande jaktvårdsavgifterna bör i huvudsaklig överensstämmelse med utredningsmannens förslag komma jaktvårdsarbetet i samma län till godo. Den länsstyrelserna enligt utredningsmannens förslag åvilande uppgiften att taga befattning med jaktvårdsärendena torde i huvudsak kunna bibehållas, då jag förutsätter att tillgången på jaktvårdsmedel skall medgiva, att erforderlig sakkunskap ställes till länsstyrelsernas förfogande.

Åtgärder mot skadegörelse av villebråd.

Spörsmålet om vidtagande av åtgärder för att förhindra skadegörelse av villebråd leder till en jämförelse mellan å ena sidan jakt- och naturskyddsintressena och å andra sidan de ekonomiska värden, som kunna hotas genom sådan skadegörelse. Om detta allmänna problem har utredningsmannen anført, att även om utvecklingen komme att gå i den riktningen, att jakten finge ökad betydelse för folkhushållet, så komme den dock att vara en binäring, varför vid kollisioner mellan jakten och andra näringar, främst jordbruket och skogsskötseln, jakten måste vika. Även om det kunde sägas, att det vore den enskilde jordägarens ensak, om han ville på sin mark tåla de skador å gröda, skog eller planteringar, som kunde bliva följderna av ett stort villebrådsbestånd, så torde villebrådets rörlighet medföra, att en dylik skadegörelse sällan kunde begränsas till den ifrågavarande jordägarens mark. Utredningsmannen har därför som en generell regel upptagit den bestäm-

melsen, att jaktvården städse måste bedrivas under hänsynstagande till jordbrukets och skogsskötselns ävensom andra näringars intressen.

I vissa fall kunna skadegörelser av villebråd få sådan omfattning, att särskilda åtgärder framstå såsom nödvändiga. Utredningsmannen har i detta hänseende särskilt påpekat vildkaninens härjningar, framför allt i vissa delar av Skåne, samt omnämnt att även älgen, haren och kråkan visat sig kunna vålla betydande skador.

För att söka nedbringa stammen av vildkaniner hava särskilda åtgärder möjliggjorts genom lagen den 15 juni 1935 om rätt i vissa fall till jakt å vildkanin. Därest avsevärd skada förorsakas genom vildkaniner inom visst område, kan enligt denna lag Kungl. Maj:t förordna, att den som äger eller brukar jord inom området skall, även om en annan innehar jakträtten, under angiven tid få bedriva jakt å vildkanin med iller och nät ej blott å sin egen utan även å viss angränsande mark.

För att ersätta skadegörelse av älg lämnas för närvarande bidrag ur en särskild älgskadefond, varom stadgas i förordningen den 18 juli 1931 med vissa bestämmelser angående jakt efter älg, men det finnes icke några särskilda möjligheter att företaga ingripanden mot skadegörande älgar.

Utredningsmannen har ansett erforderligt att föreslå generella regler om åtgärder mot skadegörande villebråd och även funnit nödvändigt att möjliggöra mera långtgående åtgärder än de som för närvarande kunna företagas mot vildkaniner enligt 1935 års lag samt i detta syfte föreslagit, att om det någonstades till följd av viss villebrådsarts utveckling förorsakades avsevärd skada å gröda, skog eller plantering, och skadan icke kunde förebyggas genom rimliga åtgärder från markinnehavarens sida, så skulle länsstyrelsen efter anmälan om skadegörelsen kunna förelägga jakträttsinnehavaren att å ifrågavarande område vidtaga åtgärder för villebrådsstammens nedbringande.

Därest jakträttsinnehavaren icke ställde sig länsstyrelsens föreläggande till efterrättelse, skulle länsstyrelsen förordna en eller flera lämpliga personer att anställa jakt å ifrågavarande område för att åstadkomma minskning av den skadegörande villebrådsstammen. I förslaget har förutsatts, att dylik jakt skulle kunna äga rum även å sådan tid, då den ifrågavarande villebrådsarten eljest vore fridlyst.

Mera generella omdömen om detta utredningsmannens förslag hava endast fällits i de yttranden, som avgivits av *länsstyrelsen i Södermanlands län och landstingets förvaltningsutskott i Jönköpings län*. Däri har anförts, att någon erinran icke finnes att framställa mot förslagets riktlinjer i allmänhet, varemot anmärkningar i dessa yttranden framställts gentemot vissa delar av förslaget.

Sålunda har *länsstyrelsen i Södermanlands län* anført i fråga om bestämmelserna angående föreläggande för jakträttsinnehavare att vidtaga åtgärder och angående förordnande om särskilt jakt, att beslutanderätten i sådana

ärenden med fördel borde kunna tilläggas jaktvårdsstyrelsen i stället för länsstyrelsen, varvid stadgande borde införas om rätt för den som vore missnöjd med jaktvårdsstyrelsens beslut att hos länsstyrelsen föra talan mot detsamma. Skulle likväl förordnande om särskild jakt anses vara av så ingripande natur, att det borde ankomma på länsstyrelsen att besluta därom, syntes i varje fall föreläggande för jakträttsinnehavare att vidtaga åtgärder för villebrådsstammens nedbringande böra utfärdas av jaktvårdsstyrelsen.

Landstingets förvaltningsutskott i Jönköpings län har yttrat, att »avsevärd skada» kunde förorsakas av älg å skog eller gröda, även om det i en trakt finnes endast ett fåtal djur och stammen således från jaktvårdssynpunkt icke tålde att minskas. Med anledning därav och då gottgörelse för skada av älg i de flesta fall torde kunna beredas jordägare genom ersättning från älgskadefonden, syntes de föreslagna bestämmelserna böra mildras och förtydligas beträffande skada av älg.

Även *länsstyrelsen i Örebro län* synes ha ansett särbestämmelser lämpliga för vissa fall. Länsstyrelsen har nämligen anfört, att i fråga om skador som orsakats av älg, hjort eller rådjur det torde böra tillkomma Konungen att förordna om erforderliga åtgärder.

*Departementss-
chefen.*

Den brist i gällande jaktlag, som kännetecknas av att däri icke finnes någon bestämmelse som giver möjlighet att direkt ingripa mot skadegörelse av villebråd, där den orsakas av villebrådets talrikhet, har utredningsmannen velat avhjälpa genom förslaget om föreläggande i dylika fall för jakträttsinnehavaren att vidtaga erforderliga åtgärder till förhindrande av vidare skada, bl. a. genom minskning av villebrådsstammen, samt, därest denne icke ställer sig föreläggandet till efterrättelse, om tvångsavjagning å den ifrågavarande fastigheten.

Genom dessa regler torde man erhålla ett medel att ingripa mot skadegörande villebråd, som är ägnat att på ett betryggande sätt tillgodose såväl odlare- som jaktvårdsintresset med undantag dock för det fall, att skadan orsakas av vildkaniner. Denna villebrådsarts skadegörelse är av så förhärjande art, att det synes mig nödvändigt att vid sidan av de föreslagna reglerna införa en bestämmelse om rätt för icke jaktberättigad markinnehavare och dennes folk att å den innehavda fastigheten bedriva fångst av vildkaniner och därvid tillgodogöra sig de fångade djuren. Däremot torde hänsynen till älgstammens fortbestånd få anses kräva, att därest odlaren t. ex. genom ersättning ur älgskadefonden blivit i huvudsak gottgjord för skada av älg, någon tillämpning av de ifrågavarande reglerna icke bör annat än i undantagsfall förekomma. Detsamma torde även böra gälla för det fall att ifråga om andra viltskador ersättning i en eller annan form kommit odlaren tillgodo. Med dessa tillägg anser jag mig kunna biträda utredningsmannens förslag och har således intet att erinra mot att den s. k. vildkaninlagen upphör att gälla från dag, som av utredningsmannen i övergångsbestämmelserna föreslagits.

Straff- och åtalsregler.

Den nu gällande huvudregeln om ansvar för olovlig jakt å annans jaktområde återfinnes i 24 kap. 12 § strafflagen, som för sådan jakt föreskriver bötesstraff. Enligt 13 § i samma kapitel finnes för ett specialfall strängare bestämmelser med sex månaders fängelse som maximistraff, nämligen för olovlig jakt inom annans hägnade jaktpark eller djurgård efter vissa mera värdefulla slag av djur. Vissa andra överträdelse, som delvis äro av besläktad karaktär, straffas enligt jaktlagen, och därjämte finnas ansvarsbestämmelser rörande jakt å fridlysta djur m. m. i jaktstadgan. I dessa båda författningar finnes icke högre straff än böter.

I fråga om rätten att anställa åtal gäller, att såväl brott mot ovannämnda paragrafer i strafflagen som förbrytelser mot jaktlagen ej må åtalas av annan än målsägande, när endast enskild persons rätt är förnärad. Beträffande överträdelse av jaktstadgan är föreskrivet, att när desamma blott förnärma enskild persons rätt och ej angå till allmänt gagn givna föreskrifter, allenast målsägande har åtalsrätt.

Utredningsmannen har omnämnt, att en utbredd opinion ansåge de nu angivna straff- och åtalsreglerna otillfredsställande och att från skilda håll framställningar gjorts om ändringar i dessa regler i syfte att skapa ökad respekt för lagbuden och större möjligheter att ingripa mot lagöverträdare.

Kraven på straffskärpning hava, såsom utredningsmannen påpekat, sin grund i ändrade förhållanden, bl. a. i så måtto att det jaktbara villebrådet i stora delar av landet icke längre är en ren naturprodukt utan ett resultat av jaktvårdande arbete, samt att tjuvjakten i olika hänseenden fått en mera svårartad karaktär än tidigare och ej sällan organiserats i renodlat förvärvssyfte av asocialt betonade individer. Därjämte har utredningsmannen anfört ett speciellt skäl för en höjning av straffskalorna vid vissa jaktförbrytelser till att omfatta urbota straff. Genom lagen den 12 maj 1933 om vissa tvångsmedel i brottmål har möjligheten att anställa husrannsakan inskränkts till att avse brott, varå kan följa straffarbete eller fängelse, och utredningsmannen har framhållit att personer tillhörande skogsstaten, åklagareväsendet och lappväsendet samstämmigt uppgivit, att ökade svårigheter därigenom uppstått att i mål om jaktförbrytelser åstadkomma bevisning.

Beträffande de nuvarande åtalsreglerna har utredningsmannen anfört, att dessa regler haft den verkan, att åtal i många fall ej kommit till stånd till följd av de svårigheter den enskilde målsäganden haft att förebringa erforderlig bevisning och den risk, som ett ogillande av ett åtal kunde medföra för honom. Därjämte har utredningsmannen framhållit, att förekomsten av ett rikare djurliv vore att betrakta såsom ett allmänt intresse och att brottsliga handlingar, som riktade sig mot strävandena att tillgodose detta intresse, därför borde kunna föranleda ingrepp av polis- och åklagaremakten.

Utredningsmannen har i sitt förslag till en början vidtagit den formella ändringen, att de nuvarande bestämmelserna om jakt i 24 kap. strafflagen överförts därifrån till utredningsmannens förslag till lag om rätt till jakt.

Straffbestämmelserna hava i förslaget på förut angivna grunder skärpts därhän, att icke blott böter utan även fängelse skulle kunna ådömas i vissa fall vid olovlig jakt å annans mark. Förutsättningen därför skulle vara antingen att jakten avsett vissa mera värdefulla villebrådsarter eller att de angivna förbrytelserna eljest varit av kvalificerat slag. Även i övrigt skulle vissa skärpningar av de nuvarande straffsätserna äga rum.

Även åtalsreglerna hava i utredningsmannens förslag ändrats. Enligt detta skulle allmän åklagare hava att åtala förbrytelser mot jaktlagen, där brottet av målsägande angäves till åtal.

I de avgivna yttrandena hava de föreslagna straffskärpningarna lämnats utan erinran. *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* har därvid framhållit, att inom länet otillåten jakt — särskilt efter älg — förekomme i synnerligen stor omfattning såväl under förbjuden tid som å annans jaktområde. De föreslagna straffskärpningarna för vissa kvalificerade former av olaga jakt ville länsstyrelsen därför livligt förorda, enär möjligheten av frihetsstraff i viss mån skulle verka återhållande på tjuvskyttarnas verksamhet. Därtill komme att, därest skärpning av straffmaxima enligt förslaget komme till stånd, polismyndighet framdeles skulle bliva i tillfälle att företaga husrannsakan hos för olovlig jakt misstänkta personer. Bortsett från de ytterst sällan förekommande fall, då en tjuvskytt grepes på bar gärning, erbjöde utredningen av olaga jakt för närvarande polismyndigheten stora svårigheter. Finge emellertid husrannsakan företagas hos för olaga jakt misstänkta personer, funnes större möjligheter att förebringa indiciebevisning mot tjuvskyttarna.

De av utredningsmannen föreslagna ändringarna i åtalsreglerna hava i samtliga yttranden tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

*Departement-
chefen.*

Praktiskt taget fullständig enighet torde bland myndigheter, jaktvårdare, natur- och djurskyddsvänner råda om att nu stadgade påföljder för intrång i annans jakträtt eller för överträdelse av de till villebrådets skydd givna bestämmelserna icke äro sådana, att de i erforderlig utsträckning medverka till upprätthållandet av respekten för lagbuden, liksom de ej heller stå i rimlig proportion till den av lagbrytaren förorsakade, ofta betydande skadan.

De av utredningsmannen föreslagna straffskärpningarna synas mig ägnade att, samtidigt som de lämna utrymme för att i lindrigare eller med hänsyn till den lagfördes personliga förhållanden ömmande fall visa tillbörlig mildhet, i förevarande avseende åstadkomma förbättrade förhållanden, varför jag kan i huvudsak tillstyrka desamma.

Vad angår utredningsmannens förslag att ur allmänna strafflagen utbryta och till lagen om rätt till jakt överföra de straffbud, som hava avseende å olovlig jakt, synas mig de praktiska olägenheterna av att hava straffbuden för sinsemellan likartade brott fördelade på två författningar samt de med straffen enligt den ena författningen förbundna påföljderna reglerade i den andra uppenbara. Då det icke, åtminstone inom överskådlig framtid, torde

låta sig göra att till allmänna strafflagen överföra samtliga förbrytelser mot lagen om rätt till jakt, synes mig eljest möjligen föreliggande tveksamhet mot utredningsmannens förslag i denna del böra vika, varför jag biträder det samma.

Mot de av utredningsmannen föreslagna ändringarna i åtalsreglerna har jag i princip ingenting att invända.

De särskilda bestämmelserna i förslaget till lag om rätt till jakt.

Vid behandlingen av de särskilda paragraferna i det inom departementet upprättade förslaget till lag om rätt till jakt kommer erforderlig redogörelse att lämnas för de uttalanden som de avgivna yttrandena innehålla angående detaljerna i utredningsmannens förslag. Beträffande motiveringen för stadgandena i sistnämnda förslag hänvisas till betänkanudet.

Under varje paragraf anmärkes den sida i betänkanudet där motiveringen återfinnes.

2 och 7 §§, 13 § 1 mom. samt 22, 24, 26 och 35 §§ i utredningsmannens förslag överensstämja med motsvarande lagrum i gällande jaktlag, fränsett en mindre redaktionell jämkning i fråga om 35 §, och hava icke föranlett erinran från min sida, varför de oförändrat upplagits i det inom departementet upprättade förslaget, 35 § dock med annat nummer och viss ändring i fråga om innehållet, föranledd av ändring i närmast föregående paragraf.

1 §.

Paragrafen behandlas i utredningsmannens förslag å sid. 64 och 108.

Vidkommande första stycket i utredningsmannens förslag har *Svenska jägareförbundets styrelse* anfört följande.

Här lämnades en definition å jakträttsbegreppet, som i viss mån ginge längre än vad som hittills ansetts gälla, i det att enligt förslaget alla däggdjur och fåglar skulle anses omfattade av rätten till jakt. Det kunde ej bestridas, att en sådan utvidgning av jakträttens innehåll i vissa hänseenden innebure fördelar. Utredningsmannen vore emellertid själv ej blind för att, då det gällde ansvarsbestämmelserna för olovlig jakt, vissa stötande konsekvenser skulle kunna följa av ett så vidsträckt jakträttsbegrepp, i det att även dödande på annans område av vissa från jaktsynpunkt alldeles ointressanta djur enligt ordalydelsen skulle bliva att hänföra till olovlig jakt. Han ansåge sig dock våga förutsätta, att domstolarna skulle underlåta att i dylika fall tillämpa lagen enligt dess lydelse. Det syntes emellertid förbundsstyrelsen ovisst, om domstolarna skulle våga sig på att på detta sätt avvika från lagens bokstav. I varje fall funnes ingen säkerhet för att ej en eller annan målsägare i förlitande på lagens ordalag skulle kunna komma på den idén att söka trakassera en honom i övrigt obehaglig person med ett åtal. Förbundsstyrelsen ansåge, att genom något uttalande i lagen dylika eventualiteter borde förebyggas.

I fråga om andra stycket och den i detta stadgade förpliktelsen till jaktvård har *länsstyrelsen i Kopparbergs län* anfört.

Intresset för en efter förhållandena lämpad avjagning och vidtagande av åtgärder i markerna för vildnadens skydd och tillväxt hade under de senare åren vunnit beaktande och förståelse inom allt större kretsar av landets jägare och naturskyddsvänner. Jaktvårdsföreningarna hade upptagit det som ett av de viktigaste ändamålen för sin verksamhet. Säkerligen krävde emellertid denna nya synpunkt på jakträttens utövande ännu under lång tid ett intensivt upplysningsarbete för att tränga igenom till allt bredare lager av så kallade jägare. Det borde därför hälsas med glädje att begreppet infördes i jaktlagstiftningen. Lagen kunde och borde i detta fall påverka den allmänna opinionen och rättsmedvetandet. Det vore icke för tidigt att lagstiftningen bestämt reagerade mot den utrotning, som för närvarande hotade villebrådsstammen på grund av människornas ringa förståelse för dess både ekonomiska och ideella värde.

Hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Uppsala län har ansett det riktigt att, såsom skett i förslaget, syftet med jaktlagstiftningen angäves vara icke blott det ekonomiska utnyttjandet av den nuvarande jakttillgången utan också att åstadkomma positiv verksamhet för villebrådets bestånd och förkovran. Det vore emellertid uppenbart, att den senare delen av lagstiftningens syfte icke kunde vinna sanktion genom straffpåföljder. Av annan mening synes *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* vara, i det att den förmenat det vara önskvärt att, i likhet med vad som förekommer i den finska jaktlagen, länsstyrelsen tillerkändes rätt att, därest å något område jakt skulle idkas på ett sätt, som innebure fara för villebrådsstammens fortbestånd, efter framställning från jaktvårdsstyrelsen förbjuda jakt å området under viss tid.

Beträffande den i detta stycke stadgade förpliktelsen att vara verksam i jaktvårdande syfte har *länsstyrelsen i Skaraborgs län* funnit det önskvärt att det undantag från vad som vore avsett att eljest bliva regel, varom talades i motiven, eller att plikt att vara verksam i jaktvårdande syfte ej skulle åligga den, som å sin jord ej alls idkade jakt, komme till klarare uttryck vid stadgandets slutliga avfattning än vad i förslaget blivit fallet. Missförstånd kunde eljest uppstå.

I övrigt ha i åtskilliga yttranden framställts yrkanden om stadgande om viss minimiålder, växlande mellan 15 och 20 år, för rätten att idka jakt, i synnerhet jakt efter älg. Detta är fallet i yttrandena av *länsstyrelserna i Jönköpings, Hallands, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs samt Värmlands län, förvaltningsutskottet i Älvsborgs läns södra hushållningssällskap* samt *De svenska djurskyddsföreningarnas centralförbund*. Sålunda har *länsstyrelsen i Hallands län* anfört.

Den som utövade jakt borde äga vissa kvalifikationer. Bl. a. borde hans ansvarskänsla vara utpräglad, vidare borde han äga viss kännedom om jakt och det jaktbara vilda. Dessa var för sig nog så krävande egenskaper måste förvärfvas och utvecklas. Men det måste taga tid för att på egen hand bliva ägnad och värdig att bära skjutvapen. Den som skulle hava rättighet att jaga på egen hand syntes åtminstone böra hava uppnått 16 års ålder. Att en person under 16 år borde jaga vore uppenbart riktigt, ty de goda jakt-egenskaperna måste förvärfvas i unga år. Men det borde ske med det förbehållet, att den unga jägaren vore åtföljd av en till myndig ålder kommen jakt-erfaren ledare.

Än mera vittgående skärpningar i fråga om rätten att utöva jakt har påyrkats av nyssnämnda *centralförbund*, som yttrat följande.

Det syntes förbundet angeläget, att var och en, som idkade jakt, alltså även jordägare som jagade inom eget område, skulle äga full kompetens. Detta krav innebure med nödvändighet, att sådan kompetens inför vederbörlig myndighet måste styrkas och att jakt ej borde få företagas av annan person än den som kunde förete bevis om godkänt kompetensprov. Dylikt bevis borde alltså, enligt förbundets åsikt, införas å varje jaktkort och dylikt kort skulle sålunda för vinnande av rätt till jakt även obligatoriskt lösas av jordägare eller hans folk, som idkade jakt.

Det torde vidare vara lämpligt, att en minimiålder av 18 år fastställdes för genomgående av kompetensprov för jakt. Dylikt prov borde visa, att jägaren själv ägde god kännedom om jaktvapen och deras bruk samt om för jakt efter olika sorters djur lämpad ammunition. Han skulle äga skjutskicklighet och kunskap i för jakt gällande lagar och förordningar och om alla de omständigheter i övrigt, som vore ägnade att förebygga djurplågeri vid jakt. Han skulle med lugn, omdöme och ansvarskänsla handhava sitt gevär och andra brukade jaktredskap. Den som bröte mot gällande föreskrifter rörande jakt borde kunna fråntagas rätten att jaga och på honom utställt jaktkort.

I likhet med utredningsmannen finner jag jakträttsbegreppet böra givas en vidare innebörd än vad som var fallet vid tillkomsten av gällande jaktlag, varför jag biträder utredningsmannens förslag ifråga om avfattningen av första stycket i förevarande paragraf. I ändamål att förebygga att den jakträttsinnehavaren sålunda tillkommande uteslutande rätten att sätta sig i besittning av bland annat alla å hans jaktområde i fritt tillstånd levande däggdjur skall kunna användas i trakasseringssyfte, har jag i 11 § 2 mom. och 12 § 1 mom. infört stadganden av innehåll, att den i nämnda lagrum medgivna rätten i fråga om vissa djur skall äga tillämpning jämväl å andra djur med skadliga egenskaper, nämligen mullvad ävensom vissa skadliga smågnagare.

Vidkommande andra stycket vill jag utöver vad av mig i den allmänna översikten yttrats framhålla, att den omständigheten, att förpliktelsen till jaktvård icke sanktioneras genom straff eller annan påföljd, vilket för övrigt icke lär vara praktiskt genomförbart, icke torde göra stadgandet betydelselöst. Detsamma bildar nämligen grundvalen för det jaktvårdsarbete, varom lagen visserligen icke utsäger något direkt men som den dock bl. a. i stadgandet i 18 § 4 mom. förutsätter skola bedrivas och till vilket staten genom uttagande av jaktvårdsavgift synes böra lämna sin medverkan. Vidare måste det enligt min mening ifråga om en lag sådan som jaktlagen vara till gagn för dess tillämpning, att den direkt anger de principer ifråga om jaktutövning och viltvård, som ligga till grund för densamma. Jag biträder alltså utredningsmannens förslag med viss jämkning i avfattningen i syfte att tydligare må framgå, att plikt att vara verksam i jaktvårdande syfte som regel ej kan anses åligga den, som å sin mark ej idkar jakt.

De framställda kraven på särskilda villkor, bl. a. bestämmelse om viss minimiålder, för behörigheten att utöva jakt kan jag med hänsyn till de praktiska svårigheter som dylika villkor skulle medföra vid tillämpningen icke biträda.

Departements-
chefen.

3 §.

Paragrafen behandlas i utredningsmannens förslag å sid. 69 och 110.

Mot förslaget om återförande till kronan av jakträtten å öppna havet och de så kallade ödeskären har i yttrandena icke gjorts någon erinran.

Vetenskapsakademien har uttalat, att borttagandet av den fria jakten å ifrågavarande områden finge anses lämpligt. alldenstund den där bedrivna jakten ofta tagit sig mindre tilltalande former. *Stockholms läns fiskareförening* har anfört, att fiskarena i yttre skärgården vid flerfaldiga tillfällen påpekat den rådande osäkerheten beträffande rätten till sjöfågelsjakten i havsbandet. Allmänt hade rätt den uppfattningen, att såväl fiske som jakt av ålder fritt fått utövas av denna befolkningsgrupp i havsbandet, och det vore med tillfredsställelse föreningen såge, att förslaget i förevarande paragraf upptog bestämmelser för den bofasta kustbefolkningen att idka jakt efter säl och sjöfågel å kronan tillhöriga klippor och skär.

Hushållningssällskapetets förvaltningsutskott i Norrbottens län, med vilket *länsstyrelsen* instämt, har emellertid framhållit, att i skärgården förekomme utom klippor och skär jämväl en del holmar, som ej tillhörde visst hemman och som icke kunde inrangeras under den angivna benämningen. Det syntes därför lämpligt, att utom benämningarna »klippor och skär» jämväl »holmar» insattes i paragrafen.

I fråga om den till förmån för den bofasta kustbefolkningen föreslagna undantagsbestämmelsen har *överståthållarämbetet* ansett att densamma borde omformuleras, så att därav klarare framginge, att den i paragrafen den bofasta kustbefolkningen tillerkända jakträtten icke gällde beträffande kusten i dess helhet utan allenast den trakt därav, där vederbörande vore bosatta.

*Departement-
chefen.*

Genom att i kronans hand återföra jakträtten å öppna havet och å de så kallade ödeskären torde man i fråga om sjöfågelsjakten komma att ernå åtminstone i någon mån förbättrade förhållanden ur djurskydds- och naturvårdssynpunkt. Därigenom berövas nämligen nöjes- och okynnesskyttar en förevändning att medtaga skjutvapen under motorbåtsfärder och andra utflykter till sjöss. Vid borttagandet av den fria jakten synes man dock böra göra undantag för den bofasta kustbefolkningen, för vilken åtminstone på en del platser nämnda jakt har betydelse ur näringssynpunkt. Att på sätt utredningsmannen föreslagit bestämma den kustbefolkningen tillkommande rätten att jaga såsom avseende allenast den jakt som nämnda befolkning bedrivit såsom näringsfång synes emellertid vara ägnat att framkalla tolkningssvårigheter, varför nämnda inskränkning torde böra utgå.

I samband med den avfattning som sålunda givits åt paragrafen har densamma uttryckligen gjorts tillämplig jämväl å holmar som ej höra till visst hemman.

4 §.

Paragrafen behandlas i utredningsmannens förslag å sid. 111.

Utredningsmannens förslag att ersätta den materiella regeln i motsvarande paragrafer i gällande lag med en hänvisning till lagen om häradsallmänningar har icke föranlett någon erinran från min sida.

Departement-
chefen.

5 §.

Paragrafen behandlas i utredningsmannens förslag å sid. 111.

Domänstyrelsen har anfört.

I förslaget hade bibehållits gällande bestämmelser angående jaktens tillgodogörande å sockenallmänning, byaskog och annan dylik samfällighet, innebärande att delägare däri finge, därest de annorledes ej åsämjdes, å dessa skogar utöva jakträtt allenast för egna behov. Det syntes med fog kunna ifrågasättas huruvida dylika bestämmelser kunde lända jaktvården och jakten å ifrågavarande marker till fromma och enligt styrelsens uppfattning stode de i föga samklang med lagförslagets allmänna strävan att rationellt ordna beskattningen av villebrådsstammen. Det hade varit önskvärdt, om det funnits möjlighet att här bättre tillgodose de allmänna krav som i berörda avseende uppställts i lagförslaget. Det borde vidare erinras, att under denna kategori skogar knappast kunde inrangeras vare sig vid den första eller senare avvittringen inom Norrbottens och Västerbottens län bildade allmänningar, ej heller de s. k. besparingsskogarna i Kopparbergs län, åtminstone ej med mindre dessa omnämndes i motiveringen såsom fallande under nu berörda bestämmelser. En annan grupp skogar som syntes hava blivit förbigångna utgjorde de s. k. kommunskogarna eller städernas skogar och sådana, som stode under skogssällskapets vård och förvaltning. Lagförslaget syntes böra kompletteras i nu berörda avseende.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har framhållit följande.

Det vore allmänt känt, att jakten å i denna paragraf omfördälda samfälligheter i regel bedrevs utan hänsyn till några som helst jaktvårdssynpunkter, i de flesta fall till stort men jämväl för delägarna själva. Ett bättre sakernas tillstånd härutinnan skulle säkerligen ernås, därest det stadgades skyldighet för delägarna att, såvitt jakträtten å området ej utarrenderades, antaga ordningsregler för utövandet av jakten å samfälligheten, vilka ordningsregler för att bli gällande borde godkännas av jaktvårdsstyrelsen. Därest ordningsregler ej antoges inom viss tid, borde K. B. om anledning därtill funnes, äga möjlighet förbjuda jakt å samfälligheten.

Vad i yttrandena anförts angående det sätt, varpå jakträtten å de i paragrafen avsedda samfälligheterna oftast tillgodogöres, torde vara i huvudsak riktigt. Innan pågående revision av skogslagstiftningen blivit slutförd synes det dock icke lämpligt att införa särskilda bestämmelser angående jakträttens tillgodogörande å samfällighet varom här är fråga. Därmed torde få anstå till dess full klarhet vunnits rörande de bestämmelser om förvaltningen av olika typer av samfällda skogar, som komma att bli gällande.

Departement-
chefen.

6 §.

Paragrafen behandlas i utredningsmannens förslag å sid. 112.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har i fråga om 1 mom. i förslaget anfört att, med den omfattning vägtrafiken numera erhållit, trafiksäkerhetsskäl talade för att förbud meddelades såväl mot skotts lossande å allmän väg

som mot skottlossning från mark intill dylik väg på sådant sätt, att vägmarken befunne sig i skottlinjen.

Mot den i 2 mom. föreslagna inskränkningen i den ägare av där omförd mald trafikaneläggning tillkommande jakträtten har i yttrandena ingen erinran framställt.

*Departements-
chefen.*

Att jakt å och framför allt i närheten av allmän väg kan medföra risk för de vägfarande torde vara obestridligt. Därest man genom förbud i det av nyssnämnda länsstyrelse påyrkade avseendet skulle vilja helt eliminera denna risk, skulle man emellertid nödgas under förbudet intaga så stora områden, att all jakt kunde bli omöjliggjord i vissa trakter. Med hänsyn härtill och på de av utredningsmannen i övrigt anförda skälen synes ändring i gällande jaktlags bestämmelser om jakträtt å väg icke böra vidtagas.

Vidkommande 2 mom. ansluter jag mig till vad utredningsmannen anført om behovet av bestämmelser som inskränka och reglera den ägaren av ifrågavarande trafikaneläggningar tillkommande rätten att utöva jakt å område, som av anläggningen upptages, och biträder utredningsmannens förslag härutinnan jämväl såvitt detta innefattar, att bestämmelserna skola vinna tillämpning å redan befintliga järnvägar, spårvägar och kanalaneläggningar.

8 §.

Paragrafen behandlas i utredningsmannens förslag å sid. 114.

*Departements-
chefen.*

Jag biträder utredningsmannens förslag dels att i paragrafen bland de lägenhetsinnehavare vilka skola äga viss jakträtt å fastighetens ägor upptages innehavare av kronotorp, dels ock att å paragrafen gives sådan avfattning, att därav klart framgår, att det är allenast nyttjanderättsupplåtelse för jordbruksändamål, som för nyttjanderättshavare medför jakträtt, samt att det härför icke skall vara erforderligt, att upplåtelsen skett just i den för jordbruksarrende stadgade formen.

Jag finner det vidare lämpligt att, på sätt utredningsmannen föreslagit, i paragrafen intaga uttrycklig erinran om att den ifrågavarande fastighetsinnehavare tillförsäkrade jakträtten icke skall medföra befogenhet att utan särskilt bemyndigande företräda fastigheten vid frågor om bildande av jaktvårdsområde enligt 17 §. Å andra sidan bör fastighetsägaren icke genom att ingå avtal om bildande av jaktvårdsområde enligt 1 mom. i 17 § eller biträda beslut om bildande av sådant område jämlikt 2 mom. i samma paragraf kunna vidtaga förändringar i den fastighetens innehavare lagligen tillkommande jakträtten. Till denna och därmed sammanhängande frågor återkommer jag vid behandlingen av 17 §.

I redaktionellt avseende har vidtagits bl. a. den ändringen att paragrafens båda moment sammanslagits.

9 §.

Paragrafens första stycke motsvarar 9 § och dess andra stycke 17 § 1 mom. andra stycket i utredningsmannens förslag (sid. 67 och 122).

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har anfört, att såsom en utväg att undanröja olägenheterna i jaktvårdshänseende av den fortgående jorduppdeleningen hade i förslaget förordats stiftande av jaktservitut vid framtida jordförsäljningar. Därest emellertid, såsom föreslagits, servitutsavtalens giltighetstid bleve begränsad till 50 år, komme vinsten av dylika avtal att betydligt minskas. Särskilt talande skäl för en dylik tidsbegränsning syntes ej föreligga.

Svenska jägareförbundets styrelse har framhållit följande.

Avtal, varigenom jaktservitut upprättats, finge väl, såsom utredningsmannen också antagit, anses giltigt enligt svensk rätt, och just i den mot föreslagna 9 § svarande 8 § av gällande jaktlag och dess föregångare hade man att söka stöd för en sådan uppfattning. Då frågan om giltigheten av en såsom servitut avsedd jakträttsupplåtelse alltid måste bedömas med stöd av vad som innehålles i förevarande paragraf, hade det varit önskligt, att vad i 17 § 1 mom. andra stycket av förslaget stadgats om egentliga jaktservitut ställts i mera omedelbart samband med förevarande paragraf. Såsom stadgandet i 17 § nu står kunde det lätt läsas såsom innebärande ett generellt godkännande som servitut av alla upplåtelser av jakträtten å en fastighet till förmån för ägaren av en annan fastighet i denna hans egenskap, oavsett om upplåtelsen fyllde de allmänna villkoren för uppkomsten av ett servitutsförhållande. Omförmälda stadgande i 17 § syntes förbundsstyrelsen även i ett annat hänseende mindre tillfredsställande. Det syntes nämligen mindre egentligt att utan hänsyn till jaktvårdens allmänna intressen stadga ett tvärt upphörande av alla jaktservitut av det för jaktvårdsintresset betydelsefullaste innehålllet efter förloppet av 50 år från servitutets tillkomst. Förbundsstyrelsen ville hemställa, att stadgandet i 17 § 1 mom. andra stycket finge utgå och att i stället i 9 § måtte införas ett andra stycke, som i anslutning till vad som föreskrives i 7 § lagen om servitut medgäve prövning av servitutets fortsatta bestånd efter förloppet av viss tid.

Ginge man denna väg, kunde även ifrågasättas om ej åt stadgandet kunde givas återverkande tillämplighet även å äldre servitutsupplåtelser, därvid naturligtvis 50-årstiden borde räknas från den nya lagens trädande i kraft.

Ett i servitutets form gjort avtal om jakträtten kan innehålla antingen att jakträtten i sin helhet tillägges ägaren av den härskande fastigheten eller att allenast vissa av de i jakträtten ingående befogenheterna avstås till förmån för denne ägare. Ges avtalet den förstnämnda formen, vilket alltså innebär att jakträtten helt skiljes från äganderätten, kunna emellertid slitningar lätt uppstå, och jag ansluter mig till utredningsmannens uppfattning, att dylika konsekvenser böra om möjligt undvikas. Den föreslagna utvägen att begränsa tiden för servitutets giltighet till femtio år kan jag emellertid icke biträda. Dels synes det mig nämligen icke lämpligt att för detta speciella fall meddela en föreskrift som utgör ett bestämt avsteg från vad som gäller i fråga om servitut i allmänhet, dels torde en bestämmelse om att ett jaktservitut ovillkorligen skall upphöra att gälla efter viss tid vara ägnad att högst avsevärt minska dess värde ur jaktvårdssynpunkt. Ett medel att tillgodose såväl de sociala synpunkterna som jaktvårdsintresset synes mig däremot de av nyssnämnda förbundsstyrelse föreslagna bestämmelserna utgöra och jag vill särskilt framhålla, att intet lagligt hinder torde föreligga för

Departements-
chefen.

parterna att vid den prövning av servitutets bestånd, som enligt nämnda förslag tänkts skola ske efter förloppet av femtio år, överenskomma om jämkningar i det ursprungliga avtalet, som leda till större frihet i jakträttsligt avseende för den tjänande fastigheten. Prövningen av frågan om servitutet bör i jaktvårdens intresse bestå synes mig böra anförtros åt domstol. Av ovan anförda skäl har jag i ett andra stycke till förevarande paragraf intagit bestämmelser om prövning av jaktservituts bestånd. I samband därmed har andra stycket av 1 mom. i 17 § av utredningsmannens förslag fått utgå. Något hinder synes icke föreligga att göra de sålunda föreslagna bestämmelserna tillämpliga å redan bestående jaktservitut, därvid femtioårs-tiden torde böra räknas från den dag den nya lagen träder i kraft. Stadgande härom har intagits i övergångsbestämmelserna.

I 7 § lagen om servitut torde hänvisning böra göras till de sålunda föreslagna stadgandena. Förslag till lag om tillägg till nämnda lagrum, innefattande sådan hänvisning, har samtidigt upprättats.

10 §.

Paragrafen behandlas i utredningsmannens förslag å sid. 115.

Länsstyrelsen i Kalmar län har påpekat följande.

Med stöd av lagen den 25 juni 1909 angående naturminnesmärkens fridande tillkomme det länsstyrelse att meddela beslut rörande fridlysning av visst område och därvid stadga förbud i olika hänseenden. Ej sällan förekomme därvidlag, att ett sådant förbud avsåge att förbjuda att inom området jaga, fånga eller fälla djur och att skada eller bortföra ägg, ungar och bon. I 10 § i förslaget funnes intagen en erinran om att beträffande rätt till jakt å område, som vore till nationalpark avsett, skulle gälla vad särskilt vore stadgat. I motiven hade ifrågasatts, huruvida icke jaktlagens bestämmelser måste anses tillämpliga även å nationalpark, och det hade framhållits, att ett motsatt förhållande skulle leda till betänkliga konsekvenser, varpå lämnades en del exempel. Alldeles samma skäl kunde emellertid åberopas i fråga om fridlysta naturminnesmärken, rörande vilka stadgats förbud mot jakt. Också för dylika fridlysta områden syntes därför motsvarande bestämmelse böra införas i jaktlagen.

Vetenskapsakademien har framhållit, att det hade varit av stor betydelse om lapparnas jakträtt såväl inom nationalparker som annorstädes erhållit en bestämd och klar avfattning i samband med andra jakträttsförhållanden, samt vidare anført.

Lapparnas jakträtt inom nationalparkerna borde inskränkas eller helst helt borttagas. I närvarande stund torde lapparna, d. v. s. renskötande lappar, äga jakträtt å nationalparker med det undantag, att de ej få jaga björn eller lo. Det minsta som kunde fordras för att syftet med nationalparkerna skulle kunna anses fyllt vore, att lapparna ej skulle få där jaga älg och järv liksom naturligtvis ej heller sådana djur, som för tillfället vore fridlysta.

*Departementets-
chefen.*

Jag delar utredningsmannens uppfattning angående den plats som i lagen bör givas åt förevarande stadgande. Då den omständigheten, att ett område blivit såsom naturminnesmärke fridlyst, icke torde beröra jakträtten såsom sådan å området, synes den av nyssnämnda länsstyrelse ifrågasatta hänvisningen vara överflödig.

Vad vetenskapsakademien anfört och yrkat i fråga om den lapparna tillkommande jakträtten torde icke böra föranleda ändring av utredningsmannens förslag annat än såvitt angår rätten att inom område för nationalpark jaga älg, på sätt jag kommer att närmare utveckla vid redogörelsen för det samtidigt upprättade förslaget till lag om ändrad lydelse av 2 § lagen den 25 juni 1909 angående nationalparker.

11 §.

Paragrafen behandlas i utredningsmannens förslag å sid. 116.

Lappfogdarna i Norrbottens läns norra och södra distrikt hava uttalat, att med hänsyn till storleken av den skadegörelse som varg och järv kunde åstadkomma syntes det olämpligt att på sätt föreslagits inskränka rätten till jakt efter nämnda djur. Inom länet hade, såvitt lappfogdarna hade sig bekant, nu gällande rätt för en var att under alla tider av året även å annans mark jaga varg eller järv icke lett till missbruk. Det vore icke utan betydelse, att jämväl andra än renskötande lappar hade möjlighet att närhelst tillfälle därtill bjödes bedriva jakt efter de skadliga rovdjuren. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* har i likhet med lappfogdarna icke kunnat finna det befogat, att rätten för en var till jakt efter varg och järv inskränkes till den tid, då marken är snöbetäckt. *Lappfogden i Västerbottens län* har funnit den föreslagna inskränkningen vara ur bevakningssynpunkt välmotiverad men ifrågasatt om icke bestämmelsen i praktiken komme att bli svår att tillämpa. Snön hade särskilt i fjälltrakterna en viss benägenhet att lägga sig ojämnt allt efter olika höjdlägen och vargjakterna plägade mestadels försiggå över betydliga områden. Det torde därför kunna förväntas, att bestämmelsen med nu föreslagen avfattning kunde bli svår att efterleva.

I likhet med utredningsmannen anser jag det i 10 § gällande jaktlag för rätten att å annans jaktområde företaga jakt efter varg och järv stadgade villkoret att underrättelse om jakten förut skall hava lämnats jakträttsinnehavaren böra, såsom innebärande en praktiskt icke uppfyllbar förpliktelse, utgå. Däremot torde den för närvarande såsom villkor för sagda rätt uppställda fordringen att varg eller järv bevisligen skall uppehålla sig i trakten böra bibehållas. Sker så, synes det av utredningsmannen föreslagna stadgandet om skyldighet för den som dödat eller fångat sådant djur att därom underrätta jakträttsinnehavaren bliva överflödigt.

Med hänsyn till angelägenheten av att i möjligaste mån hålla framför allt vargstammen nere lär man böra undvika att för rätten till sådan jakt uppställa restriktioner, som icke kunna anses oundgängligen nödvändiga. På grund härav synes det mig som om man för rätten att även å annans jaktområde företaga jakt efter varg eller järv ävensom att tillvarataga och behålla vid sådan jakt fällt djur icke bör uppställa annat villkor än att dylikt djur bevisligen uppehåller sig i trakten. Gives åt stadgandet en sådan avfattning, torde behov icke föreligga vare sig av det i utredningsmannens förslag upptagna stadgandet om rätt för dem som tillfälligtvis eller vid lya på-

Departementsschejen.

träffar sådant djur att jaga samt döda eller fånga ävensom behålla det eller av stadgandet i 11 § andra stycket av gällande lag att den som å eget jaktområde eller eljest lovligen drivit upp varg eller järv äger rätt att fullfölja jakten inne på annans jaktområde.

I fråga om i 2 mom. gjort tillägg hänvisar jag till vad jag därom anfört vid 1 §.

12 §.

Paragrafen behandlas i utredningsmannens förslag å sid. 118.

Departementss-
chefen.

I fråga om 1 mom. finner jag utredningsmannens förslag till ändringar i gällande rätt befogade. Emellertid synes den i paragrafen medgivna rätten böra utvidgas till att omfatta ytterligare några djurslag med egenskaper som nära överensstämma med de i förslaget upptagna. Detta är först och främst fallet med den amerikanska flodillern, i Sverige benämnd mink. Känt är att på senare tid icke så få exemplar av denna djurart spritt sig från så kallade pälsfarmar samt åstadkommit skada. Det synes vidare lämpligt att, såsom i ett av yttrandena hemställts, med gråsparv jämställa pilfink. Det lär även vara nödvändigt att här upptaga igelkott samt mullvad ävensom vissa skadliga smågnagare.

Beträffande 2 mom. finner jag det lämpligt att, såsom utredningsmannen föreslagit, medgiva här avsedd gårds- eller trädgårdsinnehavare ävensom hans folk rätt att i skyddssyfte döda sådana fåglar, som för närvarande äro fridlysta jämlikt 3 § 2 mom. jaktstadgan, samt att avlägsna eller förstöra vissa fågelbon ävensom däri varande ägg.

Jag vill i detta sammanhang beröra en annan och mera svårartad skadegörelse av villebråd, nämligen sådan som orsakas av hare å fruktträd. Den i 25 § föreslagna ordningen angående företagande av jakt till förhindrande av viltskador är visserligen avsedd att komma till användning även vid fall av skadegörelse av hare å fruktträd. Sistnämnda lagrum förutsätter för sin tillämplighet, att skadegörelsen har sin grund i villebrådsarts alltför talrika förekomst. Som känt är behöver emellertid förekomsten av harskador icke utgöra bevis för att harstammen är särskilt talrik, tvärtom kan en enda hare under vissa omständigheter orsaka betydande skador. Frågan om skyddsåtgärder mot skada av hare å fruktträd är för närvarande föremål för utredning. De särskilda stadganden, vartill resultatet av utredningen kan komma att föranleda, torde komma att falla inom ramen för jaktstadgan och förty få avseende allenast å jakträttsinnehavaren. I utredningsmannens förslag till jaktstadga föreslås, i nära anslutning till vad för närvarande gäller, att i trädgård, anläggning för fruktodling eller plantskola, där färska harskador kunna påvisas å träden, hare skall få av jakträttsinnehavaren fällas under tiden från och med den 1 januari till och med den 31 mars, även om jakt efter hare då eljest icke är tillåten. Det synes mig lämpligt och med billigheten mest överensstämmande att möjligheten att utöva nämnda rätt eller den ytterligare rätt att ingripa mot skadehare, vartill den omförmälda utredningen kan giva upphov, icke göres beroende av att

vederbörande fruktodlare eller plantskoleinnehavare jämväl är jakträttsinnehavare. Jag har fördenskull såsom ett andra stycke till 2 mom. fogat ett tillägg av innehåll, att innehavare av trädgård, fruktodling eller plantskola skall, ändock att han där icke äger jakträtt, hava samma rätt att inom anläggningen fälla eljest fridlyst hare, som enligt vad därom må vara stadgat är jakträttsinnehavare medgiven. Sålunda fälld hare bör emellertid tillfalla jakträttsinnehavaren.

13 §.

Paragrafen behandlas i utredningsmannens förslag å sid. 77 och 119.

Hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Uppsala län har funnit tveaktigt, om det föreslagna stadgandet i 2 mom. tillräckligt tillgodosåge djurskyddssynpunkten. De upprörande fall av skadskjutning och långvariga lidanden för sårade älgar, som allt emellanåt förekomme, torde knappast förebyggas genom den föreslagna bestämmelsen. *De svenska djurskyddsföreningarnas centralförbund* har hemställt att 2 mom. måtte kompletteras genom stadgande om skyldighet för jordägaren, eller, vid förfall för honom, den jagande att tillse, att det skadade djuret på möjligast smärtfria sätt dödades. Skadskjutet djur borde under alla förhållanden snarast möjligt uppsökas och avlivas och detta borde vara en lagligen fastslagen plikt för varje jägare.

Vidkommande 2 mom. hänvisar jag till de synpunkter utredningsmannen *Departement-
chefen.* framfört, till vilka jag ansluter mig. Därutöver vill jag i anledning av nysnämnda centralförbunds hemställan ytterligare framhålla, att man svårligen synes kunna stadga särskilda regler för hur den skall förhålla sig, som mottager underrättelse om att skadskjutet djur gått in på hans mark. Det kan nämligen hända att denne icke är jägare och för en sådan person torde en eventuell förpliktelse att vidtaga åtgärder för djurets uppspårande och dödande bliva svår att uppfylla. Skulle man åter för dylikt fall medgiva rätt för den jagande att fullfölja jakten in på det främmande området, torde man icke kunna undgå att samtidigt giva regler om vem det fällda djuret skall tillfalla, vartill kommer, att en sådan rätt kunde av mindre nogräknade personer komma att begagnas som förevändning och skydd för olovlig jakt.

14 §.

Paragrafen behandlas i utredningsmannens förslag å sid. 120.

I förhållande till gällande jaktlag innebär stadgandet i förevarande paragraf *Departement-
chefen.* allenast den ändringen, att ett undantag från förbudet att vid jakt beträda besådd åker ansetts böra medgivas för det fall, att jakten äger rum efter föreläggande eller förordnande varom i 25 § stadgas.

15 §.

Paragrafen behandlas i utredningsmannens förslag å sid. 120.

Departements-
chefen.

Vad först angår det materiella innehållet i paragrafen anser jag mig kunna biträda utredningsmannens förslag att bland de djur, som vare sig de dödas, fångas eller anträffas såsom fallvilt, skola tillfalla kronan, såvitt Konungen ej annorledes förordnar, upptaga jämväl örnen, och som en följd härav böra även ägg och bo av örn tillkomma kronan. Frågan om beredande av erforderligt skydd för örnen är av ömtålig beskaffenhet, och lokala eller temporära undantag från fridlysningen kunna framdeles måhända bli va nödvändiga. Det synes emellertid under alla förhållanden vara av betydelse att genom den föreslagna bestämmelsen minska frestelsen att överträda ett fortsatt förbud eller att utnyttja en eventuell lättnad i fridlysningen till att bedriva annan jakt efter örn än sådan som sker i rent skyddssyfte. Därjämte torde örnen inom område för nationalpark böra komma i åtnjutande av samma skydd som för närvarande beredes björn och lo. Med anledning av att i yttrandet av vetenskapsakademien påpekats, att vildrenen för länge sedan utrotats i landet och icke heller skulle kunna existera här, sedan de områden, där den senast förekom, upplåtits åt lappar med deras renar, har vildrenen uteslutits ur paragrafen.

Vidkommande därefter den närmare utformningen av ifrågavarande stadganden ansluter jag mig till utredningsmannens förslag med vissa redaktionella jämkningar.

16 §.

Paragrafen behandlas i utredningsmannens förslag å sid. 73 och 122.

Hushållningssällskapetets förvaltningsutskott i Uppsala län har tillstyrkt, att jakträttsupplåtelse skall ske i skriftlig form. I någon mån torde nämligen därigenom åstadkommas hinder mot tillfälliga jaktupplåtelser, vilka i längden torde mera verka till skada än nytta för jordägarna.

Länsstyrelsen i Örebro län har däremot framhållit, att bestämmelsen om skriftlig form för upplåtelse av jakträtt väl ej kunde innebära, att det skriftliga avtalet skulle utgöra form, så att ett muntligt, av vederbörande jordägare vitsordat avtal skulle vara utan verkan och den person alltså, som jagade med stöd av sådant avtal, kunna dömas såsom för olovlig jakt. En dylik påföljd skulle för övrigt sakna betydelse då på grund av stadgandet i 34 § jaktlagen förfarandet skulle kunna bli föremål för åtal allenast efter angivande av målsägare, d. v. s. i detta fall markägaren, som upplåtit jakträtten.

Departements-
chefen.

Då för närvarande avtal om jordbruksarrende kan bli giltigt även om den skriftliga formen ej iakttagits, synes det mig knappast lämpligt att för jaktarrendeavtal stadga strängare föreskrifter. Det av utredningsmannen föreslagna förbudet mot att utan upplåtarens eller hans rättsinnehavares samtycke överlåta jakträtt, som upplåtits åt någon såsom en personlig rätt, anser jag böra inflyta i lagen. I följd härav har paragrafen ändrats till att upptaga allenast ett stadgande av sådant innehåll. Då de av utredningsmannen föreslagna ändringarna i allmänna nyttjanderättslagen ävensom hänvisningen

i förevarande paragraf till sistnämnda lag torde vara överflödiga, hava de utslutits ur förslaget.

17 §.

Paragrafen behandlas i utredningsmannens förslag å sid. 66 och 122.

Hushållningssällskapet förvaltningsutskott i Uppsala län har påpekat, att om på grund av stadgandet i 17 § 1 mom. servitutsförpliktelsen för någon av de i ett jaktområde ingående fastigheterna förfölle, exempelvis vid exekutiv auktion, de förutsättningar under vilka jaktområdet bildats, framför allt själva områdets lämplighet, kunde bli helt förändrade. Svagheten i detta avseende torde icke kunna avhjälpas utan omläggning av själva den rättsliga konstruktionen, och det vore möjligt att härför skulle krävas ett långt mera invecklat förfarande än förslaget avsåge och som kunde anses praktiskt genomförbart. Om så vore, ansåge utskottet förslaget — trots anmärkningen — vara att föredraga, då just enkelheten vid jaktområdenas bildande säkerligen hade stor betydelse för att lagen skulle få den avsedda verkan för jaktvården. *Länsstyrelsen i Malmöhus län* har på tal härom framhållit såsom lämpligare att tillerkänna ifrågavarande slag av servitut permanens så till vida, att det skulle äga bestånd oavsett egendomens exekutiva försäljning.

Länsstyrelsen i Örebro län har anfört.

Ur principiell äganderättssynpunkt torde berättigade invändningar ej kunna göras mot en begränsning av den fria jakträtten, förutsatt likväl att begränsningen icke gjordes större än som jaktvårdens krav betingade. Förslagens bestämmelser vore i detta hänseende mycket litet vägledande. Jaktutövningen komme därför att helt normeras av det av jaktvårdskonsulenten uppgjorda förslaget med de jämkningar däri, som kunde föranledas av framställningar vid sammanträdet med markägarna. Förslaget skulle visserligen underställas vederbörande länsstyrelse. Då denna emellertid i regel icke vore sakkunnig, torde dess prövning huvudsakligen bli av formell natur. Väl skulle länsstyrelsen, om så funnes erforderligt, kunna påkalla vidare utredning av jaktvårdsstyrelsen, men det syntes föga antagligt, att denna skulle komma till annat resultat än sin förtroendeman jaktvårdskonsulenten. Måhända skulle det av denna anledning vara lämpligt att här såsom sakkunnig rådgivande myndighet upptaga jämväl skogsvårdsstyrelsen.

Länsstyrelsen i Södermanlands län har påpekat att i 2 mom. stadgades, att beslut om bildande av jaktområde icke finge träda i tillämpning, förrän det fastställts av länsstyrelsen. Då jämlikt utredningsmannens förslag till jaktstadga talan mot länsstyrelsens beslut angående sådan fastställelse finge fullföljas hos Kungl. Maj:t, borde det förstnämnda stadgandet ändras så, att därav tydligt framginge, att beslut om bildande av jaktområde ej finge träda i tillämpning förrän fastställelsebeslutet vunnit laga kraft.

1 mom. överensstämmer fränsett vissa redaktionella ändringar med 9 § i *Departementets chefen.* gällande jaktlag och skiljer sig från utredningsmannens förslag allenast däri-genom, att benämningen jaktområde utbyts mot jaktvårdsområde.

I 2 mom. hava sammanförts 2, 3 och 4 mom. i utredningsmannens förslag, vilkas avfattning i samband därmed jämkats. Rörande de materiella

ändringarna i utredningsmannens förslag får jag hänvisa till vad jag därom förut under rubriken jaktvårdsområden anfört. Härutöver vill jag framhålla, att det lärer få ankomma på länsstyrelsen att vid den prövning av beslut om bildande av jaktvårdsområde, som skall föregå länsstyrelsens fastställelse av beslutet, tillse att genom detta icke göres större intrång i de olika fastighetsägarnas rätt att förfoga över jakträtten å sina fastigheter än som oundgängligen kräves för ett ändamålsenligt bedrivande av jaktvården å området. Jag ansluter mig alltså till utredningsmannens mening att det icke bör få förekomma, att en person, som av etiska skäl icke önskar att jakt bedrivs å hans fastighet, skall behöva finna sig i, att andra personer jaga där. I likhet med utredningsmannen anser jag emellertid uttryckligt stadgande härom icke erforderligt.

Av den åt tredje stycket givna avfattningen torde framgå, att beslut om bildande av jaktvårdsområde icke må träda i tillämpning, förrän fastställelsebeslutet vunnit laga kraft.

Jag ansluter mig till utredningsmannens uppfattning att, sedan i lagen om rätt till jakt angivits de civilrättsliga förutsättningarna för att ett beslut om bildande av jaktvårdsområde skall få genomföras, det skall ankomma på Konungen att utfärda erforderliga bestämmelser för dessa ärendens handläggning, avgörande och prövning. Vad utredningsmannen därom i betänkandet föreslagit synes mig i stort sett lämpligt, dock vill jag redan i detta sammanhang framhålla, att jag icke kan biträda utredningsmannens förslag, att den som undertecknat anmälan om ifrågasatt bildande av jaktvårdsområde skall vara i så måtto bunden av sin underskrift, att han, därest han icke är närvarande vid den slutliga omröstningen, skall anses hava röstat för antagande av förrättningsmannens förslag.

I 3 mom. av förevarande paragraf har jag upptagit bestämmelser som hava avseende på dels det fall, då med besittnings- eller nyttjanderätten till en fastighet, som blir intagen i ett jaktvårdsområde, på grund av lag följer jakträtt å densamma, dels å sådana fall, där jakträtten å dylik fastighet tillkommer annan än ägare, innehavare eller brukare.

Vad det förstnämnda fallet beträffar synes det mig uppenbart att, då en fastighet mot ägarens vilja anslutes till ett jaktvårdsområde, fastighetens innehavare eller brukare icke skall äga bättre rätt än ägaren och alltså måste underkasta sig beslutet. Annorlunda torde saken ställa sig, om ägaren till fastighet sluter avtal eller biträder beslut om bildande av jaktvårdsområde. Innehavaren eller brukaren har ju i regel fått till sig upplåten fastigheten med vad därtill hörer och det synes därför ej kunna komma i fråga, att ägaren skall kunna ensidigt beröva honom något därav, låt vara att det här icke är fråga om någon rätt av större ekonomisk betydelse. Vad ägaren avtalar eller beslutar i fråga om bildande av jaktvårdsområde synes därför icke böra medföra rubbning i innehavarens eller brukarens rätt till jakt å fastigheten under besittnings- eller brukningstiden. Vad nu sagts synes böra äga motsvarande tillämpning i de fall, då angående jakträtten till en fastighet skett sådant bestämmande som i 9 § sägs.

Ett vanligt jaktarrendeavtal synes däremot icke böra få hindra bildandet av ett jaktvårdsområde. För såväl jaktarrendatorn som delägarna i jaktvårdsområdet kan det även innebära en fördel, att avtalet kommer att upphöra, och jag har fördenskull föreslagit, att en jaktarrendator, som anser sig lida förfång genom avtal eller beslut om bildande av jaktvårdsområde, skall äga uppsäga jaktarrendeavtalet till omedelbart upphörande.

18 §.

Paragrafen behandlas i utredningsmannens förslag å sid. 102 och 125.

Hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Örebro län har sagt sig vilja framhålla såsom särskilt förtjänstfullt förslaget angående skyldighet för den som idkar jakt med skjutvapen att innehava gällande ansvarsförsäkring. Härtill ville utskottet påpeka vikten av att denna försäkring så utformades, att de många oförskyllda offren för vårdslöshet under jakt eller, i förekommande fall, deras anhöriga åtminstone erhöle en effektiv ekonomisk ersättning för sina lidanden.

Vid 2 mom. har *domänstyrelsen* — med hänvisning till bland annat den avveckling av de domänverket och dess personal tidigare åvilande administrativa uppgifterna vid sidan av den rena förvaltningen av domänfondsskogarna, som ägt rum, särskilt sedan domänverket inrangerats bland statens affärsdrivande verk — hemställt, att såvitt rörde lagen om rätt till jakt domänstyrelsen måtte befrias från varje befattningstagande med dess tillämpning, för så vitt enbart framginge av förslaget, samt att domänverkspersonalen måtte befrias från skyldighet att åtala förbrytelser mot jaktlagarna, jämväl sådana som beginges å i domänfonden ingående mark, ävensom att domänverkets tjänstemän i 1—26 lönegraderna enligt avlöningsreglementet för domänverket måtte tillerkännas målsäganderätt var och en inom sitt tjänstgöringsområde vid ingripande mot förbrytelser mot jaktlagarna, som beginges å domänverket tillhörig mark. Därutöver har styrelsen framhållit, att i den mån befattningstagandet med vissa slag av skogar överflyttades från domänverket till andra myndigheter, dessa nytillträdande institutioner borde hava att i alla avseenden fullgöra de uppdrag, som åvilat den personal, som tidigare haft att taga befattning med samma skogar. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* har anfört, att, sedan de ecklesiastiska skogarna numera ej längre stode under domänverkets förvaltning utan under uppsikt av särskilda stiftsjägmästare med i förekommande fall underlydande bevakningspersonal, jämväl dessa kategorier förvaltande och bevakande personal reciprociter syntes böra tillerkännas samma rätt i de i 18 § 2 mom. ävensom 30 § 2 mom. angivna olika hänseenden som annan i dem omnämnd personal. Befogenhet i det i förevarande moment omnämnda hänseende syntes böra tillerkännas »polisman», ty med förslagets begränsning till »vederbörande kronobetjänt» och »särskilt förordnad polisman» hade samtliga befattningshavare inom statspolisorganisationen, vilka länsstyrelsen numera hade att tillgå till övervakande av författningens efterlevnad, blivit ute-

slutna från den ifrågavarande befogenheten. Befogenhet i det i lagrummet angivna hänseende syntes även böra tilläggas jaktvårdskonsulenterna och jaktinspektören, de förra inom respektive distrikt. *Lappfogden i Västerbottens län* har yttrat, att skyldigheten för den jagande att vid anfordran uppvisa jaktkort torde vad anginge trakterna ovan odlingsgränsen inom Norrbottens och Västerbottens län samt skyddsskogsgränsen i Jämtlands län böra utvidgas så, att jagande där skulle vara skyldig uppvisa jaktkortet för lappfogde och laptillsyningsman. *Svenska jägareförbundets styrelse* har hemställt, att rätten att påfordra uppvisande av jaktkort tillerkändes jordägarens eller jakträttsinnehavarens folk.

I fråga om 3 mom. har *länsstyrelsen i Norrbottens län* anført.

Då i 18 § folket ovan odlingsgränsen i lappmarkerna befriats från skyldighet att erlägga jaktvårdsavgift vid jakt efter skogsfågel och ripa samt varg och järv, så förefölle den angivna begränsningen knappast välbetänkt; å ena sidan vore jakten efter ekorre i dessa trakter högst betydande — de från länet exporterade ekorrskinnen torde de senare åren kunnat räknas i 10,000-tal — och borde därför även inrymmas under befrielsen, å andra sidan låge det i sakens natur, att det mötte svårigheter med bevisningen om vilken sorts jakt vederbörande bedrivit i de särskilda fallen. Begränsningen i fråga syntes därför lämpligen kunna utgå.

Samma yrkande har framställts av *hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Norrbottens län, lappfogdarna i länet* samt *lappfogden i Västerbottens län*.

Stockholms läns fiskareförening har yttrat.

Med hänsyn till att befolkningen i yttre skärgården vore av den uppfattningen, att såväl fiske som jakt av ålder fått av denna befolkningsgrupp utövas i havsbandet, vore det föreningens uppfattning, att fiskarebefolkningen borde vara befriad från skyldigheten att erlägga med jaktkortsinnehav föreslagna avgifter. De knappa omständigheter denna befolkning levde uti ansåge föreningen även utgöra skäl för befrielse från skyldigheten att erlägga dylik avgift.

*Departements-
chefen.*

Frågan om skyldighet för den som idkar jakt med skjutvapen att inneha ansvarighetsförsäkring är ännu beroende på utredning. Jag finner det emellertid ändamålsenligt att i förslaget intaga en erinran om de stadganden härom, som framdeles kunna komma att utfärdas.

Spörsmålet om uttagande av jaktvårdsavgift har jag tidigare behandlat under rubriken jaktvårdens organisation och finansiering.

I fråga om rätten att påfordra uppvisande av jaktkort har jag i anledning av vad i yttrandena anförts vidtagit vissa ändringar i utredningsmannens förslag.

Utredningsmannens förslag om befrielse i vissa fall från skyldighet att erlägga jaktvårdsavgift kan jag i huvudsak biträda. I fråga om den ovan odlings- och skyddsskogsgränsen bofasta befolkningen synes emellertid sådan befrielse endast böra få åtnjutas vid jakt med snara, när i annat fall ett stort antal personer, vilkas förhållanden icke motivera en sådan undantags-

ställning, skulle komma i åtnjutande av denna förmån. Den sålunda föreslagna ändringen ävensom det ändrade innehållet i 11 § 2 mom. hava nödvändiggjort vissa jämkningar i avfattningen av det ifrågavarande momentet.

19 §.

Paragrafen behandlas i utredningsmannens förslag å sid. 126.

Jag biträder utredningsmannens förslag med en mindre redaktionell jämk-*Departements-*
ning, föranledd av det ändrade innehållet i 18 § 2 mom. andra stycket. *chefen.*

20 §.

Paragrafen behandlas i utredningsmannens förslag å sid. 127.

I fråga om första stycket har *Kalmar läns norra hushållningssällskaps förvaltningsutskott* framhållit, att då utfodring i regel skedde i avsikt att öka viltbeståndet borde på ett avstånd av 200 meter från ägo gränsen utfodring vara tillåten. *Styrelsen för Södermanlands läns jaktvårdsförening* har anfört.

Förbudet mot att genom utfodring locka villebråd från annans mark — vilket förbud syntes huvudsakligen motiverat av förekomsten i södra Sverige av illojal utfodring i samband med utsättande av fångstapparater — kunde med hänsyn till den föreslagna ordalydelsen ingiva vissa betänkligheter ifråga om tillämpningen i länet. Genom föreningens propaganda hade nämligen utfodring i allt större omfattning kommit till stånd även på mindre jaktvårdsområden. Då rådjuren genom vinterutfodring lockades kilometertals kunde den föreslagna lagtexten befaras giva anledning till tvister, som menligt påverkade även ett lojalt och önskvärt utfodrande av det vilda. Det syntes därför nödvändigt att bestämmelsen så omredigerades, att utfodringen i och för sig icke bleve straffbar, även om den kunde visas hava lockat villebråd från annat jaktområde, utan att straffpåföljd skulle inträda först när utfodringen skett i påtaglig avsikt att illojalt tillgodogöra sig angränsande jaktområdes villebråd.

Vidkommande andra stycket har *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* hemställt, att från det föreslagna förbudet mot jakt för fågelbulvan undantag måtte göras för uvlbulvan och härvid åberopat *Göteborgs jaktsällskap*, som ansett att för att underlätta utrotandet av sådana skadedjur, som omförmälas i 36 § i förslaget till jaktstadga, samt för att undvika en otydlighet, som kunde giva anledning till tvistigheter, tydligt borde angivas, att uvlbulvaner icke inräknades bland här avsedda bulvaner för fågelskytte. Mången gång kunde nämligen synnerligen lämplig plats för skytte under kråksträcket vara så belägen, att dess utnyttjande kunde omöjliggöras genom formuleringen av ifrågavarande stycke.

Beträffande tredje stycket hava i flera yttranden framställt krav på ändring i skärpande riktning. Sålunda har *länsstyrelsen i Jönköpings län* anfört, att bestämmelsen i detta stycke syntes väl allmänt hållen för att i tillämpningen lämna den ledning, som i tveksamma fall kunde vara erforderlig eller nödvändig. Stadgandet borde närmare utformas och därvid i görigaste mån även skärpas. Jakten med drivande hund på smärre områden

vore nämligen ägnad att allvarligt oroa det vilda och därigenom äventyra ändamålet med jaktvården jämväl för närliggande markägare. *Hushållnings-sällskapets förvaltningsutskott i Hallands län*, med vilket *länsstyrelsen* instämt, har framhållit, att den i stycket gjorda uppdelningen, varigenom förseelse mot förbudet i första punkten bleve straffri, måste anses synnerligen betänklig. Även om, på grund av formuleringen, för andra punktens tillämplighet förutsattes, att full bevisning förebragtes om syftet, så komme det förvisso i de flesta fall att för vederbörande sakägare bliva så svårt att visa »uppenbart syfte», att hela bestämmelsen bleve en chimär. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* har instämt i ett av *Göteborgs jaktsällskap* gjort uttalande, däri det bl. a. heter.

En av de största olägenheterna för bedrivande av rationell jaktvård hade sin grund i att på marker av ringa och för stövarjakt helt otillräcklig storlek jakt med drivande hund utövades i stor utsträckning, varför bestämmelserna om sådan jakt borde kompletteras med en bestämmelse om minimiareal. Härigenom komme tillämpningen av tredje stycket att avsevärt underlättas. Genom att lämna möjlighet för länsstyrelsen att efter ansökan bevilja undantag, där områdets beskaffenhet oavsett arealen gjorde detsamma lämpligt för dylik jakt, kunde man genom en sådan bestämmelse icke anses obehörigen ingripa i den enskildes rätt. Länsstyrelsen föresloge i anslutning till ovanstående följande avfattning:

»Å område innehållande mindre areal än 100 har må jakt med drivande hund ej äga rum, med mindre länsstyrelsen därtill lämnat tillstånd. Överträdelse härav straffas såsom olovlig jakt.

Jakt med drivande hund må ej heller äga rum å annat område, som är av sådan beskaffenhet, att drevet måste antagas komma att huvudsakligen framgå över annans jaktområde. Sker det i uppenbart syfte att åtkomma villebråd från sistsagda område, vare ansett som om olovlig jakt ägt rum.»

*Departements-
chefen.*

Jag biträder utredningsmannens förslag om införande av förbud mot att genom anstalter för utfodring eller annorledes locka villebråd från annans område. Av stadgandets avfattning och placering torde med tillräcklig tydlighet framgå, att förbudet riktar sig allenast mot sådan utfodring, som sker i syfte att tillgodogöra sig villebråd från annans jaktområde, vadan alltså i yttrandena yppade farhågor att genom detsamma utfodring i jaktvårdande eller djurvänligt syfte skulle omöjliggöras icke synas hava fog för sig.

Likaledes finner jag mig böra biträda förslaget om stadgande av visst avstånd från gränsen till annans jaktområde som villkor för uppställande av fångstapparater för fångande av levande nyttigt vilt. Då såvitt känt är förbudet mot att uppsätta bulvan för fågelskytte närmare annans jaktområde än 200 meter icke visat sig medföra menliga följder ifråga om möjligheten att efterhålla t. ex. kråkan, finner jag icke skäl att föreslå någon upp- mjukning av ifrågavarande stadgande.

Vidkommande tredje stycket ansluter jag mig till den av utredningsmannen hävdade och såvitt av de inkomna yttrandena framgår allmänt omfattade uppfattningen om det nödvändiga i att inskränka den för viltvården å angränsande marker menliga jakten med drivande hund på små områden.

Längre än till vad utredningsmannen härutinnan föreslagit synes man dock icke böra gå. I syfte att förebygga möjlig missuppfattning att stadgandet avsåge att förbjuda jakt efter å eget jaktområde uppdriven rävd ävensom för att i övrigt förtydliga stycket har detsamma i redaktionellt avseende jämkats.

21 §.

Paragrafen behandlas i utredningsmannens förslag å sid. 128 och har i förslaget samma lydelse som motsvarande stadgande i gällande jaktlag med den skillnad att ordet skjutgevär utbytt mot skjutvapen.

Länsstyrelsen i Värmlands län och hushållningssällskapets förvaltningsutskott hava framhållit, att paragrafens bestämmelser gällde »annorstädes än till allmänt begagnande upplåten väg» men att det alltför ofta förekomme, att jägare vid färd på cykel eller till fots å väg, som ginge över eller intill annans mark, icke hade sin hund kopplad — av bekvämlighetsskäl eller i avsikt, att den skulle få slag av villebråd på eller invid vägen. Det syntes därför motiverat att till paragrafen foga det tillägg, att jakthund vid färd över annans jaktområde alltid skall hållas kopplad. Samma yrkande har framställts av landstingets i länet förvaltningsutskott.

Svenska jägareförbundets styrelse har anfört, att vid tillämpningen av 17 § i gällande jaktlag uttrycket »över annans jaktområde» föranlett tolkningssvårigheter. Förbundsstyrelsen ansåge det därför riktigare, att uttrycket »över annans jaktområde» ersattes med »å annans jaktområde».

Jag biträder utredningsmannens förslag med den jämkning i avfattningen, varom nyssnämnda förbundsstyrelse hemställt, samt vill i anledning av yttrandena från Värmlands län framhålla, att det däri ifrågasatta förbudet helt säkert skulle, därest det infördes i lagen, ge upphov till tolkningssvårigheter och även kunna medföra onödiga svårigheter för lojala jägare. *Departements-
chefen.*

23 §.

Paragrafen behandlas i utredningsmannens förslag å sid. 129.

I anslutning till första stycket av paragrafen har *chefen för Norrlands trängkår*, med tillstyrkande av *chefen för norra arméfördelningen* och *inspektören för trängen*, anfört, att bestämmelserna om rätt att upptaga hund, som löper lös i mark där villebråd finnes, samt om förbud mot lössläppande under viss tid av året av hund i sådan mark — vilka bestämmelser givetvis vore ur jaktsynpunkt synnerligen önskvärda för att icke säga nödvändiga — komme, därest de skulle konsekvent tillämpas, att i hög grad försvåra, under vissa förhållanden rent av omöjliggöra såväl den fältmässiga dressyren av arméns tjänstehundar som även deras användning under truppövningar i terräng. Det syntes därför nödvändigt att stadga vissa undantagsbestämmelser rörande statliga myndigheter eller institutioner tillhöriga eller av dem disponerade hundar, som i och för sin tjänst — utbildning eller övning — måste, med eller utan förare, färdas fram genom eller uppehålla sig i sådan mark varom nyss sagts.

I fråga om den i tredje stycket föreslagna rätten att under vissa förutsättningar döda hund hava delade meningar yppats. Införandet av en sådan rätt har avstyrkts av *domänstyrelsen* medan bland andra *överståthållarämbetet*, *länsstyrelserna i Blekinge och Hallands län* samt *Svenska jägareförbundets styrelse* och *Svenska kennelklubben* icke haft något att erinra mot den föreslagna rätten i och för sig men hemställt att till undvikande av missbruk och tvistigheter förutsättningarna för densamma måtte med större tydlighet angivas.

Domänstyrelsen har yttrat.

För ett strikt tillämpande av ifrågavarande stadgande torde erfordras en synnerligen ansvarskännande och skarp omdömesförmåga. Och det kunde med skäl ifrågasättas, huruvida dylik förmåga kunde som regel förutsättas vid fall, som här avsåges. Med hänsyn till de stora risker, som ovillkorligen föreläge vid ett tillämpande av sagda bestämmelse, finge styrelsen för sin del uttala, att rättighet att under berörda omständigheter döda hund borde utgå ur förslaget.

Överståthållarämbetet har anfört följande.

Av skäl, som i motiven anförts, syntes det uppenbart, att rätt till dödande av hund, som löper lös i mark där villebråd finnes, i vissa fall borde medgivas. Av hänsyn till hundägaren borde densamma emellertid begränsas till sådana fall, då hunden löpt ute upprepade gånger, samt hundens ägare antingen underrättats härom eller ej kunnat anträffas. Åt denna uppfattning, varpå även förslaget syntes bygga, hade förslaget velat giva uttryck genom att binda rätten att döda löslöpande hund vid den förutsättningen, att på grund av omständigheterna måste antagas, att hundens lössläppande berodde på ägarens eller innehavarens vårdslöshet. Det syntes emellertid, som om den sålunda åsyftade begränsningen ej givits en tillräckligt strikt utan alltför vid avfattning; den angivna formuleringen kunde sålunda befaras leda därtill, att hund dödadades även i sådana fall, då så ej rätteligen bort ske.

Svenska jägareförbundets styrelse har ansett, att största möjliga trygghet mot missbruk av denna rätt borde skapas, och förordat, att de i paragrafen givna föreskrifterna jämkades sålunda, att det utsades, att det uppenbarligen skall framgå, att hundens löslöpande beror på ägarens eller innehavarens vårdslöshet, eller ock att skriftlig varning skall vid tidigare tillfälle hava givits hundens ägare eller innehavare, innan hunden må dödas.

Svenska kennelklubben har bl. a. yttrat.

Bestämmelsen i sista stycket av 23 § komme visserligen av jaktvårdarna att hälsas med tillfredsställelse, men den vore dock både för jägare och hundägare i allmänhet något för skarp i sin nuvarande form och den kunde av mindre nogräknade personer komma att missbrukas. Det kunde sålunda tänkas, att en person som råkat i konflikt med en mindre nogräknad granne även hölle sig med jakthundar, vilka utan ägarens förvållande någon gång komme lösa och in på grannens gård, kanske t. o. m. utan att göra sådan skada som i andra stycket av 23 § sägs. Då vore orden »löpa lös» alltför rymliga och om ej restriktioner funnes, så grepe vederbörande det gynnsamma tillfället att hämnas och sköte hunden.

Jag biträder utredningsmannens förslag i fråga om första och andra styckena och vill framhålla, att den skärpning av villkoren för rätten att utfå skadestånd, som skett genom bestämmelsen i andra stycket, torde uppvägas av den i första stycket föreslagna utvidgningen av rätten att upptaga hund. *Departements-
chefen.*

Att de stadganden i jaktlagen och jaktstadgan, vilkas syfte är att i jaktvårdens intresse bereda skydd mot löslöpande hundar, icke böra innebära hinder mot användande av hund i och för tjänsten vid försvars- eller polisväsendet, vari även torde få inbegripas utbildning och träning av hunden, synes mig så uppenbart, att särskild bestämmelse härom icke torde vara erforderlig.

Vidkommande tredje stycket ansluter jag mig till utredningsmannens förslag med bl. a. den jämkning i avfattningen, att det, för att den ifrågavarande rätten att döda hund skall få utövas, skall av omständigheterna uppenbarligen framgå, att hundens löslöpande beror på ägarens eller innehavarens vårdslöshet.

25 §.

Paragrafen behandlas i utredningsmannens förslag å sid. 71 och 130.

Jag hänvisar till vad jag förut anfört under rubriken åtgärder mot skadegörelse av villebråd med tillägg, att jag jämväl i detta fall ansluter mig till utredningsmannens förslag, att de närmare bestämmelserna angående ordningen för jakt till förhindrande av viltskador böra utfärdas å administrativ väg och intagas i jaktstadgan. Utredningsmannens förslag till bestämmelser i ämnet synas mig i huvudsak ändamålsenliga; dock torde rätt att överklaga länsstyrelsens beslut om föreläggande eller förordnande böra tillkomma vederbörande part. *Departements-
chefen.*

27—33 §§.

Paragraferna motsvara 27—32 samt 34 §§ i utredningsmannens förslag (sid. 82 och 131).

I fråga om 27 § har länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län påpekat att intet hinder syntes föreligga för den som fällts till ansvar för olovlig jakt och förbrutit sitt jaktkort att omedelbart erhålla nytt sådant mot erläggande av ny jaktvårdsavgift. Länsstyrelsen har vidare anfört.

I likhet med vad som gällde i åtskilliga andra europeiska länder borde emellertid ovillkorligen finnas möjlighet för domstol att, då någon dömdes till ansvar för olovlig eller olaga jakt eller för under jakt genom uppsåtligt eller oaktsamt förfarande vållad skada å person, förklara den dömde förlostig rätten att under viss tid erhålla nytt jaktkort. Länsstyrelsen ville dock ifrågasätta om det vore fullt konsekvent att, såsom utredningsmannen gjort, betrakta jaktkortet endast som ett kvitto å erlagd jaktvårdsavgift men samtidigt behandla kortet såsom föremål för förverkande, något som förutsatte, att det hade karaktären av bevis om erhållen jaktlicens. Ty meningen vore väl ändå icke, att jaktkortet skulle förklaras förbrutet endast för att ny

jaktvårdsavgift skulle framtvängas. I vilket fall som helst syntes licenssynpunkten vara den viktigaste. Någon svårighet torde icke föreligga att i praktiken ordna frågan om indragning av jaktkort på sådant sätt, att nytt kort finge utfärdas först efter viss tids förlopp eller efter föregående prövning av vederbörandes lämplighet att erhålla sådant. Ett centralt fört register över förbrutna jaktkort borde underlätta frågan.

Beträffande 28 § har *Svenska jägareförbundets styrelse* framhållit, att något uttryckligt stadgande om straff för överträdelse av bestämmelserna i 5 § icke finnes i förslaget, lika litet som gällande rätt innehölle något straffstadgande för överträdelse av motsvarande bestämmelser i jaktlagens 3 §. Förbundsstyrelsen har vidare yttrat.

Den enda uttryckliga bestämmelse i sådant hänseende, som finnes, vore den i 15 § av den s. k. bysamfällighetslagen, som hänvisade till 24 kap. 6 § strafflagen. Utredningsmannen hade utgått ifrån att sistnämnda lagrum skulle vara tillämpligt i avseende å överträdelse i allmänhet av 5 §:ns stadganden. Det syntes emellertid vara ovisst, om detta vore riktigt. Snarare torde det förhålla sig så att delägares olovliga jagande ej vore inbegripet under 24 kap. 6 § strafflagen. Frågan syntes alltså nu böra lösas genom en uttrycklig bestämmelse i lagen. Att likställa sådant jagande med olovlig jakt å annans jaktområde ginge emellertid icke, då detta efter de föreslagna nya straffbestämmelsernas genomförande kunde leda till att missbruk av jakträtt i samfällighet bleve strängare bestraffat än annat missbruk av rätt i sådan även om detta skulle innebära större intrång. Det syntes däremot förbundsstyrelsen som om det kunde vara lämpligt att i förslagets 28 § inskjuta ett stadgande av innehåll, att om delägare i allmänning eller samfällighet, varom sägs i 5 §, å området utövade jakt, som strede mot vad enligt första stycket av nämnda paragraf vore tillåtet eller mot beslut, som avsåges i andra stycket första punkten av samma paragraf, han skulle anses som om han, såsom i 24 kap. 6 § strafflagen avses, missbrukat sin rätt i samfälligheten.

I fråga om 30 § har *länsstyrelsen i Jönköpings län* uttalat, att där uppräknade personer borde tilläggas befogenhet att till vedermåle och pant taga och behålla jämväl för en olovligt jagande möjligen utfärdat jaktkort. *Södermanlands läns jaktvårdsförenings styrelse* har hemställt, att i 30 § 1 mom. måtte införas bestämmelse om rätt att taga vid olovlig jakt använt fortskaffningsmedel. Motsvarande rätt finnes i fråga om tjuvfiske och den skulle utgöra en effektiv hjälp, då det gällde att bekämpa olaga sjöfågeljakt från båt och landsvägsjakt från bil.

Älvsborgs läns norra hushållningssällskaps förvaltningsutskott har föreslagit, att ordet »bössa» måtte utbytas mot »skjutvapen», när bössa åtminstone där i orten användes som benämning allenast å skjutvapen, till vilket nyttjades hagelammunition.

Länsstyrelsen i Norrbottens län, lappfogdarna i länet samt länsstyrelsen och lappfogden i Västerbottens län hava hemställt, att lappfogdar och lapp-tillsyningsmän måtte i fråga om de till lapparnas uteslutande begagnande anvisade områdena tilldelas samma befogenheter, som enligt paragrafen skulle tillkomma bland andra domänverkets personal.

Svenska jägareförbundets styrelse har vid 31 § anfört.

Bestämmelsen i tredje stycket om bötesstraff för den som vid jakt ej medhaft jaktkort eller jaktpass vore befogad. Med hänsyn därtill att det ofta kunde bero på ett ganska ursäktligt misstag om jaktkort eller jaktpass icke medförts, syntes det förbundsstyrelsen dock önskvärt, att domstolarna erhöle möjlighet att utöva diskretionär prövning vid bedömandet om böter för förseelse av detta slag borde utkrävas och förbundsstyrelsen förordade därför ett tillägg till tredje stycket av innehåll, att om den tilltalade visade, att han vid tiden för förseelsen var innehavare av jaktkort eller jaktpass, domstolarna skulle efter omständigheterna kunna förklara straffet förfallet.

Kalmar läns norra hushållningssällskaps förvaltningsutskott har hemställt att därest uppvisande av jaktkort eller jaktpass skedde inom högst 24 timmar, laga åtgärder mot den försumlige ej skulle få vidtagas. Jämväl *länsstyrelsen i Värmlands län* har funnit straffbestämmelsen för underlåtenhet att vid jakt medföra jaktkort eller jaktpass vara alltför rigorös och därför i behov av omredigering. Liknande synpunkter hava framförts av bl. a. *länsstyrelsen i Södermanlands län*.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har beträffande 32 § ifrågasatt lämpligheten av att föreskriva strängare straff för den som under utövande av jakt å område, varå han ägde jakträtt, beträdde annans åker än för den som eljest beträdde annans mark.

I fråga om 33 § har *överståthållarämbetet* anfört.

Det brott varom förmäldes i 30 § 2 mom. och som enligt gällande rätt städse lydde under allmänt åtal, torde enligt förslaget åtminstone i viss omfattning bliva att anse såsom angivelsebrott. Därest med förslaget icke åsyftades att härutinnan göra någon ändring i förhållande till vad som nu gällde, borde härav föranledd omredigering av förslagets åtalsregler vidtagas.

I fråga om dessa paragrafer biträder jag utredningsmannens förslag med följande ändringar och tillägg. *Departements-
chefen.*

Då skyldigheten att erlagga jaktvårdsavgift och innehava jaktkort icke i princip skall åvila varje jägare, torde det icke överensstämma med rättvisa och billighet att låta den, som på grund av att han icke jagar på egen eller därmed i detta avseende likställd mark är skyldig erlagga sådan avgift, drabbas av särskild straffpåföljd. Anser man sig alltså icke kunna stadga sådan påföljd för innehavare av jaktkort, torde man ej heller böra göra detta för innehavare av jaktpass. 3 mom. i 27 § synes därför böra utgå.

I 28 § synes böra intagas sådan hänvisning, att straffbestämmelsen i 24 kap. 6 § strafflagen för den som missbrukar sin rätt i samfällighet blir tillämplig på delägare i allmänning eller annan samfällighet, varom i 5 § sägs, som idkar jakt å sådant område i strid med vad enligt första stycket av sistnämnda paragraf är tillåtet eller i strid med beslut, som avses i andra stycket första punkten av samma paragraf. Detta tillägg föranleder även viss ändring i 29 § andra stycket.

Bland de i 30 § 1 mom. andra stycket uppräknade personer, vilka skola äga utöva där avsedd rätt, torde böra upptagas jämväl lappfogde och lapptillsyningsman, varjämte där, i stället för allmän åklagare, synes i likhet med

vad som föreslagits i fråga om 18 § 2 mom. andra stycket böra insättas polisman och med polismans befogenhet utrustad ordningsvakt för jaktbevakning. Orden förvaltande och bevakande personal vid domänverket ävensom föreståndare och lärare vid statens skogsskolor torde böra utbytas mot benämningen personal vid domänverket.

I avfattningen av 2 mom. torde böra göras viss jämkning i syfte att ernå större överensstämmelse med ordalydelsen av det lagrum i allmänna strafflagen, som det är avsett att ersätta, nämligen 24 kap. 16 §.

I fråga om 31 § synes det skäligt, att en jaktkortsinnehavare som av förbiseende icke medhar sitt jaktkort skall — i likhet med vad som enligt gällande vapenkungörelse är stadgat om vapeninnehavare som av förbiseende icke medhar sin vapenlicens — kunna bliva fri från ansvar, därest han inom viss tid hos vederbörande åklagare visar, att han vid tiden för förseelsen innehade giltigt jaktkort. Jag har fördenskull till paragrafen fogat ett stycke av sådant innehåll.

Då det icke kan anses skäligt, att en person, som utarrenderat jakten å sin fastighet, skall vara ansvarig för att jaktarrendatorn erlägger jaktvårdsavgift, synes denna ansvarighet böra inskränkas till att avse allenast det fall, då en jakträttsinnehavare tillåter annan att deltaga i hans jakt.

33 § i utredningsmannens förslag torde såsom överflödigt kunna utgå.

Då brott mot 24 kap. 16 § strafflagen ävensom djurplågeribrott falla under allmänt åtal, torde detsamma böra gälla beträffande de förbrytelser varom förmåles i 30 § 2 mom. samt 32 § första stycket.

Den rätt att åtala bland annat intrång i kronans rätt, som fortfarande torde böra tillkomma befattningshavare vid domänverket, synes böra inskränkas till revirförvaltare och hava avseende allenast å mark, som står under domänverkets förvaltning.

35 §.

Paragrafen motsvarar 36 § i utredningsmannens förslag (sid. 85 och 136).

*Departements-
chefen.*

Mot utredningsmannens förslag att del av de enligt jaktlagen utdömda böterna m. m. skall tillfalla jaktvårdsfonden har jag ingenting att erinra. Däremot kan jag icke biträda förslaget att bötesandelar m. m. skola ställas till angivna myndigheters förfogande för att användas till uppmuntran av polismän, som ådagalagt synnerligt nit vid beivrandet av överträdelser av jaktförordningarna. I samband med att bestämmelsen härom uteslutes ur förslaget synes det lämpligt att stadga, att av böter m. m. kronan och jaktvårdsfonden skola taga hälften var.

I andra stycket av 2 mom. har med hänsyn till bestämmelserna i vapenkungörelsen gjorts visst tillägg.

36 §.

Paragrafen motvarar 37 § i utredningsmannens förslag (sid. 137).

Ett till utredningsmannens förslag om övergångsbestämmelser gjort tillägg *Departements-
chefen.*
har jag tidigare berört vid behandlingen av 9 §.

De i utredningsmannens förslag till jaktstadga under rubrikerna om bildande av jaktområden, om jaktvårdsfonden samt om jakt till förhindrande av viltskador förekommande stadgandena, vilka innehålla förslag till sådana tillämpningsföreskrifter, varom jag tidigare vid behandlingen av bland annat 17 och 25 §§ talat, hava inom departementet undergått förberedande översättning och torde få såsom *bilaga A* fogas vid statsrådsprotokollet. Med slutlig prövning av dessa stadganden torde få anstå, till dess riksdagens beslut rörande lagen om rätt till jakt föreligger.

Övriga lagförslag.

Såsom jag tidigare vid behandlingen av 15 § i förslaget till lag om rätt *Departements-
chefen.*
till jakt antytt, biträder jag utredningsmannens förslag om att å område som är till nationalpark avsatt bereda örnen samma skydd, som enligt gällande lag där åtnjutes av björn och lo.

Vad angår den av mig vid behandlingen av 10 § i nyssnämnda förslag berörda frågan om älgens fullständiga skyddande inom område för nationalpark synas övervägande skäl tala för att bestämmelse härom intages i förevarande lag. En sådan åtgärd torde stå i överensstämmelse med den tankegång, som legat till grund för nationalparkernas tillkomst. Sin största betydelse torde åtgärden få i Norrland, där ju som känt är älgstammen över huvud är opropotionerligt svag. Jag föreslår alltså att som ytterligare undantag ifråga om lapparnas rätt till jakt inom nationalpark stadgas, att ej heller jakt efter älg där må äga rum.

Utredningsmannen har beträffande paragrafens andra stycke föreslagit, att rätten till ersättning för skada å renar skall utvidgas till att omfatta skada, som förorsakas av örn. Vidare har föreslagits en uppmjukning av de allmänna villkoren för att utfå ersättning. Jag biträder utredningsmannens förslag i dessa delar och får angående skälen till förslagen hänvisa till vad utredningsmannen anfört i motiven till förslaget till jaktstadga (sid. 168 och 187).

Vid behandlingen av 9 § har jag redogjort för det föreslagna tillägget till 7 § lagen om servitut.

I enlighet med vad i det föregående anförts har inom jordbruksdepartementet upprättats förslag till

- 1) lag om rätt till jakt;
- 2) lag angående tillägg till 7 § lagen den 14 juni 1907 om servitut;
- 3) lag om ändrad lydelse av 2 § lagen den 25 juni 1909 angående nationalparker.

Departementschefen hemställer därefter, att lagrådets utlåtande över ifrå-
gavarande lagförslag, av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar, måtte
för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag
av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan
bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:

Hugo Nordlander.

F ö r s l a g
till
Lag om rätt till jakt.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Den som har rätt till jakt äger att, med de undantag och inskränkningar som äro stadgade i denna lag eller annan författning, å det område jakträtten omfattar utan intrång av annan jaga samt döda eller fånga vilda däggdjur och fåglar samt deras ungar ävensom tillägna sig sådana fåglars bon och ägg.

Jakt må icke bedrivas så, att villebrådsstammens bestånd därigenom äventyras. Den som idkar jakt åligger förty att genom ändamålsenlig och efter tillgången på villebråd lämpad avjagning ävensom, där så lämpligen kan ske, genom åtgärder för villebrådets skydd och förkovran sörja för bevarandet av ett artrikt och livskraftigt villebrådsbestånd (jaktvård).

Jaktvården skall städse bedrivas under hänsynstagande till jordbrukets och skogsskötselns ävensom andra näringars intressen.

2 §.

Jakträtt tillkomme, där ej annorledes i denna lag stadgas, en var jordägare å honom tillhörigt område.

3 §.

Å öppna havet ävensom i skärgård på holmar, klippor och skär, som ej höra till visst hemman, tillkomme jakträtten kronan, dock att vad sålunda stadgats ej skall medföra inskränkning i den rätt att där idka jakt efter säl eller sjöfågel, som av ålder tillkommit den bofasta kustbefolkningen.

4 §.

Å häradsallmänning tillgodogöres jakträtten i enlighet med vad i lagen om häradsallmänningar är stadgat rörande delägares rätt till sådan allmänning.

5 §.

Å sockenallmänning, byaskog eller annan dylik samfällighet må delägarerna, där de ej annorledes åsämjas, allenast för egna behov utöva jakträtt.

Äro om allmänningens eller samfällighetens förvaltning särskilda föreskrifter gällande, äga delägarna i enlighet därmed fatta beslut om jakträttens tillgodogörande för gemensam räkning. I annat fall må bestämmelse om jakträtten träffas efter ty i lagen om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter är stadgat.

Avgärda by have jakträtt allenast å sina ägor inom hank och stör.

6 §.

1 mom. Den som äger väg have icke jakträtt därå, med mindre han äger mark därintill.

Den som äger marken å bägge sidor av väg have, ändock han icke äger vägen, jakträtt därå.

Går väg i gränsen mellan skilda ägares mark och äger ingen av dem vägen, have var och en av dem jakträtt å vägen.

2 mom. Ägare av järnväg, spårväg eller kanalverk må ej idka jakt å område som av sådan anläggning upptages, med mindre han erhållit tillstånd av den som innehar jakträtten å därintill liggande mark eller fråga är om åtgärder som må erfordras för trafikaneläggningens skyddande mot skada av villebråd.

7 §.

Å mark vilken såsom tvistig blivit ställd under förbud må icke någon av de tvistande utan överenskommelse jaga.

8 §.

Boställshavare, kronohemmans åbo och, inom de sex nordligaste länen, innehavare av kronotorp, skogstorp eller odlingslägenhet å kronomark samt den som med nyttjanderätt innehar å sådan mark upplåtet kolonat ävensom innehavare av fjällägenhet ovan odlingsgränsen inom Norrbottens och Västerbottens län äge jakträtt å fastighetens ägor; dock skall den innehavare av kronotorp, skogstorp, odlingslägenhet, kolonat eller fjällägenhet sålunda medgivna jakträtten icke innefatta rätt till jakt efter älg.

Är eljest mark för jordbruk genom arrendeavtal eller annorledes åt någon upplåten, äge brukaren, där ej annat avtalats, nyttja den jakt som till marken hör.

Innehavare eller brukare av fastighet varom i denna paragraf är fråga må icke utan särskilt bemyndigande tala för fastigheten i frågor rörande bildande av jaktvårdsområde varom i 17 § sägs.

9 §.

Är genom urminnes hävd eller genom särskilt stadgande, avtal, dom eller skatlläggning eller på annat lagligt sätt än här ovan sägs bestämt om någons rätt till jakt, vare det gällande.

Servitut, som innefattar jakträtten i dess helhet å viss fastighet, må dock, sedan femtio år förflutit från servitutets tillkomst, ändå att sådana omständigheter icke visas föreligga som avses i 7 § första stycket lagen om servitut, på yrkande av ägaren till den fastighet som besväräs av servitut av domstol förklaras förfallet, såvida ej ägaren till den fastighet till vars förmån det gäller bestrider yrkandet och servitutet finnes böra i jaktvårdens intresse bestå. Har yrkande som nyss sagts avslagits, må förnyad prövning av frågan påkallas, sedan tio år förflutit efter utgången av förstnämnda tid, och sedermera efter utgången av varje ny tid av tio år.

10 §.

Om rätt till jakt å område som är till nationalpark avsatt ävensom beträffande svenska och norska lappars rätt till jakt i vissa delar av riket gälle vad särskilt är stadgat.

11 §.

1 mom. Uppehåller sig varg eller järv bevisligen i trakten, äge en var företaga jakt å sådant djur å annans jaktområde samt behålla de djur av nämnda slag han därvid fäller.

2 mom. Påträffar någon säl, evar det vara må, då må han djuret fälla och behålla. Enahanda rätt have ock den som påträffar mullvad samt sork, råtta eller mus.

12 §.

1 mom. Inkommer varg, järv, räv, grävling, iller, mink, mård, hermelin, vessla, ekorre, vildkanin, igelkott, mullvad, sork, råtta eller mus, berguv, duvhök, sparvhök, korp, kråka, råka, kaja, skata, nötskrika, pilfink eller gråsparv i gård eller trädgård, have den som där bor eller trädgården innehar så ock dennes folk rätt att döda och behålla djuret, ändock att jakträtten där tillkommer annan.

Likaledes må björn, lo eller örn som inkommer i gård eller trädgård av nämnda personer dödas.

2 mom. Har jämlikt särskilda bestämmelser rätt tillagts jakträttsinnehavare att utan hinder av stadgat förbud döda vissa eljest fridlysta fåglar, då sådant erfordras till förekommande av avsevärd skada i trädgård, eller att, oberoende av stadgad fridlysning, avlägsna eller förstöra sådana fågelbon, som blivit byggda i eller på byggnad eller i gård och därigenom förorsaka olägenhet eller skada, ävensom i dylika bon varande ägg, skall enahanda rätt tillkomma jämväl de i 1 mom. omförmälda personer i fråga om där avsedd gård eller trädgård.

Innehavare av trädgård, anläggning för fruktodling eller plantskola skall, ändock att han där icke äger jakträtt, hava samma rätt att inom anläggningen fälla eljest fridlyst hare, som enligt vad därom må vara stadgat är jakträttsinnehavaren medgiven. Sålunda fälld hare tillkomme jakträttsinnehavaren.

13 §.

1 mom. Den som under idkande av lovlig jakt sårar villebråd så, att det faller å annans jaktområde inom ett hundra meter från gränsen av den jagandes jaktområde, må tillvarataga och behålla villebrådet. Är det älg, hjort eller rådjur, må den jagande dock ej från stället bortföra djuret utan i närvaro av två ojäviga vittnen och vare han dessutom pliktig att sist å andra dagen, sedan djuret fälldes, om förhållandet underrätta jakträttsinnehavaren eller den som jorden innehar eller någon av deras folk. Försummar den jagande något härav, varde ansedd såsom den där olovligt jagat å annans jaktområde.

2 mom. Har i annat fall än i 1 mom. avses älg, hjort eller rådjur, som sårats vid jakt, tagit sin tillflykt till annans jaktområde, vare den jagande pliktig att därom skyndsamt underrätta jakträttsinnehavaren eller den som jorden innehar eller någon av deras folk.

14 §.

Utän särskilt tillstånd av den som innehar jorden må jakträttsinnehavare icke söka efter vilt eller eljest idka jakt i gård eller trädgård.

Vad i första stycket stadgas skall ock, så vitt avser tiden från och med den 1 maj till dess grödan är avmejad, äga tillämpning beträffande åker som är besådd med säd eller gräs; dock att jakt som äger rum efter föreläggande eller förordnande enligt 25 § 1 mom. må företagas jämväl å dylik åker, då länsstyrelsen finner sådant för det med jakten avsedda ändamålet nödvändigt.

15 §.

1 mom. Dödar eller fångar man björn, lo eller örn, eller anträffar man sådant djur såsom fallvilt, eller tager man ägg eller bo av örn, tillfalle djur, ägg och bo kronan, oberoende av vem jakträtten tillkommer, där ej Konungen annorledes förordnar.

2 mom. Beträffande rätten till fallvilt av annat djur än björn, lo och örn gälle följande:

Älg, hjort, rådjur och bäver, som anträffas såsom fallvilt under tid då sådant djur är fridlyst, tillfalle kronan.

I övrigt tillkomme rätten till fallvilt jakträttsinnehavaren.

16 §.

Jakträtt som åt någon upplåtes annorledes än i samband med markens upplåtande till brukande må icke utan upplåtarens eller hans rättsinnehavares samtycke å annan överlåtas.

17 §.

1 mom. Sluta ägare av särskilda fastigheter, vilkas ägor bilda ett sammanhängande område, i sådan egenskap avtal om huru å området jakten må utövas och viltvården handhavas, skall å vad sådant avtal om bildande av-

jaktvårdsområde innehåller rörande jaktens utövande och skyldighet för ägare att å sin mark tåla, anlägga eller underhålla inrättning för viltvårdens tillgodoseende tillämpas vad i allmänhet stadgas om servitut; dock vare avtalet ej bindande utöver femtio år från det avtalet slöts.

2 mom. Ändock att samtliga fastighetsägare icke äro ense, skall beslut om bildande av jaktvårdsområde beträffande däri ingående ägor medföra verkan som i 1 mom. sägs, såframt området finnes lämpligt för ändamålet och de vilka biträda beslutet utgöra minst fyra femtedelar av antalet fastighetsägare och tillika äga minst fyra femtedelar av den mark varom fråga är; dock vare beslut, att jakträtten i sin helhet å jaktvårdsområdet skall till viss eller vissa personer upplåtas, utan verkan med mindre det biträdes av samtliga fastighetsägare. Ej heller må ägare av mark som i avseende å storlek, läge, form och övrig beskaffenhet finnes lämpligen kunna bestå såsom eget jaktvårdsområde mot sitt bestridande kunna tvingas ansluta sådan mark till jaktvårdsområde varom nu är fråga.

Uppkommer, på sätt i första stycket sägs, fråga om bildande av jaktvårdsområde och vill ägare av fastighet vars ägor gränsa till området, att ägorna skola anslutas till detsamma, varde frågan härom prövad enligt de grunder som äro stadgade i samma stycke.

Beslut om bildande av jaktvårdsområde enligt detta moment skall fastställas av länsstyrelsen.

Konungen äge meddela närmare föreskrifter rörande i detta moment omförmälda frågor handläggning och avgörande.

3 mom. Tillkommer på grund av stadgande i 8 § jakträtten å fastighet varom i 1 eller 2 mom. är fråga annan än fastighetens ägare, skall den omständigheten att ägaren sluter avtal om bildande av jaktvårdsområde enligt 1 mom. eller biträder beslut om bildande av sådant område enligt 2 mom. icke lända till inskränkning i den jakträtt, som sålunda tillkommer fastighetens innehavare eller brukare under besittnings- eller brukningstiden.

Vad nu stadgats skall ock i tillämpliga delar gälla om jakträtt varom är bestämt på sätt i 9 § sägs.

Har jakträtten å fastighet som varder intagen i jaktvårdsområde eljest upplåtits till någon som icke besitter eller brukar fastigheten, och lider han förfång genom de för jaktutövningen och viltvården å området avtalade eller beslutade grunderna, äge han uppsäga jakträttsavtalet till omedelbart upphörande.

18 §.

1 mom. Angående skyldighet för den som idkar jakt med skjutvapen att innehava gällande ansvarighetsförsäkring gälle vad särskilt stadgas.

2 mom. Den som vill utöva jakt å annan mark än den han äger eller till vilken han har i 8 § omförmäld brukningsrätt vare pliktig erlægga jaktvårdsavgift.

Till bevis om att den jagande fullgjort vad honom enligt första stycket åligger skall han vid jakten medföra ett för honom personligen utfärdat

jaktkort; och vare han pliktig att vid anfordran uppvisa kortet för polisman eller med polismans befogenhet utrustad ordningsvakt för jaktbevakning, befattningshavare vid domänverket, lappfogde eller lapptillsyningsman, stiftsjägmästare eller dennes biträden ävensom för innehavare av marken eller den eljest där äger jakträtt; skolande den befattningshavare vid domänverket, lappväsendet och stiftsnämnd sålunda tillkommande befogenheten att påfordra uppvisande av jaktkort hava avseende allenast å mark som står under hans förvaltning eller uppsikt.

3 mom. Från skyldighet att erlägga jaktvårdsavgift äro befriade:

Konungen och medlemmar av det kungliga huset;
chefen för Konungens hovjägeristat i avseende å jakt som av honom på Konungens uppdrag utövas å kronans områden;

personal vid domänverket samt lärare och elever vid skogshögskolan och skogsläroverken i avseende å jakt som enligt gällande bestämmelser av dem i deras nämnda egenskap utövas å kronans områden;

svensk eller norsk lapp vid utövning av den jakträtt som enligt vad särskilt är stadgat må tillkomma honom i vissa delar av riket;

i trakterna ovan odlingsgränsen inom Norrbottens och Västerbottens län samt skyddsskogsgränsen i Jämtlands län bofast person vid jakt med snara; samt

utländsk undersåte som enligt 19 § är skyldig utlösa jaktpass.

I övrigt äge bestämmelserna om jaktvårdsavgift icke tillämplighet i fråga om:

jakt efter varg eller järv;

den rätt att döda djur, varom förmåles i 11 § 2 mom.;

den i 12 § 1 mom. medgivna rätten att döda djur som inkommit i gård eller trädgård, eller

den rätt att inom trädgård, anläggning för fruktodling eller plantskola fälla fridlyst hare eller att utan hinder av stadgat förbud döda fridlysta fåglar, då sådant erfordras till förekommande av avsevärd skadegörelse i trädgård, som enligt denna lag eller av Konungen utfärdade bestämmelser må vara medgiven.

4 mom. Av influtna jaktvårdsavgifter skall bildas en fond (jaktvårdsfonden), vilken efter Konungens bestämmande användes till främjande av jaktvården inom riket. För sådant ändamål skola ock användas de övriga medel som enligt vad därom må vara särskilt stadgat skola tillföras nämnda fond.

5 mom. Konungen äger bestämma jaktvårdsavgifts belopp samt ordningen för uppbörd, redovisning och fördelning av dylika avgifter ävensom för utfärdande av jaktkort.

19 §.

Utländsk undersåte må icke inom riket idka jakt, med mindre han är försedd med för honom personligen utfärdat jaktpass; dock vare sådan undersåte berättigad att å fastighet, som han med Konungens tillstånd eller

genom bodelning, arv eller testamente förvärvat, jaga utan att innehava jaktpass. Sådant vare ej heller erforderligt för medlem av främmande makts beskickning eller för norsk lapp vid utövning av den jakträtt som enligt vad särskilt är stadgat må tillkomma honom i vissa delar av riket.

Jaktpass utfärdas i den ordning och mot den avgift till jaktvårdsfonden Konungen bestämmer. Passet skall av den jagande vid jakten medföras samt av honom vid anfordran uppvisas för den som enligt 18 § 2 mom. äger påfordra uppvisande av jaktkort.

20 §.

Ej må någon utan lov skrämma eller mota, ej heller genom anstalter för utfodring eller annorledes locka villebråd från annans jaktområde; dock vare ej hinder för den som jorden innehar att därifrån bortskrämma eller bortdriva villebråd, i den mån sådant erfordras för avvärjande av skada eller olägenhet.

Bulvan för fågelskytte ävensom redskap för fångst av levande nyttigt vilt må ej utan lov uppsättas närmare annans jaktområde än två hundra meter.

Idkas jakt med drivande hund å område som är av sådan beskaffenhet, att drevet måste antagas komma att huvudsakligen framgå över annans jaktområde, och framgår av omständigheterna uppenbarligen, att syftet är att åtkomma villebråd från sistsagda område, vare ansett som om olovlig jakt ägt rum.

21 §.

Med skjutvapen eller fångstredskap må icke någon utan tillstånd av jakt-rättsinnehavaren färdas å annans jaktområde annorstädes än å väg som är till allmänt begagnande upplåten, med mindre av omständigheterna framgår att det sker i lovliga ärenden och hund, om sådan medföres, hålles kopplad.

22 §.

Lös hund må ej medtagas eller insläppas i annans hägnade jaktpark eller djurgård; sker det, vare hunden förverkad.

23 §.

Löper hund lös i mark där villebråd finnes, äge jakträttsinnehavaren eller hans folk rätt att upptaga hunden. Det åligger den som sålunda upptagit hund att därom ofördröjligen tillsäga hundens ägare eller innehavare eller, därest denne ej är känd eller icke kan träffas, låta kungöra det i tidning inom orten. Den som vill återfå upptagen hund löse den med tio kronor eller, där inom ett år före upptagandet av samma person innehavd hund blivit hos samme jakträttsinnehavare löst, tjugu kronor jämte för varje gång ersättning för hundens föda och övriga kostnader. Har ej ägaren eller innehavaren löst hunden inom åtta dagar efter erhållen tillsägelse om upptagandet eller inom trettio dagar från det kungörelsen därom blivit införd i

tidningen, vare hunden förverkad. Vill jakträttsinnehavaren hellre taga lösen, vare hundens ägare eller innehavare skyldig att sådan enligt förut angivna grunder utgiva, därest talan därom instämmes inom trettio dagar från det hunden varit att anse såsom förverkad.

Jagar eller ofredar hund, som löper lös, villebråd, vare hundens ägare eller innehavare skyldig ersätta jakträttsinnehavaren skada som därigenom må anses hava skett å villebrådsbeståndet.

Låter hund, som löper lös och jagar eller ofredar villebråd, sig icke upp- tagas och framgår av omständigheterna uppenbarligen, att hundens löslöpande beror på ägarens eller innehavarens vårdslöshet, må under tiden från och med den 1 mars till och med den 20 augusti jakträttsinnehavaren eller hans folk döda hunden. Om sådant dödande skall ofördröjligen anmälan göras till polisman i orten.

24 §.

Katt som anträffas utanför gård eller trädgård må av jakträttsinnehavaren eller hans folk saklöst dödas.

25 §.

1 mom. Orsakas till följd av viss villebrådsarts utveckling avsevärd skada å gröda, skog eller plantering och kan skadan icke genom rimliga åtgärder från markinnehavarens sida förebyggas, förelägge länsstyrelsen jakträttsinnehavaren att vidtaga de åtgärder som i sådant avseende må finnas erforderliga. Föreläggande varom nu är sagt må dock ej givas, där skadan blivit markinnehavaren i huvudsak gottgjord. Underlåter jakträttsinnehavaren att ställa sig föreläggandet till efter rättelse, förordne länsstyrelsen, att jakt å området skall genom därtill särskilt utsedd jägare äga rum i ändamål att åstadkomma erforderlig minskning av villebrådsstammen.

Villebråd som efter föreläggande varom i första stycket sägs fälles eller fångas genom jakträttsinnehavarens försorg tillfalle honom. Villebråd som fälles eller fångas vid jakt, företagen efter i samma stycke omförmålt förordnande och å tid då jakt efter sådant villebråd är i allmänhet tillåten, tillfalle även jakträttsinnehavaren, därest han gäldar av saken föranledda kostnader. Vill han det ej eller skedde jakten under stadgad fridlysningstid, skall med villebrådet förfaras på sätt Konungen förordnar. Konungen bestämme ock angående ordningen för meddelande av föreläggande och förordnande, som i första stycket avses.

2 mom. Orsakas å gröda avsevärd skada av vildkaniner, må markinnehavaren, ändå att jakträtten å marken tillkommer annan, så ock hans folk där anställa fångst av vildkanin. Vid sådan fångst må icke medföras skjutvapen eller hund. Fångad vildkanin tillfalle markinnehavaren.

26 §.

Vid jakt å område som av annan innehaves vare jakträttsinnehavaren skyldig ersätta all skada, som å mark, hägnad eller annan egendom förorsakas

vare sig av honom själv eller av annan, vilken han givit lov att jaga eller av de vid jakten använda biträden eller hundar.

27 §.

1 mom. Jagar någon olovligt å annans jaktområde, dömes till dagsböter.

Har han därvid fällt, sårat, påskjutit eller fångat älg, hjort, rådjur, bäver, björn eller lo, eller har jakten bedrivits vanemässigt eller i större omfattning, eller har vid jakten i strid mot vad därom finnes stadgat använts motorfordon, motorbåt, maskindrivet fartyg eller bogserad farkost, vare straffet dagsböter, lägst tjuugu, eller fängelse i högst sex månader.

Har olovlig jakt ägt rum inom annans hägnade jaktpark, djurgård, fågel-damm, fasaneri eller hargård, dömes den jagande till fängelse eller vid synnerligen förmildrande omständigheter till dagsböter, dock ej under tjuugu.

2 mom. Innefattar olovlig jakt varom i 1 mom. förmåles tillika överträ-delse av de angående jaktvårdsavgift och jaktpass meddelade föreskrifterna, varde särskilt ansvar enligt 31 § jämväl ådömt.

28 §.

1 mom. Såsom för olovlig jakt efter ty i 27 § för där avsedda fall stad-gas straffes den som

olovligt utövar jakt efter älg, varom i 8 § första stycket sägs, eller å annans jaktområde eller eljest olovligt tillvaratager fallvilt eller, där björn, lo eller örn dödas eller fångas, olovligt tillägnar sig djuret eller olovligt tillägnar sig ägg eller bo av örn.

2 mom. Utövar delägare i allmänning eller annan samfällighet, varom i 5 § sägs, å området jakt, som strider mot vad enligt första stycket av nämnda paragraf är tillåtet eller mot beslut som avses i andra stycket första punkten av samma paragraf, vare ansedd som hade han, såsom i 24 kap. 6 § straff-lagen avses, missbrukat sin rätt i samfälligheten.

Överträder ägare av fastighet, som ingår i jaktvårdsområde varom i 17 § förmåles, eller å sådant område eljest jaktberättigad person de angående jaktutövningen å området gällande reglerna, straffes med dagsböter.

29 §.

Fälles någon till ansvar för förbrytelse varom i 27 eller 28 § sägs, vare ville-bråd som han olovligen dödat, fångat eller tillägnat sig eller fallvilt som han tillvaratagit eller, därest det icke kan tillrättaskaffas eller det undergått för-skämning, dess värde förverkat.

Var det annat villebråd än björn, lo eller örn och skedde jakten med an-vändande av tillåtet jakt- eller fångstredskap och under tid, då jakt efter så-dant villebråd är tillåten, eller var fallviltet sådant som enligt bestämmelser-na i 15 § tillkommer jakträttsinnehavaren, tillfalle det förverkade denne eller, i fall varom i 28 § 2 mom. första stycket förmåles, övriga delägare i all-männingen eller samfälligheten och, i fall varom i samma moments andra stycke sägs, övriga å jaktvårdsområdet jaktberättigade personer.

Med björn, lo eller örn, som är förverkad, så ock med annat förverkat villebråd, som dödates eller fångats medelst annat jakt- eller fångstredskap eller under annan tid än i andra stycket sägs, ävensom med annat än där omförmålt förverkat fallvilt förfaras på sätt i 35 § stadgas.

30 §.

1 mom. Anträffas å bar gärning någon som olovligt jagar å annans jaktområde, må jakträttsinnehavaren eller den som jorden innehar så ock deras folk av den jagande taga förverkat jaktbyte ävensom, till vedermåle och pant, skjutvapen, annan jaktredskap och hundar. Vad sålunda tagits till vedermåle och pant må behållas, till dess den jagande rätt för sig bjuder.

Å område där jakträtt tillkommer kronan liksom å de till lapparnas utslutande begagnande anvisade områdena tillkomme enahanda rätt polisman och med polismands befogenhet utrustad ordningsvakt för jaktbevakning ävensom personal vid domänverket samt lappfogde och lapptillsyningsman.

Har den som blivit dömd till ansvar för olovlig jakt å annans jaktområde inom två år därefter ånyo gjort sig skyldig till sådan förseelse, vare skjutvapen, annan jaktredskap och hundar förbrutna; och skall därmed förfaras på sätt i 35 § föreskrives.

Vad i detta moment är stadgat om den som olovligt jagar å annans jaktområde gälle ock i fråga om den som å bar gärning anträffas under utövning av verksamhet, som enligt 13 § 1 mom. är att anse såsom olovlig jakt eller för vilken han enligt 28 § 1 mom. skall straffas såsom för olovlig jakt; och skola, där fråga är om olovligt tillvaratagande av sådant fallvilt som jämlikt bestämmelserna i 15 § tillkommer kronan eller olovligt tillägnande av björn, lo eller örn, de i andra stycket här ovan omförmålda personer äga att utöva där avsedd rätt jämväl å område, där jakträtten tillkommer annan än kronan.

2 mom. Sätter i fall varom i 1 mom. sägs den brottslige sig till motvärn mot jakträttsinnehavaren, den som jorden innehar eller deras folk eller mot i andra stycket av samma moment omförmåld befattningshavare, då någon av dem vill honom från gärningen hindra eller av honom taga vad han åtkommit eller ock fråntaga honom det som till vedermåle och pant må kvarhållas, dömes till fängelse i högst sex månader eller straffarbete i högst två år.

31 §.

Idkar någon, som enligt bestämmelserna i 18 eller 19 § är skyldig att erlægga jaktvårdsavgift eller utlösa jaktpass, jakt utan att hava fullgjort vad sålunda åligger honom, straffes med böter från och med tio till och med tre hundra kronor och vare dessutom pliktig erlægga högsta fastställda jaktvårdsavgift eller avgift för jaktpass.

För avgifternas erläggande svare, lika med den skyldige, jämväl den som tillåtit honom deltaga i jakten ävensom, i fråga om avgiften för jakt-

pass, den som till honom upplåtit jakträtt, med rätt likväl att av den skyldige söka åter vad som sålunda erlagts.

För underlåtenhet att vid jakt medföra gällande jaktkort eller jaktpass eller vägran att på anmodan av den det vederbör framvisa detsamma vare straffet böter från och med fem till och med tre hundra kronor.

Visar den som blivit angiven för förseelse varom i nästföregående stycke sägs, sist under tredje dagen från det angivelsen blev honom kunnig, hos åklagaren, att han vid tiden för förseelsen innehade gällande jaktkort eller jaktpass, och giva omständigheterna vid handen, att förseelsen haft sin grund i förbiseende, vare från ansvar fri.

32 §.

Uraktlåter någon i fall som i 13 § 2 mom. avses att fullgöra där stadgad underrättelseplikt straffes med dagsböter, där ej förseelsen enligt allmänna strafflagen är belagd med strängare straff.

Bryter någon mot vad i 14 § är föreskrivet, böte från och med fem till och med tre hundra kronor.

Överträder någon förbud som i 20 § första eller andra stycket eller 21 § är stadgat och är ej förseelsen att anse såsom olovlig jakt å annans jaktområde, straffes med böter från och med tio till och med tre hundra kronor. Var det i fall som avses i 20 § första stycket älg, hjort eller rådjur som skrämdes, motades eller lockades, må böterna ej sättas lägre än femtio kronor.

33 §.

Allmän åklagare äge föra talan å förbrytelser om vilka förmåles i 30 § 2 mom. samt 32 § första stycket denna lag.

Sker intrång i kronans, menighets eller allmän inrättnings rätt eller överträdelse av de angående jaktkort eller jaktpass meddelade föreskrifterna, äge allmän åklagare att därom föra talan; och skall ifråga om mark som står under domänverkets förvaltning rätt att föra talan om sådant intrång tillkomma jämväl revirförvaltare vid detta verk.

I övrigt må förbrytelse mot denna lag ej åtalas av allmän åklagare, där den ej av målsägande till sådant åtal angives.

Såsom målsägande enligt denna lag skall jämväl anses ägaren av marken eller innehavare eller brukare, som avses i 8 §, ändå att jakträtten där upplåtits åt annan, så ock, ifråga om allmänning eller samfällighet varom i 5 § förmåles, delägare i allmänningen eller samfälligheten, samt, beträffande jaktvårdsområde varom i 17 § sägs, ägare av i området ingående mark eller å området eljest jaktberättigad person.

Innefatta föreskrifter rörande förvaltningen av allmänning, samfällighet eller jaktvårdsområde tillika bestämmelse enligt vilken rätten att beivra intrång i jakträtten eller överträdelser ifråga om jaktutövningen skall tillkomma viss person, vare sådan bestämmelse gällande.

34 §.

Vad i 17 kap. 11 § rättegångsbalken förordnas om dem som rättens eller Konungens befallningshavandes bud och ärende gå, gälle ock om här ovan i 33 § omförmäld revirförvaltare vid domänverket i mål som avses i samma paragraf.

35 §.

1 mom. Av böter som enligt denna lag ådömas ävensom av behållna försäljningssumman av förverkat villebråd eller fallvilt, varom i 29 § tredje stycket sägs, eller av belopp som jämlikt första stycket i sagda paragraf utgives i stället för dylik egendom tillfalle hälften jaktvårdsfonden och återstoden kronan.

Efter enahanda grund skall fördelas vad som må finnas i behåll av försäljningssumman för egendom som jämlikt bestämmelserna i 30 § 1 mom. tredje stycket är förbruten, sedan panthavare njutit sin panträtt enligt samma paragraf tillgodo.

Saknas tillgång till böternas gäldande, skola de förvandlas enligt allmänna strafflagen.

2 mom. Där i beslag taget djur som avses i denna paragraf är underkastat förskämning, må det, sedan syn och värdering av två ojäviga män hållits, av beslagaren på lämpligt sätt försäljas.

Annan förverkad eller förbruten egendom som i denna paragraf avses skall försäljas å offentlig auktion; dock att, där förbrutet redskap utgöres av skjutvapen eller är sådant som icke må till jakt eller fångst användas, med detsamma skall förfaras på sätt Konungen bestämmer.

36 §.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1937, dock att

dels vad i 9 § andra stycket stadgas skall tillämpas jämväl å servitut, som uppkommit före den dag lagen trätt i kraft; skolande i nämnda lagrum föreskrivna tid av femtio år räknas från sagda dag,

dels vad lagen innehåller om skyldighet att för rätten att utöva jakt hava erlagt jaktvårdsavgift ej skall tillämpas förrän från och med den 1 maj 1938,

dels ock att under tiden till och med den 31 mars 1939 vid bekämpande av vildkanin må tillämpas lagen den 15 juni 1935 om rätt i vissa fall till jakt å vildkanin; skolande sistnämnda lag upphöra att gälla från och med den 1 april 1939.

Genom denna lag upphävas i övrigt

lagen den 8 november 1912 om rätt till jakt,

24 kap. 12 och 13 §§ strafflagen,

24 kap. 15 och 16 §§ strafflagen i vad dessa lagrum hava avseende å olovlig jakt.

Förslag

till

**lag angående tillägg till 7 § lagen den 14 juni 1907 (nr 36
s. 25) om servitut.**

Härigenom förordnas, att till 7 § lagen den 14 juni 1907 om servitut skall fogas ett nytt stycke av följande lydelse:

Huru i visst fall servitut, innefattande rätt till jakt, må förklaras förfallet, ändå att sådana omständigheter icke visas föreligga som avses i första stycket, därom skils i lagen om rätt till jakt.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1937.

Förslag
till
**lag om ändrad lydelse av 2 § lagen den 25 juni 1909 (nr
56 sid. 7) angående nationalparker.**

Härigenom förordnas, att 2 § lagen den 25 juni 1909 angående nationalparker¹ skall erhålla följande ändrade lydelse:

2 §.

Vad i 1 § stadgats skall ej leda till inskränkning i enskild rätt, som må vara uppkommen, då området avsättes till nationalpark, eller i de rättigheter till bete, skogsfång, jakt och fiske, som äro lapparna medgivna, dock att jakt efter björn, lo, älg eller örn ej må äga rum. Ej heller vare lapparna förvägrat att medföra de för deras renhjordars bevakning nödiga hundar.

Förorsakas inom nationalparks område av björn, lo eller örn skada å renar, vilka där må föras på bete, och är skadan icke att tillskriva uppenbar vårdslöshet vid renarnas bevakning, skall sådan skada ersättas av statsverket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1937.

¹ Senaste lydelse se 1927:435.

U t k a s t
till
Jaktstadga.

Härigenom förordnas som följer:

Jaktvårdsarbetet.

Om jaktvårdsområden.

17 §.

Väckes förslag om bildande av jaktvårdsområde enligt vad i 17 § 2 mom. lagen om rätt till jakt stadgas, skola de fastighetsägare vilka biträda förslaget göra anmälan härom till länsstyrelsen. Vid anmälan skall fogas uppgift å de fastigheter förslagsställarna anse böra anslutas till jaktvårdsområdet, fastigheternas storlek, läge och övriga beskaffenhet, fastighetsägarnas namn och adress samt den inställning till förslaget de veterligen intaga ävensom redogörelse för de grunder rörande jaktens utövande och viltvårdens handhavande å området vilka enligt förslagsställarnas mening böra bliva gällande.

18 §.

1 mom. Har anmälan varom i 17 § sägs inkommit till länsstyrelsen och finnes det sannolikt, att det föreslagna jaktvårdsområdet är för det avsedda ändamålet lämpligt ävensom att övriga förutsättningar för bildande av sådant område föreligga, förordnar länsstyrelsen lämplig och ojävig förrättningsman att handlägga ärendet.

2 mom. Förrättningsmannen har att kalla samtliga av förslaget berörda fastighetsägare att sammanträda för frågans vidare behandling. Finnes att för jaktvårdsområdets ändamålsenliga nyttjande detsamma bör omfatta fastighet som ej avses med anmälan, varde jämväl ägaren av sådan fastighet kallad till sammanträdet.

Kallelse till sammanträdet skall minst fjorton dagar före detsamma i rekommenderat brev avsändas till en var fastighetsägare ävensom införas i tidning i orten. Förrättningsmannen skall ock om sammanträdet lämna uppgift till länsstyrelsen, som har att låta kungörelse därom införas i länskungörelserna.

Finnes saken angå fastighet tillhörig kronan eller allmän inrättning, varde ombud till bevakande av kronans eller inrättningens rätt utsedd av länsstyrelsen eller annan därtill behörig myndighet; och give i sistnämnda fall länsstyrelsen sådan myndighet underrättelse om saken så tidigt, att ombudet kan tillstädeskomma vid sammanträdet.

3 mom. Förrättningsmannen åligger att på grundval av den ingivna anmälan och med beaktande av vad i övrigt i ärendet förekommit uppgöra förslag att å sammanträdet framläggas dels ifråga om vilka fastigheter eller delar av sådana som lämpligen böra ingå i jaktvårdsområdet, dels ock angående de grunder för jaktutövningen och viltvården å området som i betraktande av, bland annat, detsamma beskaffenhet, antalet delägare samt vilttillgången å de särskilda fastigheterna kunna finnas lämpliga. I sistnämnda avseende bör tillses, att å de olika fastigheterna ej göres större intrång än som ett ändamålsenligt utövande av jaktvården å området oundgängligen kräver.

19 §.

1 mom. Vid sammanträdet skall uppgöras förteckning över de fastigheter som enligt det av förrättningsmannen upprättade, i 18 § 3 mom. här ovan omförmälda förslaget avses skola ingå i jaktvårdsområdet, med angivande för varje fastighet av ägare och areal. Råder ovisshet om arealen hos viss fastighet eller fastighetsdel, må densamma i förteckningen upptagas till den storlek vartill förrättningsmannen, efter de närvarandes hörande, finner den böra uppskattas. Förteckningen skall sedan tjäna som röstlängd.

2 mom. Därest vid sammanträdet ägare av fastighet, om vars anslutning till jaktvårdsområdet förut ej varit fråga, med åberopande av 17 § 2 mom. andra stycket lagen om rätt till jakt begär, att fastigheten eller del därav skall anslutas till området, varde frågan härom hänskjuten till övriga fastighetsägares prövning. Medgives sådan anslutning av minst fyra femtedelar av de i röstlängden upptagna fastighetsägarna och äga dessa tillika minst fyra femtedelar av den där upptagna marken, skall den ifrågavarande fastigheten införas i längden på sätt i 1 mom. är stadgat.

3 mom. Sedan härefter föredragits förrättningsmannens ovan omförmälda förslag och däri vidtagits de jämkningar vartill det som vid sammanträdet förekommit kan föranleda, skall förslaget hänskjutas till ömöstning.

Biträdes förslaget av ägare av fastigheter till det antal och med den markareal varom i 17 § 2 mom. första stycket lagen om rätt till jakt är stadgat, förklare förrättningsmannen jaktvårdsområdet bildat och sammanträdet avslutat. I annat fall anses frågan om bildande av jaktvårdsområde förfallen.

4 mom. Förklarar jaktvårdsområde bildat skall ock tillkännagivas, att om någon anser sig befogad till påminnelser beträffande frågan om jaktvårdsområdets bildande eller i fråga om beslutade grunder för jaktutövningen och viltvården å detsamma, sådana påminnelser skola vara länsstyrelsen tillhanda senast tjugu dagar efter sammanträdets avslutande.

Förrättningsmannen åligger att så snart ske kan och sist inom den i nästföregående stycke stadgade tid till länsstyrelsen insända det vid sammanträdet förda protokollet jämte övriga saken berörande handlingar.

20 §.

1 mom. Sedan den i 19 § 4 mom. första stycket angivna tid för påminnelser avgivande gått till ända, företage länsstyrelsen saken till avgörande; ägande länsstyrelsen, därest den finner saken icke kunna i befintligt skick avgöras, föranstalta om den utredning som ytterligare må vara erforderlig.

Beslutet om jaktvårdsområdes bildande varde av länsstyrelsen fastställt om med hänsyn till de ifrågavarande fastigheternas läge och beskaffenhet samt förhållandena i övrigt sådant område finnes böra inrättas. I fråga om vid sammanträdet beslutade grunder för jaktutövningen och viltvården å jaktvårdsområdet äge länsstyrelsen, ändock att påminnelser icke avgivits,

vidtaga de jämkningar som till skyddande av enskild rätt eller befordrande av större ändamålsenlighet finnas erforderliga.

Om länsstyrelsens beslut skall kungörelse införas i länskungörelserna och tidning i orten.

2 mom. Uppkommer fråga om ändring i de fastställda grunderna för jaktutövningen och viltvården å jaktvårdsområdet, må sådan ändring genomföras, därest beslutet härom biträdes av delägare i området till det antal och med den markareal varom i 17 § 2 mom. första stycket lagen om rätt till jakt sägs; och skall i fråga om markägares rätt att bringa beslut i sådan fråga under länsstyrelsens prövning samt länsstyrelsens handläggning av ärendet i tillämpliga delar gälla vad om beslut om jaktvårdsområdes bildande är stadgat.

Förmenar någon eljest att på grund av väsentligt ändrade förhållanden ändring är erforderlig i fråga om jaktvårdsområdes bestånd eller grunderna för jaktutövningen och viltvården å detsamma, äge han underställa frågan härom länsstyrelsens prövning.

3 mom. Över länsstyrelsens beslut i frågor som i denna paragraf avses må klagan föras hos Konungen genom besvär som skola ingivas till jordbruksdepartementet före klockan tolv å sextionde dagen från den dag då beslutet i ortstidningen infördes.

21 §.

Ersättning till förrättningsman, varom länsstyrelsen beslutar, samt kostnader för kungörelser och dylikt skola utgå av jaktvårdsfondens medel.

Om jaktvårdsfonden.

22 §.

1 mom. Jaktvårdsfonden om vilken stadgas i lagen om rätt till jakt skall förvaltas av statskontoret.

2 mom. Av de årligen till fonden inflytande medlen skall å ett vart av länen i riket uppföras

- 1) jaktvårdsavgifter som avse jakt allenast inom länet eller del därav;
- 2) av övriga i 23 § här nedan omnämnda jaktvårdsavgifter sådana som erlagts av person som är bosatt inom länet;
- 3) avgifter för jaktpass, utfärdade av myndighet i länet; samt
- 4) de bötesandelar och övriga medel som jämlikt lagen om rätt till jakt eller denna stadga eller vad därom eljest finnes stadgat skola tillfalla jaktvårdsfonden och vilka hänföra sig till länet.

Stockholms stad skall i frågor varom i denna paragraf förmåles anses tillhöra Stockholms län.

3 mom. De på sätt i 2 mom. är stadgat å visst län uppförda medlen skola användas sålunda, att av desamma

- a) fem procent tillfalla kronan till bestridande av de med uppbörden ävensom utfärdandet av jaktkort förenade kostnaderna,
- b) tjugu procent stå till Konungens förfogande för att användas till jakt- och naturvårdande ändamål inom riket i allmänhet;
- c) tio procent avsättas för att av Konungen användas till täckande av brist som må föranledas av att de medel varmed, på sätt nedan under d) föreskrives, kostnaderna för jaktvårdande åtgärder inom länet skola bestridas icke förslå till vad i sådant avseende oundgängligen erfordras;
- d) återstoden eller sextiofem procent efter Konungens bestämmande användes för jaktvårdande åtgärder inom länet.

Vad av de under b) och c) här ovan omförmälda medel icke under budgetåret förbrukas skall bilda jaktvårdsfondens behållna del, vilken av Konungen användes företrädesvis till de under b) angivna ändamål.

23 §.

1 mom. Jaktvårdsavgift uppbäres och jaktkort utfärdas å landet av landsfiskalen, i Stockholm av överståthållarämbetet och i annan stad av stadsfiskalen.

Den som vill utlösa jaktkort vare skyldig att därvid uppgiva fullständigt namn, födelseort och hemvist.

Jaktvårdsavgift erlägges för helt jaktår eller del därav med

för jakt inom högst tre till varandra gränsande kommuner,	oavsett om de äro belägna i samma län eller icke,	tre	kronor
för jakt inom visst län	åtta	»	,
för jakt inom riket i dess helhet	tjugutre	»	.

Jaktåret omfattar tiden från och med den 1 maj till och med den 30 april.

2 mom. Jaktpass för utländsk undersåte meddelas av de i 1 mom. omförmälda myndigheterna efter skriftlig ansökan och gäller för riket i dess helhet.

Ansökan om erhållande av jaktpass skall innehålla ej mindre sökandens nationalitet, fullständiga namn, födelseår, yrke eller titel samt hemvist än även uppgift å den tidrymd för vilken passet begäres ävensom, där så ske kan, å den eller de orter inom riket, där sökanden ämnar idka jakt.

Jaktpass meddelas för helt jaktår eller del därav mot en avgift av ett-hundra kronor; dock att den som ämnar idka jakt allenast under högst fem på varandra följande dagar må erhålla jaktpass, gällande för sådan tidrymd, mot en avgift av tjugufem kronor.

3 mom. Angående formulär till jaktkort och jaktpass ävensom ordningen för uppbörd och redovisning av jaktvårdsavgifter samt avgifter för jaktpass är särskilt stadgat.

Om åtgärder mot viltskador.

24 §.

Förmenar någon att av villebråd förorsakas sådan skadegörelse varom förmåles i 25 § 1 mom. lagen om rätt till jakt äge han därom göra anmälan till länsstyrelsen.

Har sådan anmälan inkommit, uppdrage länsstyrelsen åt lämplig och ojävig person att efter företagen utredning avgiva utlåtande; skolande, därest anmälan finnes befogad, utlåtandet innefatta fullständigt förslag till åtgärder till förhindrande så vitt möjligt av ytterligare skadegörelse.

Finnes för nyssnämnda ändamål nödigt, att villebrådsstammen nedbringas, förelägge länsstyrelsen jakträttsinnehavaren att företaga härav påkallad åtgärd. Sådant föreläggande må dock ej meddelas, med mindre jakträttsinnehavaren erhållit tillfälle yttra sig i saken. Vill jakträttsinnehavaren hellre vidtaga annan åtgärd som länsstyrelsen kan finna tillfyllest, må detta ej förvägras honom, och skall i ty fall länsstyrelsens beslut innefatta föreläggande om sådan åtgärds vidtagande. Länsstyrelsen äge ock uppdraga åt lämplig person att öva tillsyn över, att jakträttsinnehavaren fullgör vad honom sålunda blivit förelagt.

25 §.

Underlåter jakträttsinnehavaren att ställa sig givet föreläggande till efterrättelse, förordne länsstyrelsen en eller flera lämpliga personer att å ifrågasvarande område anställa jakt i ändamål att åstadkomma erforderlig minskning av villebrådsstammen. Förordnandet bör innehålla den plan för jaktens verkställande som länsstyrelsen finner böra i huvudsak följas. Därest för vinnande av angivet ändamål finnes nödigt, att jakten äger rum å tid, då villebrådsart varom är fråga eljest är fridlyst, eller å mark som jämlikt 14 § andra stycket lagen om rätt till jakt i allmänhet icke må vid jakt beträdas, vare det jämväl i förordnandet angivet. Förordnandet skall vid jakten medföras. Förordnad jägare åligger att meddela länsstyrelsen om resultatet av jakten och vad under denna i övrigt förekommit.

Villebråd som fälles eller fångas vid jakt varom i denna paragraf förmäles skall, där det ej efter ty i 25 § lagen om rätt till jakt stadgas tillfaller jakträttsinnehavaren, av länsstyrelsen omhändertagas och på lämpligt sätt försäljas.

26 §.

Den som erhållit uppdrag att avgiva utlåtande varom i 24 § stadgas eller att öva i samma paragraf omförmäld tillsyn så ock jämlikt 25 § förordnad jägare må av länsstyrelsen tillerkännas ersättning för havda kostnader ävensom skäligt arvode. Överstiger beloppet av nämnda ersättning och arvode samt övriga av ärendet föranledda kostnader vad som må inflyta för försålt villebråd, varde bristen täckt med medel ur jaktvårdsfonden. Uppstår överskott, skall detta tillföras jaktvårdsfonden.

27 §.

Över länsstyrelsens beslut i frågor varom i 24 och 25 §§ här ovan förmäles må klagan föras hos Konungen genom besvär, som skola ingivas till jordbruksdepartementet före klockan tolv å trettionde dagen från den dag klaganden erhöll del av beslutet.

Protokoll, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 29 september 1937.

N ä r v a r a n d e:

justitierådet AFZELIUS,
 regeringsrådet ASCHAN,
 justitieråden FÖRSBERG,
 SANDSTRÖM.

Enligt lagrådet den 10 februari 1937 tillhandakommet utdrag av protokoll över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet den 5 februari 1937, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till

- 1) lag om rätt till jakt;
- 2) lag angående tillägg till 7 § lagen den 14 juni 1907 om servitut; och
- 3) lag om ändrad lydelse av 2 § lagen den 25 juni 1909 angående nationalparker.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av revisionssekreteraren Gustaf Adolf Bouveng.

Förslagen föranledde följande yttranden.

Förslaget till lag om rätt till jakt.*Lagrådet:*

I åtskilliga hänseenden frångår förslaget bestämmelsernas gruppering i gällande jaktlag, och i följd härav har den enkla och naturliga tankegång, som utmärker den nuvarande uppställningen, brutits utan att därmed till synes vunnits något av värde.

I gällande lag om rätt till jakt behandla de nio första paragraferna frågan vem jakträtt tillhör. Därvid upptages i 1 § huvudregeln, d. v. s. att jakträtten tillhör jordägaren. 2—5 §§ angiva de modifikationer i huvudregeln som betingas: av områdets egenskap att vara samfällighet av ett eller annat slag (2 och 3 §§), av områdets egenskap av väg inom annat jaktområde samt därav följande otjänlighet att utgöra självständigt jaktområde (4 §), eller av osäkerhet om äganderätten (5 §). 6—9 §§ behandla undantag från den all-

männa regeln, 6 § det fall att annan än ägare på grund av visst slags innehav av jord äger jakträtt därå, 7 § det fall att på grund av sedvanerätt jakträtt tillkommer envar å vissa under enskild äganderätt ej fallande områden, 8 § det fall att på grund av avtal eller därmed likställd rättstitel är särskilt bestämt om någons rätt till jakt, och 9 § det fall att på grund av avtal särskilda jaktområden bildats.

Förslaget avviker från denna ordning så till vida att den bestämmelse, som motsvarar 7 § i gällande lag, med visst förändrat innehåll tagits omedelbart efter huvudregeln såsom förslagets 3 § samt att bestämmelserna (17 §) om bildande av särskilt jaktområde (jaktvårdsområde), föregångna av en bestämmelse om förbud för jakträttsarrendator att överlåta jakträtten utan upplåtarens samtycke (16 §), skilts från övriga bestämmelser angående jakträtten av bland annat bestämmelser om rätt att under särskilda omständigheter oberoende av jakträtt i övrigt jaga eller döda vissa djur (11 och 12 §§) samt bestämmelser om utövande av jakträtten (13—15 §§).

Något särskilt ändamål synes ej fullföljas genom den nya dispositionen. Vad bestämmelserna om jaktvårdsområde beträffar lärer deras nya plats ej kunna motiveras av den omständigheten att sådant område enligt förslaget skall kunna tvångsvis bildas. Vid sådant förhållande torde skäl saknas att — fränsett en mindre förflyttning av 3 § i förslaget — ej vidhålla uppställningen i nu gällande lag.

Lagrådet hemställer därför om sådan omflyttning av förslagets här ifrågavarande paragrafer, att bestämmelserna i 3 § få plats mellan bestämmelserna i dess 7 och 8 §§, att bestämmelsen i 16 § placeras efter bestämmelserna i 9 §, samt att bestämmelserna i förslagets 17 § må följa därefter.

För att icke åtskilja i själva verket sammanhörande bestämmelser angående jaktens utövning torde dessutom vara lämpligt att med uppställningen i gällande lag såsom förebild låta bestämmelserna om jaktkort och jaktpass inträda närmast före straffbestämmelserna samt att låta stadgandet i 15 § erhålla plats efter bestämmelserna i 20 §.

Beträffande sådana ändringar i förslagets uppställning, som kunna följa av att vissa vid särskilda paragrafer framförda anmärkningar vinna beaktande, hänvisas till efterföljande uttalanden.

I fråga om lagtextens avfattning har lagrådet i åtskilliga fall funnit sig böra förorda ändringar i förslaget. Även på andra punkter än de särskilt omnämnda har en redaktionell överarbetning syntts önskvärd. Bland annat skulle kunna anmärkas, att större överskådlighet torde hava vunnits, om icke i några fall alltför många bestämmelser sammanförts under gemensam paragrafbeteckning.

1 §.

Lagrådet:

Närmare bestämning än som ligger i själva ordet har i svensk lagstiftning hittills icke funnits av nöden för att klargöra vad som i rättslig bemärkelse är att beteckna såsom j a k t. Det vanliga språkbruket bar ansetts lämna till-

räcklig ledning för fastställande även av jakträttens begrepp. Så länge i allt väsentligt finnes överensstämmelse mellan vad lagen vill inlägga i ett ord och vad som är dess innebörd enligt allmänt vedertagen uppfattning, blir en legaldefinition skäligen överflödig; lätt nog ger den då också åt lagens ingångsstadgande ett visst drag av förkonstling. För övrigt kan sällan ens en i detaljer utförd definition efter bokstaven täcka varje möjligt gränsfall, utan måste sådana överlämnas åt lagtolkningen.

I första stycket av förevarande paragraf uttalas, att jakt består i att »jaga» (väl här liktydigt med förfölja) »samt att döda eller fånga vilda däggdjur och fåglar samt deras ungar ävensom tillägna sig sådana fåglars bon och ägg». Oansett det särskilda och i det följande närmare behandlade spørsmålet huru långt det jakträttsliga intresset skall anses sträcka sig, läser i denna beskrivning endast det sista ledet ge anledning till någon tvekan, om den icke i allo ansluter sig till vanligt föreställningssätt. Rörande spørsmålet, huruvida det nuvarande jakträttsbegreppet kan anses omfatta även rätten till fåglars bon och ägg, hava framträtt olika meningar. Den diskussion, som hittills förekommit i fråga om denna detalj, har haft en teoretisk karaktär; något fall, som påkallat avgörande i rättspraxis, har veterligen icke förelegat. Såvitt lagrådet kan finna, har något bindande hinder ej uppvisats för en lagtolkning, vilken skulle under jakt inbegripa jämväl tillägnelse eller förstörelse av bon och ägg. Vid detta förhållande och då ej heller frågan synes vara av större betydelse, kan den enligt lagrådets mening icke i och för sig uppfordras till försök att i lagen lämna en eljest onödig uppräknings av jakträttens kännetecken.

I ett avseende är med den föreslagna definitionen åsyftat att införa en nyhet. Hittills har jaktlagstiftningen otvivelaktigt och utan att detta behövt komma till formligt uttryck begränsat sitt föremål till vad som ingår under ett reallt jaktintresse; med dödande eller fångande av djur, som icke äro vad i motiven benämnas »jaktbara» och i lagen kallas »villebråd», har lagstiftningen över huvud icke befattat sig. Förslaget utgår emellertid från att den bestämmelse, som skall angiva jakträttens innehåll, på grund av sin allmänna avfattning kommer att inbegripa även sådana handlingar. Konsekvensen härav åskådliggöres bäst av det anförda exemplet, att kränkning av jakträtten skulle vara för handen, när någon — tilläventyrs själv ägare av marken — å annans jaktområde dödar en råtta. Naturligt nog förutsattes icke, att av en sådan konstruktion skall i verkligheten följa skydd mot »intrång» eller eljest några egentliga rättsverkningar. Den synes hava tillkommit för att utgöra underlag och stöd för vissa i förslaget åsyftade anordningar, vilka skola befordra en jaktvårdande verksamhet. Det måste dock innebära ett alltför starkt våld på språket att i denna bemärkelse tala om jakt och jakträtt, likasom det synes föga rimligt att lagen på detta sätt skall betjäna sig av en begreppsbestämning, vilken svårigen kan vinna något erkännande i det praktiska livet. Att lagen sålunda på åtskilliga punkter är avsedd att icke tagas efter orden har varit ägnat att göra förslagets teknik osäker. Någon förbättring härutinnan har knappast ernåtts därmed att på ett par så-

dana punkter det funnits lämpligt att genom särskilda stadganden, vilka icke kunnat undgå att erhålla en påfallande banal prägel, uttryckligen förebygga en bokstavlig tillämpning. Det vill ock förefalla som om ändamålet skulle — åtminstone såvitt fråga blir om förfaringssätt av beskaffenhet att i någon avsevärd mån kräva beaktande ur jaktvårdens synpunkt — vara någorlunda tillgodosett genom bestämmelsen i förslagets 21 §, vilken kan innebära ett ganska vidsträckt skydd även emot intrång, som icke behöver bestå blott i egentliga förgripelser emot jakträtten i vanlig mening.

Av nu anförda skäl finner lagrådet ett stadgande i enlighet med första stycket icke böra upptagas i lagen, vilken följaktligen efter lagrådets uppfattning bör, i likhet med vad hittills skett, utgå från jakträtten såsom ett givet begrepp.

Såsom lagregler betraktade vila de i förevarande paragraf intagna bestämmelserna om jaktvård på löslig grund. I vad de äga avseende å det fall, som får antagas vara det vanligare, eller att jordägaren själv utövar sin jakträtt, äro de icke att anse som annat än råd och anvisningar, vilka han kan behandla efter gottfinnande. Är åter jakträtten upplåten till annan person, åläggas de visserligen denne rättsliga förpliktelser, vilka, om de åsidosättas, åtminstone principiellt kunna grunda skadeståndsskyldighet. Med hänsyn till bestämmelsernas allmänt hållna avfattning och jakträttsupplåtelseernas ganska olikartade innebörd lärer dock vara tvivelaktigt, huruvida försummelse i detta avseende skall kunna medföra någon sådan påföljd. Över huvud synes kunna ifrågasättas, om icke vad paragrafen innehåller om jaktvård skulle lämpligen kunna överflyttas till jaktstadgan och där sammanföras med de vidlyftiga bestämmelser i detta ämne, vilka förekomma i det föreliggande förslaget till ny sådan stadga.

Andra stycket i förevarande paragraf torde i varje fall böra omredigeras i ändamål att tankegången må komma till enklare och klarare uttryck. Därvid synes det i lagtext olämpliga och åtminstone utanför de speciellt sakkunnigas krets lätt missuppfattade ordet »avjagning» böra undvikas.

Om ett uttalande av det innehåll, som avses i tredje stycket, finnes över huvud böra göras i lagen, är att förorda en omformulering på sådant sätt, att bestämmelsen kommer att hänföra sig till åsidosättande av annans rätt och intresse vid utövande av jaktvård. Såsom förhållningsregel för jordägare, som själv idkar jakt, måste nämligen en sats av den föreslagna lydelsen betraktas som tämligen meningslös.

Vinner vad nu anförts beaktande, torde, om icke paragrafen i sin helhet får utgå, efter uteslutning av första stycket bestämmelserna om jaktvård böra erhålla plats i lagen efter de paragrafer, som angiva vem jakträtt tillkommer.

3 §.

Lagrådet:

Enligt 7 § i gällande lag är jakten å havsområde, som icke ligger under enskild äganderätt — sådant område där angivet på ett sätt som i allt väsentligt torde innebära detsamma som den nu föreslagna lydelsen — fri för varje

svensk man. Då denna rätt nu borttages, lärer därav följa att bestämmanderätten över jakten tillkommer kronan, ett förhållande som det synes något oegentligt att framhåva i den här anlitade formen. Vilseledande blir ock att tala om en rätt till vissa slag av jakt som av ålder tillkommit en särskild befolkning, när sådan jakt i själva verket icke är något annat än en del av den jakt, som hittills varit fri för envar. Stadgandet i förevarande paragraf synes i stället böra erhålla ungefär den avfattning, att å här ifrågavarande områden ej utan tillstånd av kronan må bedrivas annan jakt än av den bofasta kustbefolkningen efter säl och sjöfågel. Vidtages en omformulering i sådan riktning, framträder än tydligare det av lagrådet inledningsvis uttalade önskemålet att paragrafen måtte i lagförslaget upptagas i ett annat sammanhang.

6 §.

Lagrådet:

Med hänsyn till de skäl som åberopats för att jakt å område, varom i 2 mom. är fråga, bör vara förbjuden, synes opåkallat att medgiva eftergift av förbudet för det fall att tillstånd till jakten erhålles av den eller dem, som innehava jakträtt å den intill trafikanläggningen belägna marken. Näppligen lärer kunna påvisas något annat berättigande för jakt å dylikt område än att den erfordras för anläggningens skydd emot skada. Ifrågasättas kan dock, huruvida något praktiskt behov av ett sådant förbehåll kan vara för handen eller, därest en åtgärd av dylikt slag måste vidtagas, den kan kräva stödet av en särskild lagbestämmelse. Åt stadgandet i 2 mom. synes därför böra givas formen av ett allmänt förbud emot jakt å här avsedda områden, eventuellt, därest så anses nödigt, med det undantag som sist angivits.

Uttrycket »område som av sådan anläggning upptages» torde till undvikande av tvetydighet lämpligen kunna något jämkas, så att bestämmelsen kommer att avse område, vilket, även om det ej upptages av själva anläggningen, dock rättsligen hör till denna.

Överträdelse av det i 2 mom avsedda förbudet lärer böra straffbeläggas såsom olovlig jakt å annans jaktområde. Stadgande härom torde lämpligen kunna införas i 28 §. Med villebråd, som fälles eller fångas å ifrågavarande områden, och med där anträffat fallvilt lärer böra förfaras på sätt i 35 § stadgas. Härav föranledas jämkningar i 29 § andra och tredje styckena.

8 §.

Lagrådet:

Därest över huvud någon ändring anses erforderlig i avfattningen av nuvarande 6 § andra stycket, vilket med enahanda innehåll motsvaras av 8 § andra stycket i det remitterade förslaget, torde för bevarande av största möjliga överensstämmelse med nyttjanderättslagens terminologi ordet »jord» icke böra utbytas mot »mark», varjämte de nu tillagda men helt onödiga orden »genom arrendeavtal eller annorledes» helst böra utgå.

Bestämmelsen i förevarande paragrafs tredje stycke torde böra överföras till 17 §, där bestämmelsen lämpligen kan inarbetas i 3 mom. första stycket, vilket i ett annat avseende behandlar här avsedda fastighetsinnehavares ställning till frågan om bildande av jaktvårdsområde.

9 §.

Justitieråden Afzelius och Forsberg:

Genom det sätt, varpå de skilda bestämmelserna i förevarande paragrafs båda stycken och i 36 § blivit sammanställda, gives uttryck åt den uppfattning, att nuvarande lagstiftning icke lägger hinder för upplåtelse av jakt-rätt under sådana omständigheter att därmed uppkommer ett servitut. Från denna utgångspunkt behandlar förslaget såsom en nyhet allenast stadgan-det i andra stycket av 9 § att dylika servitut skola under vissa betingelser kunna avvecklas eller förändras även i en annan ordning än den för servi-tut i allmänhet gällande.

Oansett huruvida nämnda tolkning av gällande rätt är den riktiga, före-ligga enligt vår uppfattning övervägande skäl för att i likhet med nuvaran-de jaktlag icke göra jakträttsupplåtelser av ifrågavarande slag till föremål för särskild behandling i detta sammanhang. Om och under vilka förutsätt-ningar de bliva att anse såsom giltiga får då likasom hittills ankomma på rättstillämpningen. Ämnet tillhör servitutslagstiftningen och bör bedömas efter principerna för denna. Med denna uppfattning kunna vi icke finna riktigt, att med hänsyn till dessa upplåtelser skola uppställas särskilda lag-regler, innefattande avvikelser från vad i allmänhet gäller om servitut. Utan tvingande skäl läser enheten inom ett viktigt område av fastighetsrätten icke böra på sådant sätt brytas. Till stöd för ett dylikt tillvägagående kan här-vid icke åberopas, att under senare tid liknande ingrepp i lagstiftningen om servitut blivit gjorda för vissa speciella ändamål. Fråga har då varit om särskilda slag av servitut, vilka såväl på grund av talrik förekomst som av betydelsefulla ekonomiska och sociala hänsyn funnits påkalla dylik åtgärd. Någon verklig motsvarighet härtill föreligger i detta fall icke. Såvitt angår rättigheter, förvärvade före lagens ikraftträdande — ett förhållande som, där det icke lämnas obesträtt eller där icke tilläventyrs skulle föreligga en redan domfäst rätt, läser kunna utrönas endast genom rättegång — synes med fog kunna spörjas, huruvida något praktiskt intresse av tillräcklig styrka verkligen kräver, att vanliga lagstiftningsprinciper här icke få vinna till-lämpning.

Vi hemställa alltså, att 9 § andra stycket och däremot svarande bestäm-melse i 36 § må utgå.

Regeringsrådet Aschan och justitierådet Sandström:

Enligt andra stycket kan under vissa omständigheter jakträttservitut av domstol förklaras förfallet. Denna möjlighet till prövning gives emellertid endast i fråga om servitut, som innefattar »jakträtten i dess helhet». Av för-

arbetena till förslaget att döma åsyftas med detta uttryck i första rummet att servitut, vilka medgiva rätt att jaga å den tjänande fastigheten jämväl åt dennas ägare, icke skulle vara underkastade omprövning; men uttrycket lärer ock innebära att, så snart från det upplåtna jakträttsservitutet undantagits rätt att jaga något slag av villebråd, omprövning icke finge äga rum. Med den vidsträckta omfattning begreppet villebråd erhållit i förslaget skulle ett stadgande av sådant innehåll lätteligen kunna kringgås.

Emellertid måste det ifrågasättas, huruvida den ifrågavarande inskränkingen i rätten att erhålla omprövning över huvud taget är erforderlig. I de fall som förslaget närmast åsyftar, eller att vid upplåtelse av smålägenheter från kronojord eller ejest från större fastighetskomplex jakträtten förbehållits fastighetskomplexets ägare, skulle väl i allmänhet vid en omprövning, därest sådan tillåtes, befinnas, att servitutet borde bestå i jaktvårdens intresse. Funnes så ej vara fallet, synes den omständigheten att jakträtt å den tjänande fastigheten tillkomme såväl den härskande som den tjänande fastighetens ägare icke böra hindra servitutets upphörande, helst som den delade jakträtten skulle kunna motverka en god jaktvård å den tjänande fastigheten.

Vi hemställa förty, att orden »i dess helhet» utgå.

10 §.

Lagrådet:

Beträffande nationalparker innehåller förslaget i förevarande paragraf den hänvisning, som återfinnes i gällande lag såsom dess sista paragraf (30 §). I det av lagrådet under år 1911 granskade förslag, som låg till grund för 1912 års jaktlag, liksom i det nu föreliggande förslaget, hade en hänvisning med huvudsakligen samma innehåll erhållit sin placering bland bestämmelserna om vem jakträtt skall tillhöra. Lagrådet (jfr Nytt Juridiskt Arkiv avd. II årg. 1913 s. 111) anförde emellertid att en sådan placering kunde föranleda den tolkningen att hänvisningen vore avsedd att gälla endast själva rätten till jakt men att däremot beträffande jakten å nationalparker och lapparnas jakt förslagets bestämmelser i det följande skulle vinna tillämpning oavsett vad i nämnda hänseende eljest funnes stadgat, och på hemställan av lagrådet fick för undvikande av en sådan tolkning hänvisningen sin nuvarande plats.

Återgången till den placering, mot vilken lagrådet sålunda uttalade sig, torde delvis, såsom synes framgå av utredningsmannens argumentering, bero på att innebörden av lagrådets yttrande och betydelsen av paragrafens insättande på den ena eller andra platsen ej fullt beaktats. Lagrådet har icke uttalat att jaktlagens bestämmelser om t. ex. jaktens utövande skulle helt sakna tillämpning, då det vore fråga om nationalpark, utan utgår endast från att, såsom utredningsmannen också anser, jaktlagens bestämmelser icke kunna vinna tillämpning, när lagstiftningen om nationalparker innehåller en avvikande reglering. De bestämmelser som enligt gällande lag (15 §) ha avse-

ende å jaktåtgärder i närheten av annans jaktområde äro sålunda utan tvekan tillämpliga jämväl då det angränsande området är nationalpark. Det saknas anledning att i sådant avseende anse nationalpark annorlunda än såsom annans jaktområde, även om jakt där, bland annat ur synpunkten av djurbeståndets skyddande, i allmänhet icke må äga rum.

Vad som i angivna eller i andra hänseenden kan gälla i fråga om jakt eller jaktåtgärder å eller i närheten av nationalpark är helt oberoende av var här ifrågavarande hänvisning insättes i lagen. Från de materiella rättsreglernas synpunkt saknar således denna fråga all betydelse. 1911 års lagråd har synbarligen endast velat framhålla, att en sådan placering som den nu ånyo föreslagna är ägnad att föranleda missuppfattning. Med hänsyn till de skilda meningar som framförts såväl vid tillkomsten av nu gällande lag som i föreliggande lagstiftningsärende synes det än mera angeläget att på denna punkt undvika oklarhet. Lagrådet hemställer därför, att förevarande paragraf nu erhåller samma plats som i gällande lag.

11 och 12 §§.

Lagrådet:

Godkännes vad av lagrådet anförts vid 1 § i fråga om jakträttsbegreppets omfattning, torde därav betingade ändringar böra vidtagas i förevarande paragrafer. Den i 11 § 2 mom. intagna särskilda bestämmelsen om rätt att fälla och behålla påträffad mullvad, sork, råtta eller mus kan då utgå. Från samma synpunkt bör den i 12 § 1 mom. första stycket förekommande förteckningen å allehanda däggdjur och fåglar revideras, så att därifrån uteslutas sådana som icke äro föremål för jakt i den hittills antagna bemärkelsen.

Rätt att fälla och behålla sälhund gäller enligt nuvarande lag (13 §) för det fall att djuret tillfälligtvis påträffas. När i förslaget (11 § 2 mom.) denna bestämning fått utgå, har därmed avlägsnats det egentliga kännetecknet på att här icke avses ordnad jakt utan ett oberäknat anträffande av villebrådet. Tillika har stadgandet kommit att på ett formellt mindre tillfredsställande sätt sakna nöjaktig avgränsning i förhållande till den i 3 § upptagna bestämmelsen om rätt för kustbefolkningen att idka säljakt. Sistnämnda bestämmelse blir tydligen överflödig, därest med stadgandet i förevarande paragraf skulle vara avsett att införa rätt till fri jakt efter säl. Lagrådet hemställer om bibehållande av den nuvarande lydelsen i här angiven del.

Enligt gällande lag (10 §) äger envar å annans jaktområde företaga jakt efter varg och järv under förutsättning, att sådant djur bevisligen uppehållit sig i trakten och att jakträttsinnehavaren varje gång förut erhållit underrättelse om jakten. Därjämte stadgas (13 §) rätt för innehavaren av gård eller trädgård att, om vissa djur, bland dem varg och järv, där inkom-

mit, fälla och behålla sådant djur även i det fall att jakträtten å området skulle tillkomma annan person.

Bestämmelser av enahanda innehåll återfinnas i det remitterade förslaget (11 § 1 mom. och 12 § 1 mom.), den förra dock med den förändring att skyldigheten att om jakten underrätta jakträttsinnehavaren uteslutits. Därvid bör uppmärksammas, att denna bestämmelse i sin sålunda ändrade form helt täcker, såvitt angår varg och järv, även det fall, som behandlas i det senare stadgandet. Dessa djur torde därför icke böra upptagas i den förteckning, som förekommer i 12 § 1 mom. första stycket. Till den del nuvarande 10 § sålunda enligt förslaget skall överflyttas till en ny lag, är oförändrad redaktion av stadgandet att förorda.

Enligt bestämmelserna i 12 § 2 mom. skola där avsedda personer under vissa förutsättningar äga att, ändock de sakna jakträtt, vidtaga till jakt hänförliga skyddsåtgärder mot fåglar och hare, men endast under tid då dessa äro fridlysta. Då skyddsåtgärder kunna vara påkallade även under tid, när jakt är tillåten, torde stadgandet böra undergå härav betingad omarbetning. Härav föranledes motsvarande jämkning i 18 § 3 mom. andra stycket.

13 §.

Lagrådet:

Den i andra momentet av förevarande paragraf stadgade underrättelseplikten, vilken har sin grund i humanitära skäl, skall jämväl åligga den som vid olovlig jakt sårat villebråd av angivna slag. Det lär emellertid icke vara förenligt med allmänna rättsgrundsatser att den som gjort sig skyldig till brott skall vid straffansvar åläggas att vidtaga en åtgärd som är liktydig med anmälan om brottet. I betraktande av de skäl, som ligga till grund för det förevarande stadgandet, synes vidare — även om den som är ute på olovlig jakt finge antagas i allmänhet fästa någon betydelse vid gränserna mellan den enes och den andres jaktområde — svårligen kunna förklaras, varför just den omständigheten, att det sårade villebrådet tagit sin tillflykt till annat jaktområde än det varest den olovliga jakten ägt rum, skall föranleda en underrättelseplikt, som ej skall föreligga därest djuret fortfarande hållit sig kvar å det jaktområde där det sårats utan att jakten där fullföljts.

Lagrådet hemställer därför, att ifrågavarande moment så omredigeras att vad där stadgas i likhet med bestämmelserna i första momentet kommer att gälla endast i fråga om lovlig jakt.

15 §.

Lagrådet:

Till undvikande av att speciell bestämmelse rörande »ägg eller bo av örn» skall behöva i lagen förekomma på flera ställen, synes under särskild paragraf, insatt efter förslagets 35 §, böra i sammanfattad form angivas vil-

ka stadganden i lagen (jfr 15, 28, 29, 30 och 35 §§) skola i tillämpliga avseenden gälla jämväl i fråga om olovlig tillägnelse eller förstörelse av örns ägg eller bo.

16 §.

Lagrådet:

Mot det i förevarande paragraf stadgade förbudet att utan upplåtarens eller hans rättsinnehavares samtycke överlåta jakträtt, som upplåtits på arrende, har lagrådet intet att erinra. Stadgandet har emellertid erhållit en avfattning, som synes innebära att vid upplåtelse av jordbruksarrende utan förbehåll beträffande jakträtten arrendatorn skulle vara oförhindrad att utan jordägarens samtycke bortarrendera jakträtten. En sådan uppfattning torde dock icke vara riktig, utan lärer jämväl med avseende å denna fråga allmänna nyttjanderättslagens regler angående rätt att överlåta arrendet i dess helhet böra vinna tillämpning. Denna ståndpunkt har också beträffande fiskerätt kommit till tydligt uttryck i rättspraxis (jfr Nytt Juridiskt Arkiv avd. I årg. 1914 s. 38).

Lagrådet får därför hemställa, att orden »annorledes än i samband med markens upplåtande till brukande» må utgå.

17 §.

Regeringsrådet Aschan samt justitieråden Forsberg och Sandström:

I saklig överensstämmelse med 9 § gällande jaktlag innehåller 1 mom. av förevarande paragraf, att, där ägare av särskilda fastigheter förena sig om vissa bestämmelser rörande jakten och viltvården å sålunda bildat jaktvårdsområde, vad i allmänhet stadgas om servitut skall äga tillämpning å avtalet. Sin främsta betydelse torde stadgandet hava däri att genom detsamma beredes möjlighet att trygga avtalets bestånd genom inteckning.

Enligt 2 mom. skola nu under angivna förutsättningar och i viss ordning dylika jaktvårdsområden jämväl kunna bildas utan hinder av att samtliga fastighetsägare ej äro ense. Häremot synes ej i och för sig vara något att erinra, utan torde fastmera i jaktvårdens intresse behov av en dylik anordning föreligga.

Mot det sätt på vilket anordningen genomförts kunna emellertid såväl i formellt som sakligt avseende framställas åtskilliga anmärkningar. Sålunda hava till reglering av institutet införts bestämmelser ej blott i förevarande paragraf utan även i det utkast till jaktstadga som bifogats remissprotokollet. Därvid har ej, såsom synes hava bort ske, iakttagits att i förevarande lag bort upptagas alla sådana bestämmelser, som angiva huvudgrunderna för institutets utformning, och till jaktstadgan hänföras huvudsakligen tillämpningsföreskrifter.

Vidare har avsetts att åt länsstyrelsen — som skall hava att fastställa beslut om tvångsvis bildat jaktvårdsområdes tillkomst samt om upphävande av sådant beslut och ändring däri — giva befogenhet att vid fastställelsepröv-

ningen i fråga om vid sammanträdet beslutade grunder för jaktutövningen och viltvården å området vidtaga de ändringar i beslutet, som till skyddande av enskild rätt eller befordrande av större ändamålsenlighet finnas erforderliga, samt att i fråga om upphävande eller ändring av fastställda bestämmelser förfara på enahanda sätt (utkastet till jaktstadga 20 § 2 mom.). Med hänsyn till ämnets natur synes det varken nödigt eller lämpligt att låta länsstyrelsen på detta sätt ingripa i enskild rätt.

Slutligen är att märka att beslut, som fattats enligt bestämmelserna i 2 mom., jämlikt samma stadgande skall hava den verkan som ett avtal enligt 1 mom., d. v. s. å beslutet skall tillämpas vad i allmänhet gäller om servitut. Detta innebär således bland annat att till tryggande av beslutets verkan mot ny ägare av fastighet intecknings meddelande är erforderligt. Ett sådant beslut läser emellertid icke vara av beskaffenhet att kunna åberopas såsom stöd för inteckning, med mindre uttryckligt stadgande därom meddelas. Platsen för ett sådant stadgande skulle företrädesvis vara inteckningsförordningen. I den mån länsstyrelsen skulle hava ovan omnämnda befogenheter torde dessutom åtminstone i vissa avseenden gränslinjen mellan länsstyrelsens kompetens och den behörighet, som tillkommer domstol i fråga om servitut, komma att bli otydlig.

Emellertid kan det ej förbises att, därest institutet anordnas på servitutets grund, erhållandet av inteckning i ett kanske stort antal fastigheter med måhända icke alltid klara lagfartsförhållanden skulle vara förenat med svårigheter och icke obetydliga kostnader. Stundom skulle efter beslutets fattande inträffad förändring i äganderätten till fastighet komma att utgöra hinder för intecknings beviljande, och i fråga om meddelad inteckning förefunnes alltid möjligheten att den finge vika vid exekutiv försäljning. Det kan även ifrågasättas, huruvida förhållandet mellan de olika fastigheterna, som ingå i ett jaktvårdsområde, är av utpräglad servitutskaraktär. Jaktvårdsområde skall ju bildas för gemensam båtnad och det för servitutet utmärkande kännetecknet härskande och tjänande fastighet kommer här att bli föga framträdande.

En motsvarande reglering av jämförbara förhållanden har ägt rum genom lagen om gemensamhetsfiske. Enligt denna lag skall själva beslutet om inrättande av gemensamhetsfiske, sedan beslutet fastställts av länsstyrelsen, medföra att frågan är slutgiltigt reglerad för den tid beslutet avser utan inverkan av andra omständigheter än dem lagen angiver. Därest reglerna om bildande av jaktvårdsområde utformades efter förebild av bestämmelserna i nämnda lag, vilket torde kunna ske utan alltför stor omgång, skulle betydande fördelar kunna vinnas. Trygghet mot inverkan av exekutiva försäljningar och av förändring i äganderätten till fastighet skulle erhållas på samma gång som förfarandet bleve mindre omständligt och kostsamt. Det synes vara att förorda, att ifrågavarande bestämmelser omarbetas i enlighet härmed. Vid en sådan omarbetning bör iakttagas, att hänvisningen till vad som gäller om servitut utgår, att beslut om bildande av jaktvårdsområde, vare sig samtliga fastighetsägare äro ense eller ej, skall

underställas länsstyrelsens prövning för fastställelse, att beslut skall oförändrat fastställas eller ock fastställelse vägras, att ändring i det om bildande av jaktvårdsområde fattade beslutet skall ske i samma ordning som beslutet tillkommit och alltså kräver fastställelse av länsstyrelsen, samt att i lagen införas bestämmelser i förenämnda hänseenden samt om rätt till fullföljd av talan mot länsstyrelsens beslut, därvid anledning icke lär föreligga att — på sätt skett i det vid remissen fogade utkastet till jaktstadga — avvika från vad i allmänhet gäller rörande utgångspunkten för beräkning av tid för besvärs anförande.

Justitierådet Afzelius:

Enligt förevarande paragrafs 1 mom., som till innehållet överensstämmer med 9 § i gällande jaktlag, skall, där ägare av särskilda fastigheter förena sig om vissa föreskrifter rörande jakten och viltvården å ett sålunda bildat jaktvårdsområde, lagstiftningen om servitut äga tillämplighet å avtalet. Ingå i avtalet bestämmelser av natur att kunna gälla såsom servitut, kan följaktligen inteckning erhållas, likasom efter prövning av domstol servitut kan vara föremål för åtgärder, vilka leda till dess upphörande eller till förändring i fråga om dess begagnande. (Jfr angående stadgandets innebörd Nytt Juridiskt Arkiv avd. II årg. 1913 s. 84 o. f.)

Bestämmelserna om bildande av jaktvårdsområde skola enligt 2 mom. i denna paragraf utsträckas därhän, att fastighet skall kunna även emot ägarens bestridande intagas i sådant område. Oaktat sammanslutningen då ej längre grundas på avtal, överensstämmer det nya stadgandet med det redan gällande så till vida, att även här reglerna om servitut skola äga tillämplighet. Men samtidigt med att detta uttalas i lagtexten, låter förslaget för det nya fallet bildandet av jaktvårdsområde och giltigheten av därmed förbundna föreskrifter om jaktutövningen och viltvården vara beroende av en prövning i administrativ ordning. Denna är endast ofullständigt utformad i lagen; i viktiga delar skola vissa för tillämpningen nödiga bestämmelser meddelas i jaktstadgan. Av de föreliggande förslagen till lag och stadga synes framgå, att denna såsom servitut betecknade anordning skall icke blott vid sin tillkomst utan även under sin fortvaro hava en förvaltningsrättslig karaktär. Länsstyrelsen prövar, huruvida beslut om bildande av jaktvårdsområde och därmed tillika de såsom servitut avsedda föreskrifterna lagligen tillkommit, och samma myndighet avgör enligt särskilda i stadgan angivna grunder, om och när dessa föreskrifter skola kunna till sitt innehåll förändras. Med det vanliga servitutet lär denna nya typ hava föga mer gemensamt än att även ett sådant servitut skall kunna intecknas. Till synes obeaktade äro bland andra spörsmålen, huruvida eller i vad mån den av länsstyrelsen verkställda prövningen skall vara bindande i fråga om intecknings beviljande och vad verkan ett av länsstyrelsen fastställt beslut om ändring i servitutsbestämmelserna skall kunna medföra, när inteckning för servitutet är gällande.

Redan av vad här i korthet anmärkts lärer följa, att förslaget i sitt sätt att behandla denna angelägenhet utvisar en sammanföring av olikartade element, av vilken näppeligen kan framgå ett användbart resultat. Hur den praktiska tillämpningen än må vara tänkt, måste, för att ovillkorligt uppkommande svårigheter skulle kunna lösas, en vidsträcktare reglering i lag än den förslaget erbjuder visa sig nödvändig, därvid det icke skulle vara möjligt att stanna vid bestämmelser i jaktlagen allena. Försök i dylik riktning äro dock icke att tillråda. Valet synes stå mellan två olika vägar. Antingen övergives helt analogien med servitutsavtalet och göres bildandet av jaktvårdsområde — tydligen då också i det fall som avses i 1 mom. — till en rent administrativ anordning; närmast kan i sådan händelse lagstiftningen om gemensamhetsfiske tänkas anvisa en i vissa delar lämplig förebild. Eller ock bibehålles den utgångspunkt, som är gemensam för den redan gällande bestämmelsen och för den föreslagna nya, eller att servitutslagstiftningen skall ligga till grund för dem båda. I sådant fall bliva samtliga frågor om servituts tillkomst och bestånd beroende av judiciell prövning, när sådan på vanligt sätt påkallas, det må nu vara i ärende angående inteckning, i tvist rörande giltigheten eller tillämpningen av någon vid bildandet av jaktvårdsområde antagen föreskrift, eller i mål om upphörande eller förändring av servitut på sätt servitutslagen stadgar.

Av dessa skilda sätt för frågans lösning måste jag för min del giva företräde åt det senare. Detta står — i varje fall med avseende å möjligheten av dess genomförande utan alltför omfattande lagstiftningsåtgärder — närmare det remitterade förslaget än det förra alternativet. När lagstiftningen redan gjort servitutet till grundval för bildande av jaktvårdsområde under frivillig medverkan av fastigheternas ägare, är i verkligheten, trots de principiella betänkligheter tvångsanslutningen kan framkalla, steget icke alltför långt till den utvidgade användning av samma konstruktion som här föreslås. I fråga om förutsättningarna för att anordningen skall uppfylla sitt ändamål äro andra eller större olägenheter ej förbundna med den nya formen än med den gamla. Sedan den gällande bestämmelsen i ämnet — att döma av uttalanden under förarbetena till det nu föreliggande förslaget — vunnit en tillämpning, som haft gynnsam och för avsevärd tid bestående verkan, synes en övergång till ett helt nytt system icke kunna undgå att införa en viss oreda och att över hövan inveckla rättsreglerna på detta område.

En omarbetning i här antydd riktning innebär i första hand, att tredje och fjärde styckena i 2 mom., vilka avse det administrativa inflytandet på dessa frågors behandling, komma att utgå. Då för servitutsinteckning förutsattes skriftligt avtal (jfr 55 § inteckningsförordningen), lärer såsom ersättning för detta få anvisas en urkund, som kan tjäna samma ändamål; härför torde protokoll vid bildandet av jaktvårdsområde närmast ägna sig. I 2 mom. av förevarande paragraf bör ingå föreskrift att sådant protokoll skall upprättas.

I fråga om bestämmelserna i 3 mom. synes icke nödigt eller lämpligt att, på sätt som delvis skett, göra deras tillämplighet beroende av om jakt-

vårdsområde tillkommit på det ena eller andra sättet. Vid en omarbetning i syfte att låta dem enhetligt gälla för de i paragrafen avsedda fallen torde kunna uppnås en även eljest önskvärd förenkling i avfattningen.

Beträffande jakträttsarrendators ställning vid bildandet av jaktvårdsområde saknas efter min uppfattning skäl att icke åt honom inrymma obetingad rätt att uppsäga avtalet. Det i 3 mom. stadgade förbehållet att förändringen i jakträttens utövning skall visas för arrendatorn medföra förfång — en bestämmelse som för övrigt synes lätt nog kunna ge anledning till tvister — bör fördenskull uteslutas. Jämväl må anmärkas, att där förfång kan påvisas och jordägaren icke gjort vad som stått i hans makt för tillvaratagande av arrendatorns intresse genom att motsätta sig fastighetens intagande i jaktvårdsområde, arrendatorn borde vara berättigad till skadestånd. Då emellertid stadgande härom icke funnits erforderligt vid införandet av den nuvarande bestämmelsen och ett sådant sannolikt komme att bliva av ringa praktisk betydelse, torde detta spörsmål även nu kunna lämnas åsido.

Lagrådet:

Beträffande det i 2 mom. första stycket använda uttrycket »jakträtten i sin helhet» hemställes, att det utbytes mot ett annat, som utmärker att här avses uteslutande rätt antingen till all jakt å jaktvårdsområdet eller till jakt efter visst slag av villebråd.

18 §.

Lagrådet:

Införande av obligatorisk ansvarighetsförsäkring för jägare synes för närvarande kunna betraktas endast såsom en framtidstanke, vars förverkligande ännu står i vida fältet. Knappast kan då vara lämpligt att i förevarande lag göra ett uttalande, vilket, änskönt det måhända under åratal kommer att sakna egentligt innehåll, likväl i viss mån kan anses beteckna ett föregripande av ståndpunkt i en sidoordnad, helt outredd lagstiftningsfråga. Först om och när en lag i detta ämne blir antagen, kan bedömas huruvida en särskild hänvisning i jaktlagen må finnas påkallad. Lagrådet hemställer, att 1 mom. får utgå.

I 2 mom. andra stycket synes bland dem, som äga påfordra uppvisande av jaktkort, böra upptagas även ägare av marken.

Om 11 § 2 mom. kommer att undergå ändring i enlighet med vad lagrådet hemställt, torde i 3 mom. andra stycket av förevarande paragraf i stället för hänvisning till 11 § 2 mom. böra med jakt efter varg och järv sammanställas dödande av säl, som tillfälligtvis påträffas.

Med hänsyn till de skäl, som ligga till grund å ena sidan för den allmänna befrielsen för ägare och brukare av jord från att erlagga jaktvårdsavgift

och å andra sidan för stadgandet i 3 § om rätt för den bofasta kustbefolkningen att utöva fri säl- och sjöfågelsjakt å vissa havsområden, ävensom till arten av denna jakträtt, kan näppeligen vara följdriktigt, att med dylik jakt skall vara förbunden skyldighet att erlægga jaktvårdsavgift. Anses ett sådant undantag befogat, bör i 3 mom. andra stycket intagas en hänvisning i fråga om jakt, som nu nämnts.

Under erinran om sitt yttrande beträffande 12 § 2 mom. vill lagrådet ifrågasätta, huruvida icke i 3 mom. av förevarande paragraf de två sista leden skulle kunna sammandragas och förenklas till att endast hänvisa till den i 12 § medgivna rätten att döda vissa djur.

19 §.

Lagrådet:

Enligt 21 § i gällande lag skall utländsk undersåte, vilken vill idka jakt med skjutgevärd å annan mark än fastighet som han med Konungens tillstånd besitter, vara skyldig att lösa jaktpass. Stadgandet torde ha tillkommit huvudsakligen i fiskaliskt syfte. Avgiften för jaktpass utgör 100 kronor per kalenderår och eljest 5 kronor per dag (jaktstadgan 17 §). I nu föreliggande förslag till jaktlag och jaktstadga hava för utlännings utövning av jakt i huvudsak liknande bestämmelser föreslagits skola gälla, och förevarande paragraf upptager stadgandet om skyldighet för utlänning att lösa jaktpass.

Emellertid har, såsom framhållits i en inom utrikesdepartementet utarbetad promemoria av vilken lagrådet tagit del, efter tillkomsten av 1912 års jaktlag med vissa främmande makter slutits handelsavtal, genom vilka man från svensk sida avgivit utfästelse om nationell behandling av medborgare i den andra fördragsslutande staten beträffande skatter och andra offentliga avgifter. Sålunda innehåller exempelvis det finsk-svenska avtalet av den 14 december 1927 (Sveriges överenskommelser med främmande makter 1928, nr 9) följande klausul (art. 1): »Ingendera fördragsslutande parten skall ålägga det andra landets medborgare andra eller högre skatter, avgifter eller pålagor, av vad slag de vara må, än dem, vilka uppbäras eller komma att uppbäras av landets egna medborgare eller medborgare, tillhörande mest gynnad nation». Liknande klausuler förekomma i bl. a. handelsavtalet med Österrike (S. ö. 1934 nr 6, art. 1 mom. 4) och Ungern (S. ö. 1929 nr 13 art. 1 mom. 3). På grund av klausuler om mest gynnad nations behandling, vilka förekomma i andra handelsavtal, torde samma förmån i stor utsträckning vara tillförsäkrad medborgare även i andra länder.

Trots förenämnda avtal hava bestämmelserna i 1912 års jaktlag icke ändrats. Förevarande lagförslag avser visserligen att i begränsad utsträckning införa jaktavgift även för svenska medborgare men beloppen äro för dem vida lägre. Vid genomförandet av den nya lagstiftningen synes man dock icke kunna underlåta att beakta klara traktatutfästelser.

Det enklaste sättet att uppfylla dem skulle otvivelaktigt vara att helt upphäva skillnaden mellan utlänning och svensk medborgare, och för en sådan

lösning talar jämväl, att ifrågavarande diskriminering av utlänning onekligen vilar på svaga grunder samt att jaktpassavgifterna, även om de endast ses i förhållande till de utgifter som kunna erfordras för jaktvårdsändamål, spela en obetydlig roll (ungefär 12,000 kronor per år).

Om däremot en särskild jaktpassavgift anses böra bibehållas, måste tydligen en anordning sökas, som likställer utlänning med svensk medborgare. Lämpligast synes i sådant fall vara att anknyta skyldigheten att erlägga jaktpassavgift till bosättningen i stället för medborgarskapet. Avgiftsskyldighet skulle då åligga i utlandet bosatta personer, svenskar såväl som utlänningar, men icke här bosatta personer, vare sig de äro utlänningar eller svenskar. Härigenom skulle konflikt med de i handelstraktaterna gjorda utfästelserna undvikas och likväl det fiskaliska syftet väsentligen tillgodoses. (Jfr förordningen den 23 oktober 1908 angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, 4 § 11 och 14 mom.).

Därest det senare alternativet följes, föranledes härav jämväl viss jämkning i 18 §.

23 §.

Regeringsrådet Aschan och justitierådet Forsberg:

Den i sista stycket föreslagna bestämmelsen om rätt att i visst fall döda hund är ägnad att väcka betänkligheter men kan måhända icke undvaras. Den i samma stycke stadgade anmälningsskyldigheten synes ägnad att motverka missbruk, som eljest kunde befaras. Påföljd för underlåtenhet att fullgöra nämnda skyldighet är emellertid ej föreskriven. Ett sådant stadgande lärer emellertid vara erforderligt samt synes böra erhålla den innebörd att anmälningsskyldigheten skall fullgöras vid äventyr att den som dödat hunden eljest ej äger att till sitt fredande åberopa förhållande som förut i stycket anges.

Justitieråden Afzelius och Sandström:

Förevarande paragraf inför bland annat den nyheten att jakträttsinnehavaren och hans folk medges rätt att under vissa villkor döda löslöpande hund, som jagar eller ofredar villebråd. För att en sådan åtgärd, vilken kan drabba hårt även i de fall då den ekonomiska förlusten för hundägaren ej är särdeles betydande, skall kunna anses försvarlig, måste den framstå såsom berättigad med hänsyn till ägarens sätt att hava tillsyn över hunden, och dessutom böra förutsättningarna vara så angivna, att befogenheten ej inbjuder till missbruk och trakassering med därav följande utsikt till tvister och rättegångar.

Särskilt i sistnämnda avseende kan enligt vår mening förslaget icke anses uppfylla berättigade krav. Även om lagtexten förutsätter att av omständigheterna uppenbareligen skall framgå att hundens löslöpande beror på ägarens eller innehavarens vårdslöshet, torde det för jakträttsinnehavaren, på vilken i första hand ankommer att tillämpa stadgandet i praktiken, visa

sig ganska svårt att avgöra när ett sådant fall föreligger. Hans kanske ögonblickligt vunna och lätt nog förhastade uppfattning måste därvid bliva avgörande. Det sagda gäller så mycket mera som de omständigheter, under vilka hunden kommit lös, i regel torde undandraga sig jakträttsinnehavarens känedom; huvudsakligen har han att döma efter hundägarens sätt i allmänhet att vårda sig om hunden och hans uppträdande efter det hunden sluppit lös.

Bestämmelsen torde betydligt vinna i stadga och därmed nyss antydda olägenheter undvikas, därest i stället för nämnda villkor, på sätt under utredningen föreslagits, såsom förutsättning för befogenhetens utövning kräves att hunden icke inom en kort tid blivit omhändertagen av sin ägare, exempelvis, när ägaren icke är känd, inom fyrtioåtta timmar från det hunden veterligen först började löpa lös och, när ägaren är känd, inom samma tid från det ägaren underrättats, eller ock att hunden vid tidigare tillfälle löpt lös samt ägaren erhållit underrättelse därom. I ett sådant villkor ligger, att ägaren förhållit sig på sådant sätt att hundens dödande måste anses för svarligt.

Vi hemställa om bestämmelsens omarbetning i antydd riktning. I fråga om påföljd vid försummelse att fullgöra anmälningsskyldighet instämna vi med regeringsrådet Aschan och justitierådet Forsberg.

25 §.

Regeringsrådet Aschan samt justitieråden Forsberg och Sandström:

Bland villkoren för erhållande av sådant föreläggande som i förevarande paragraf avses har upptagits att skadan icke kan genom rimliga åtgärder från markinnehavarens sida förebyggas.

Grunden till föreläggandet är emellertid att viss villebrådsart utvecklats i sådan omfattning att skada därigenom orsakas. I betraktande härav och med hänsyn till de allmänna skyldigheter, som böra åligger jakträttsinnehavaren vid jaktvårdens utövning och som angivits i 1 §, synes den största återhållsamhet böra iakttagas, då det är fråga om att ålägga markägaren bördor för undvikande av skador av villebrådet. Det förefaller knappast berättigat att ålägga honom vidtagandet av andra åtgärder än sådana som i sig själva äro av blygsam omfattning och föranleda en i och för sig obetydlig kostnad. Med uttrycket »rimliga åtgärder», — vilket i betänkandet (s. 130) förklaras så »att därest den skadelidande genom en i jämförelse med den normala avkastningen av den ifrågavarande marken obetydlig kostnad kunnat få denna effektivt skyddad, tillämpning av förevarande paragraf icke bör ifrågakomma» — kan förslaget icke anses hava hållit sig inom den angivna ramen. Som å andra sidan med en begränsning av villkoret detta icke torde erhålla någon egentlig betydelse, synes det böra utgå.

De åtgärder om vilkas vidtagande enligt första momentet föreläggande skall meddelas jakträttsinnehavaren skola tydligen avse att, sedan skador under de angivna omständigheterna orsakats, i möjligaste mån förebygga

uppkomsten av ytterligare skador. Det måste då synas mindre följdriktigt att, såsom stadgandet jämväl innehåller, den omständigheten att markinnnehavaren blivit gottgjord för redan inträffad skada skall medföra att sådant föreläggande icke må givas. Det kan ifrågasättas, huruvida med hänsyn till den prövning av frågan, som i varje särskilt fall skall åligga länsstyrelsen, ett stadgande av den åsyftade innebörden över huvud skall anses erforderligt. Skulle emellertid så anses, torde åt detsamma böra givas ungefär den formuleringen, att föreläggande ej må meddelas, där anledning föreligger till antagande att skadan varder markinnnehavaren i huvudsak gottgjord.

Justitierådet Afzelius:

Särskilda föreskrifter, som i anledning av viss villebrådsarts utveckling må vara erforderliga till förebyggande av skada inom större eller mindre områden, synas vara av natur att mestadels lämpligare än i lag kunna meddelas i administrativ väg. Såvitt angår åtgärder av offentlig myndighet till skydd för näringar, som äro omedelbart utsatta för dylik skada, lära föreskrifter av denna art i allmänhet tillhöra området för Kungl. Maj:ts ekonomiska lagstiftningsmakt. I den mån de tilläventyrs måste innefatta avvikelser från jaktlagen kan genom stadgande i denna åt Kungl. Maj:t lämnas befogenhet att därom förordna. Betänklighet kan efter min uppfattning ej möta att bestämmelser i de ämnen, som behandlas i 1 mom. av förevarande paragraf, bliva utfärdade i den nu angivna ordningen, helst som åtskilliga andra hithörande föreskrifter äro avsedda att upptagas i en administrativ författning. Stadgandet i 2 mom., vilket avser en bestående rätt för enskild person att å annans jaktområde företaga viss jakt, torde däremot hava sin plats i lagen. Jag hemställer alltså, att 1 mom. ersättes av ett stadgande, som innefattar bemyndigande för Kungl. Maj:t i här berört hänseende. Vid bifall härtill bör i 14 § andra stycket utgå den bestämmelse, som hänсыftar på stadgandet i 25 § 1 mom.

Skall 1 mom. kvarstå, är jag med lagrådets övriga ledamöter ense angående önskvärdheten av ändring i de hänseenden, om vilka de uttalat sig.

27 §.

Justitierådet Afzelius:

De skäl, som varit bestämmande för förslaget att till jaktlagen överflytta strafflagens stadganden om olovlig jakt, äro påtagliga nog och kunna anses vara i och för sig beaktansvärda. Vad som kan vinnas med en dylik förändring bör dock icke övervärderas och skall måhända visa sig vara i verkligheten ganska oväsentligt. Ensamt avgörande kunna dessa skäl i varje fall icke bliva, om frågan bedömes under hänsyn till att åtgärden innebär en rubbning av det nuvarande strafflagssystemet. I 24 kap. strafflagen äro från en gemensam utgångspunkt och efter enhetliga grunder behandlade åverkan samt olovligt jagande och fiskande. Så länge förgripelse emot annans fiske rätt där kvarstår i sitt sammanhang med åverkansbrotten, måste en utbryt-

ning av de med dem lika nära förbundna bestämmelserna om olovlig jakt under alla omständigheter komma att framstå såsom oegentlig. En särskild anledning att avstå från att nu företaga en stympling av det ifrågavarande strafflagskapitlet ligger ock däri, att förarbeten till en allmän revision av strafflagens bestämmelser rörande förmögenhetsbrotten nyligen tagit sin början. Olämpligt måste det anses, om icke vid detta viktiga lagstiftningsarbete finnes full frihet i bedömandet huruvida nuvarande brottskategorier fortfarande skola hava sin plats i strafflagen. Så blir knappast förhållandet, därest kort förut man valt att gå denna behandling av ämnet i förväg genom att i 24 kap. strafflagen helt utplåna vad kapitlet för närvarande innehåller om olovlig jakt.

Med återopande av vad nu anförts tillstyrker jag, att bestämmelser om straff för olovlig jakt för närvarande bibehållas i strafflagen och att i följd härav 27 § 1 mom. i det remitterade förslaget ersättes av en hänvisning till strafflagen, motsvarande den som förekommer i 22 § första stycket i gällande jaktlag. Jämväl torde 30 § 2 mom. i det remitterade förslaget böra utgå, därvid någon ändring i 24 kap. 16 § strafflagen nu lika litet som på sin tid i anledning av nuvarande jaktlags bestämmelser läser vara erforderlig. Stadgandet i 24 kap. 12 §, med vilket överensstämmer 27 § 1 mom. första stycket i det remitterade förslaget, skulle hava oförändrad lydelse, och i 24 kap. 13 § skulle införas bestämmelser svarande emot andra och tredje styckena i sistnämnda del av det remitterade förslaget; beträffande det närmare innehållet av dessa bestämmelser får jag hänvisa till efterföljande yttrande av lagrådet. Bifalles vad sålunda hemställes, föranleder detta jämkningar i sådana delar av det remitterade förslaget, vilka innefatta hänvisning till dess 27 §, ävensom i 33 §. Som under samma förutsättning särskilt förslag läser framläggas rörande ändringen i 24 kap. 13 §, förfaller vad 36 § i förslaget innehåller rörande ändring i detta strafflagskapitel.

Lagrådet:

I den allmänna motiveringen till lagförslaget har framhållits, att till åstadkommande av den förbättrade jaktvård, som är förslagets huvudsyfte, det även vore av behovet påkallat, att gällande straffbestämmelser i fråga om olovlig jakt skärptes. I sådant syfte hava i förevarande paragrafs 1 mom. andra stycket upptagits särskilda straffbestämmelser beträffande vissa kvalificerade former av olovlig jakt. Vid dessa bestämmelser finner lagrådet ej anledning till annan erinran än att det må ifrågasättas, huruvida icke ordet »påskjutit», vilket möjligen skulle kunna tolkas såsom innebärande detsamma som »sarat», bör utbytas mot ett uttryck, som tydligare angiver vad som åsyftas, förslagsvis »lossat skott efter».

Bestämmelserna i tredje stycket av samma moment, vilka i motiven angivas i huvudsak motsvara stadgandet i 24 kap. 13 § strafflagen, innefatta emellertid ej blott en skärpning av de där meddelade straffbestämmelserna utan också en betydande utvidgning av deras tillämplighet. Under det att

nämnda lagrum endast har avseende å det fall att någon vid olovlig jakt inom annans hägnade jaktpark eller djurgård sårat eller fångat vissa särskilt uppräknade djur, skola de nu föreslagna bestämmelserna äga tillämpning beträffande all jakt inom dylika områden, med vilka även likställts fågeldamm, fasaneri och hargård.

Förslagets bestämmelser i denna del anser lagrådet vara ägnade att i olika avseenden framkalla betänkligheter.

Vad först angår stadgandets utsträckning till att gälla i fråga om fasaneri och hargård, d. v. s. anstalter för uppfödning av fasaner eller harar, vilka sedan skola utsläppas i markerna eller avyttras för utplantering å andra håll, synas åtgärder för djurens dödande eller fångande inom dessa områden näp- peligen kunna bliva hänförliga till jakt. I jämförelse med jaktparker och djurgårdar omfatta nämligen sådana områden allenast mindre arealer, inom vilka djuren hållas instängda, och dessa sakna därför den frihet och möj- lighet att undkomma, som dock måste sammanhänga med begreppet jakt. Under det djuren finnas där, få de anses befinna sig i ägarens besitt- ning, och den, som då olovligt dödar eller fångar dem, lär gör sig för- fallen till ansvar för olovligt tillgrepp eller för skadegörelse. I huvudsak torde enahanda gälla i fråga om fågeldammar. Genom de åtgärder, som vid- tagas för fåglarnas kvarhållande där, samt den omvårdnad, för vilken de äro föremål, torde dessa närmast vara att anse såsom tama.

Beträffande därefter de föreslagna bestämmelserna, såvitt de avse hägnad jaktpark eller djurgård, synas ej heller dessa obetingat kunna godtagas. Vis- serligen måste den omständigheten att olovlig jakt ägt rum inom sådant om- råde i sig innefatta ett försvårande moment, men att därför i fråga om a ll sådan jakt, oavsett vilket djur det är fråga om eller om över huvud något djur dödat, fångats eller sårats, stadga så stränga straffbestämmelser som för- slaget upptager kan icke anses rimligt. Det vill för övrigt förefalla som om de skäl, vilka av motiven att döma legat till grund för straffbestämmelserna, icke bort föranleda ett så rigoröst utformande av dessa. Sålunda har utred- ningsmannen framhållit, hurusom ett olovligt jagande inom de med stad- gandet avsedda områdena torde stå tjuvnadsbrott ganska nära, varför urbota straff syntes böra ingå såsom normalstraff. Även om detta skulle kunna anses i någon mån gälla i fråga om djur, som inom områdena hållas instängda — därvid dock är att märka att böter i första hand upptagas såsom straff för snatteri — saknas dock all grund för en dylik jämförelse beträffande andra djur, vilka obehindrat kunna förflytta sig till och från område- na. Såsom exempel på hur stadgandet skulle kunna verka kan antagas att någon inom sådant område dödat eller fångat ett djur av obetyd- ligt värde eller kanske utan något värde alls. Han skall då ovillkorligen ådömas fängelsestraff. Visserligen skall, där synnerligen förmildrande om- ständigheter föreligga, straffet sättas till dagsböter, dock ej under tju- gu. Men av utredningsmannens uttalande i motiven synes framgå, att det avsetts att vid bedömandet huruvida dylika omständigheter få anses föreligga hän- syn endast skall tagas till gärningsmannens personliga förhållanden. I för-

arbetena till lagförslaget förekommer intet som ger vid handen, att det med hänsyn till erfarenheten eller eljest skulle vara av behovet påkallat att nu tillgripa så stränga straffbestämmelser för olovlig jakt över huvud inom ifrågavarande områden. Man lär då kunna stanna vid att låta stadgandet gälla allenast vissa djur, som genom hägnaden hållas instängda och sålunda avsetts skola vara föremål för särskilt skydd, samt att såsom förutsättning ytterligare föreskriva, att jakten skall vara att inordna under något av de förfaranden, som först angivas i andra stycket. Beträffande annan olovlig jakt inom nämnda områden synes knappast förefinnas anledning att meddela särskilda straffbestämmelser. Har den ägt rum under förhållanden, som omförmälas i andra stycket, skall naturligtvis vad där stadgas vinna tillämpning, och i övrigt lär kunna förutsättas, att det försvärande moment, som ligger i att jakten skett inom områden varom fråga är, tillbörligen beaktas vid straffmätningen utan att särskilt minimum för dagsböter behöver utsättas.

Lagrådet hemställer alltså, att tredje stycket måtte omarbetas i överensstämmelse med vad här anförts.

I motsvarighet till vad i 22 § första stycket i gällande jaktlag föreskrives angående jaktpass har i andra momentet i förevarande paragraf stadgats, att därest olovlig jakt tillika innefattar överträdelse av de angående jaktvårdsavgift och jaktpass meddelade föreskrifterna, särskilt ansvar enligt 31 § i förslaget skall ådömas. Då det näppeligen kan råda någon tvekan om att vad sålunda stadgats skall gälla utan uttrycklig föreskrift, vill lagrådet ifrågasätta om ej stadgandet kan utgå.

28 §.

Justitieråden Afzelius, Forsberg och Sandström:

De i 1 mom. i förevarande paragraf meddelade straffbestämmelserna hava sin motsvarighet i 22 § gällande jaktlag med den lydelse lagrummet erhöll genom lagändring år 1927 men innefatta i åtskilliga hänseenden avvikelser från vad där stadgas. Under det att nu beträffande olovligt tillvaratagande av fallvilt gäller, att tillvaratagandet skall bestraffas såsom olovlig jakt endast då fallvilltet enligt 16 § jaktlagen skall tillfalla jakträttsinnehavaren men eljest — eller således då fallvilt jämlikt samma lagrum skall tillkomma kronan och vare sig den som tillvaratagit det är jakträttsinnehavaren eller annan — enligt särskild straffregel, skall enligt förslaget allt sådant tillvaratagande i straffhänseende betraktas såsom olovlig jakt. Medan vidare, enligt vad nu gäller, nyssnämnda särskilda straffregel även har tillämpning å det fall att någon, sedan björn eller lo dödats eller fångats, olovligen tillägnat sig djuret, skall enligt förslaget jämväl dylikt tillägnande likasom olovligt tillägnande av örn, som dödats eller sårats, eller av örns ägg och bo hänföras till olovlig jakt.

Det synes emellertid som om anledning ej föreläge att med avseende å omförmälda frågors bedömande nu intaga annan ståndpunkt än som kom till uttryck i 1927 års lagstiftning. De principer, vilka därvid tjänat till ledning, sy-

nas allt fortfarande böra gälla; och bestämmelserna kunna ej heller, såsom nu i motiven antytts, anses så invecklade att ur sådan synpunkt en ändring är påkallad. Beträffande fallviltet må i övrigt framhållas, att det sakkunnigbetänkande, som låg till grund för lagändringen år 1927, innehöll en från lagen så till vida avvikande regel, att däri stadgades, att allt olovligt tillvaratagande av fallvilt å annans jaktområde — således oavsett om det skulle tillfalla jakträttsinnehavaren eller kronan — skulle anses såsom olovlig jakt. I anslutning till en av domänstyrelsen och Svenska jägarförbundet häremot gjord erinran erhöll emellertid stadgandet i den kungl. propositionen sin sedan lagfästa innebörd. (Jfr Nytt Juridiskt arkiv avd. II årg. 1927 s. 682.) Vad vidare angår tillägnandet av omförmälda djur m. m. bör påpekas, hurusom nuvarande straffbestämmelser i fråga om olovligt tillägnande av björn eller lo, som dödades eller fångats, hava avseende ej blott å den som utan att olovlig jakt ägt rum tillägnat sig djuret utan jämväl å den som vid olovlig jakt dödat eller fångat det. Det lär hava antagits att i sistnämnda fall särskilda straff skola ådömas dels för den olovlige jakten och dels för det olovlige tillägnandet. (Jfr lagrådets yttrande, intaget i förenämnda tidskrift och årgång s. 693.) Därest enligt förslaget detsamma skall gälla — vad som antagits vara gällande lags ståndpunkt ej mindre än förslagets uttryckssätt talar för en sådan tolkning — skulle detta medföra, att i nu åsyftade fall den brottslige på grund av ett förfarande, som närmast är att anse såsom en enhet, skulle för den brottslighet, som i de särskilda avseendena ligger honom till last, ådömas ansvar för två brott, vilka båda enligt förslaget skola anses såsom olovlig jakt.

Med orden »för där avsedda fall» i ingressen till 1 mom. avses tydligen att uttryckligen angiva, att därest med avseende å de i nämnda moment angivna fallen sådana förhållanden äro för handen, som omförmälas i 27 § 1 mom. andra och tredje styckena — i den mån sådana förhållanden beträffande dessa fall över huvud kunna föreligga — straffbestämmelserna där skola tillämpas. Oavsett att vad sålunda åsyftats med tillräcklig tydlighet lär framgå enbart av en hänvisning till 27 § 1 mom., uppställer sig frågan, huruvida och i vad mån giltig grund kan anses föreligga för den sålunda föreslagna lagregeln. Att den skall gälla i fråga om det först angivna fallet, eller att någon olovligt utövar älgjakt varom i 8 § första stycket sägs, torde strängt taget icke hava erfordrat särskilt omnämnande i lagtexten, men då ett motsvarande stadgande upptagits i gällande lag, lär härutinnan någon ändring icke böra ifrågasättas. Beträffande åter övriga fall, vilka enligt förslaget skola anses såsom olovlig jakt, föreligger näppeligen anledning att under något förhållande fastställa en strängare bestraffningsregel än den som enligt 27 § 1 mom. första stycket skall gälla för olovlig jakt i allmänhet. Därest vad här förut i nästföregående stycke anförts i fråga om straffbestämmelserna i 28 § 1 mom. vinner beaktande, har nu omhandlade fråga intresse endast såvitt angår fallvilt, som skall tillkomma jakträttsinnehavaren, och i händelse lagrådets hemställan beträffande bestämmelserna i 27 § 1 mom. tredje stycket jämväl gillas, kommer frågan att gälla enbart fallvilt av mera värde-

fulla djur. Såsom skäl för den här i det föregående uttalade uppfattningen må endast framhållas *dels* att enligt gängse betraktelsesätt det måste anses såsom en väsentligt svårare förseelse om någon å annans jaktområde dödar eller fångar ett villebråd än om någon olovligt tillvaratager ett redan dött djur, som tillfälligtvis påträffats och som väl eljest fått kvarligga onyttigt, *och dels* att lagförslagets strängare straffbestämmelser för olovlig jakt främst tillkommit för jaktvårdens skull och alltså för att verka till skydd för det levande villebrådet.

Vi hemställa alltså om sådana ändringar i 1 mom., som föranledas av vad här anförts.

Under hänvisning till vad lagrådet anført vid 6 § hemställes tillika, att i förevarande paragraf under 1 mom. införes bestämmelse därom, att överträdelse av förbudet i 6 § 2 mom. bestraffas såsom olovlig jakt.

Regeringsrådet Aschan:

Lika med lagrådets övriga ledamöter anser jag, att den i 1 mom. av förevarande paragraf givna hänvisningen till straffbestämmelserna i 27 § 1 mom. bör begränsas så att den — utom såvitt angår jakt efter älg varom i 8 § första stycket sägs — kommer att avse allenast första punkten i 27 § 1 mom.

Vad angår bestämmelse om straff för överträdelse av förbudet i 6 § 2 mom. instämmer jag med lagrådets övriga ledamöter.

I övrigt lämnar jag paragrafen utan anmärkning.

29 §.

Lagrådet:

Stadgandet i första stycket läser böra inbegripa jämväl örns ägg och bo. Då jämlikt 15 §, förutom björn, lo och örn, även dylika ägg och bon tillfalla kronan, torde undantaget i andra stycket böra avse även dem. Enahanda innebörd synes böra givas åt tredje stycket; detta återverkar då även på innehållet av 35 § 1 mom. första stycket. I nu berörda hänseenden erinrar lagrådet om sitt yttrande vid 15 §. Tillika hänvisas till vad vid 6 § anförts om vissa jämkningar i förevarande paragraf.

30 §.

Regeringsrådet Aschan samt justitieråden Forsberg och Sandström:

Bland dem som jämlikt 1 mom. första stycket må från olovligt jagande taga förverkat jaktbyte m. m. synes vid jämförelse med 24 kap. 16 § strafflagen böra upptagas jämväl den som äger eller vårdar egendomen. Härav föranledes en motsvarande jämkning i 2 mom.

Beträffande 1 mom. fjärde stycket må anmärkas, att med uttrycket »å bar gärning anträffas under utövning av verksamhet, som enligt 13 § 1 mom. är att anse såsom olovlig jakt» kan i detta sammanhang ej gärna avses annan händelse än att någon, som under lovlig jakt sårat älg, hjort eller rådjur så

att djuret fallit inom etthundra meter från gränsen för jägarens eget jaktområde, vid begagnande av sin rätt att från stället bortföra djuret uraktlåter att iakttaga villkoret att två ojäviga vittnen därvid skola vara närvarande. På försummelse att fullgöra den jämväl stadgade skyldigheten att sist å andra dagen efter det djuret fälldes lämna viss underrättelse kan nämligen bestämmelsen svårligen syfta. En formulering, som på ett klarare och naturligare sätt än den nyss anmärkta återger bestämmelsens innebörd, synes vara att förorda. Godkännes den av lagrådets flesta ledamöter vid 28 § gjorda hemställan, betingas därav vissa jämkningar i avfattningen av fjärde stycket. Tillika torde vad i samma stycke sägs om björn, lo och örn böra avse jämväl örns ägg och bo (jfr härom lagrådets yttrande vid 15 §).

Justitierådet Afzelius:

Bifalles den av mig vid 27 § gjorda hemställan och 24 kap. 16 § strafflagen följaktligen kommer att fortfarande gälla med avseende å olovlig jakt, föreligger ej anledning att åt 1 mom. första stycket i förevarande paragraf giva annan avfattning än som överensstämmer med 23 § första stycket i gällande jaktlag. Det föreslagna 2 mom. bör då utgå eller, därest i enlighet med 1 mom. fjärde stycket en utsträckning av medgivandet till självtäkt anses böra äga rum, ersättas av en efter detta fall lämpad hänvisning till det i 24 kap. 16 § strafflagen stadgade straffet.

Med avseende å 1 mom. fjärde stycket måste jag anse tveklaktigt, om över huvud kan vara lämpligt att låta rätten till självtäkt gälla även fall, i vilka lagöverträdelsen ofta icke kan hava samma påtaglighet som vid olovlig jakt i egentlig bemärkelse, d. v. s. olovligt jagande å annans jaktområde. Såvitt angår olovlig befattning med fallvilt kan i varje händelse stadgandet av mig tillstyrkas endast under förutsättning att 28 § 1 mom. kommer att undergå omarbetning i enlighet med vad lagrådets flesta ledamöter hemställt. De fall, som hänföra sig till 8 och 13 §§, synas föga ägnade att upptagas i detta sammanhang och helst böra uteslutas. Att, på sätt med stadgandet i fjärde stycket jämväl åsyftas, belägga itererad förbrytelse av där avsett slag med påföljd varom sägs i tredje stycket, bör efter min uppfattning ifrågakomma endast med samma begränsning som nu angivits beträffande rätten till självtäkt.

I fråga om ändringar i paragrafens avfattning förenar jag mig med lagrådets övriga ledamöter.

32 §.

Lagrådet:

Enligt första stycket i förevarande paragraf bestraffas med dagsböter underlåtenhet att fullgöra den i 13 § 2 mom. föreskrivna underrättelseplikten. Med tillägget »där ej förseelsen enligt allmänna strafflagen är belagd med strängare straff» avses enligt motiven att utesluta särskilt straff för förseelsen, när på grund av denna gärningsmannen finnes vara förvunnen till an-

svar för djurplågeri. Det normala straffet för denna förbrytelse är likaledes dagsböter; endast i kvalifikationsfall inträder strängare straff.

Därest, på sätt lagrådet hemställt i fråga om 13 § 2 mom., underrättelseplikten inskränkes till att gälla det fall att djuret sårats under lovlig jakt, uppkommer onekligen en annars knappast förefintlig anledning att med uppgivande av vanliga regler om brottskonkurrens låta förseelsen såsom sådan bliva ostraffad, om just på grund av försummelse att lämna den ifrågasvarande underrättelsen straff skulle komma att ådömas för djurplågeri. Eljest skulle nämligen den, som idkat lovlig jakt, komma att i förevarande hänseende ställas sämre än den, som gjort sig skyldig till olovlig jakt. Under förutsättning att angivna ändring vidtages i 13 § 2 mom. är således i sak intet att erinra emot det nu avsedda stadgandet i förevarande paragraf. För att vad med tilläggsbestämmelsen är åsyftat skall i lagtexten riktigt återgivas läran emellertid denna böra avfattas så, att straffet inträder, där ej å förseelsen följer straff enligt strafflagen.

33 §.

Lagrådet:

Bifalles av lagrådet vid 6 § gjord hemställan, läran i första stycket av rörevarande paragraf böra meddelas bestämmelse att allmän åklagare äger föra talan i fråga om olovlig jakt å område som avses i 6 § 2 mom.

De i andra stycket omnämnda förseelserna mot föreskrifter angående jakt kort och jaktpass hava tydligen icke någon gemenskap med vad stycket i övrigt innehåller. Dessa förseelser böra i stället sammanföras med de lagöverträdelser, å vilka allmän åklagare enligt första stycket har att föra talan.

Enligt ordalagen i fjärde stycket skulle exempelvis arrendator av jordbruksfastighet anses såsom målsägande, även om jordägaren undantagit jakt-rätten från arrendeupplåtelsen och utarrenderat den till annan. Då detta ej kan vara avsett, torde stadgandet böra omarbetas.

34 §.

Lagrådet:

När bestämmelsen i förevarande paragraf inskränkts till att avse revirförvaltaren, föreligger anledning att i likhet med lagrådet vid granskning av det förslag, som låg till grund för nuvarande jaktlag (jfr Nytt Juridiskt Arkiv avd. II årg. 1913 s. 109), erinra om innebörden av 17 kap. 11 § rättegångsbalken. Den där stadgade rätten för vakter och med dem likställda att, där andra vittnen saknas, bära vittne jämväl om sådant, som hänt dem själva i tjänsten, avser endast vissa förhållanden som enligt vanliga regler skulle medföra att dessa personer ansåges jäviga att höras såsom vittnen, men gäller däremot icke i det fall att de själva uppträda såsom parter i målet. Revir-

förvaltare lärer i jaktmål endast undantagsvis företräda inför domstol i annan egenskap än åklagare. För att av hänvisningen till omförmälda stadgande i rättegångsbalken skall följa den verkan, som måste antagas vara åsyftad, bör bestämmelsen utvidgas till att avse dem som hava att taga befattning med tillsynen å lagens efterlevnad (jfr t. ex. 50 § i lagen den 29 juni 1912 om arbetarskydd).

35 §.

Lagrådet:

Såsom tredje stycke i 1 mom. har upptagits den i specialstraffrättsliga författningar vanligen förekommande bestämmelsen att böter skola vid bristande tillgång förvandlas enligt allmänna strafflagen. Härvid är allenast att erinra, hurusom i lagen den 9 april 1937 om verkställighet av bötesstraff ingå föreskrifter om bötesförvandling, vilka för framtiden göra en hänvisning i detta avseende överflödig. Dessa föreskrifter äga nämligen tillämplighet å böter i samtliga fall, vilka icke särskilt undantagits från behandling i den sålunda stadgade ordningen. Emellertid träder lagen i kraft först den 1 januari 1939, under det att den nya jaktlagen lär vara avsedd att erhålla giltighet från och med den 1 juli 1938. Vid detta förhållande kan den nu föreslagna bestämmelsen icke uteslutas, men kommer den där gjorda hänvisningen till strafflagen att efter ingången av år 1939 jämlikt 25 § i lagen om verkställighet av bötesstraff i stället gälla bestämmelserna i sistnämnda lag.

36 §.

Lagrådet:

Om, på sätt här föreslås, de stadganden i 24 kap. strafflagen, vilka avse olovlig jakt, skola upphävas, bör erinras, att därmed kapitlets överskrift »Om åverkan; så ock om olovligt jagande eller fiskande» kommer att sakna full motsvarighet i texten. Att i detta sammanhang en ny överskrift åsattes kapitlet synes emellertid ej lämpligt. Bland de av kapitlets paragrafer, vilka i jaktlagens slutstadgande angivas såsom ändrade, bör ej upptagas 15 §, och om text till ny lydelse av 16 § ej framläggas, bör ej heller denna paragraf särskilt nämnas. Vid dessa förhållanden torde bestämmelsen i förevarande paragraf kunna erhålla den avfattning, att genom denna lag upphävas 24 kap. 12 och 13 §§ strafflagen så ock vad samma kapitel i övrigt innehåller med avseende å olovligt jagande.

Justitieråden Afzelius och Forsberg hänvisade till det av dem vid 9 § avgivna yttrandet, varjämte *justitierådet Afzelius* åberopade sitt särskilda yttrande vid 27 §.

Förslaget till lag angående tillägg till 7 § lagen den 14 juni 1907 om servitut.

Justitieråden Afzelius och Forsberg:

Bifalles den av oss vid 9 § i förslaget till lag om rätt till jakt gjorda hemställen, lärer förevarande lagförslag förfalla.

I övrigt föranledde förslaget ej erinran.

Förslaget till lag om ändrad lydelse av 2 § lagen den 25 juni 1909 angående nationalparker.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:

Wilhelm von Schwerin.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 januari 1938.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anmäler chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, lagrådets den 29 september 1937 avgivna utlåtande över de den 5 februari 1937 till lagrådet remitterade förslagen till *lag om rätt till jakt, lag angående tillägg till 7 § lagen den 14 juni 1907 (nr 36 s. 25) om servitut samt lag om ändrad lydelse av 2 § lagen den 25 juni 1909 (nr 56 s. 7) angående nationalparker.*

Efter redogörelse för utlåtandets innehåll anför föredraganden:

I anledning av lagrådets anmärkningar har en omarbetning av förslaget till lag om rätt till jakt ägt rum, därvid bland annat paragrafernas inbördes ordning — bortsett från 1 och 2 §§ — blivit ändrad. Vid redogörelsen för de vidtagna ändringarna i paragraferna skall jag i första hand hänföra mig till det remitterade förslagets paragrafnumrering dock med angivande jämväl av motsvarande paragrafs nummer i det omarbetade förslaget.

Lagrådets hemställan beträffande bestämmelsernas gruppering torde icke böra föranleda ändring i det remitterade förslaget annat än såvitt angår 3 och 10 samt 16—19 §§. Därvid synas bestämmelserna i 16 och 17 §§ böra med inbördes bibehållen ordningsföljd placeras efter bestämmelserna i 9 § (8 §) och bestämmelserna om jaktkort och jaktpass inordnas närmast före straffbestämmelserna. Till placeringen av bestämmelsen i 3 och 10 §§ återkommer jag senare.

De skäl vilka föranlett upptagande i det remitterade förslaget av bestämmelserna i första stycket av 1 § torde icke hava blivit vederlagda av vad lagrådet anför. Det synes mig vara en fördel, om man genom en definition sådan som den föreslagna kan bidra till att skingra den ej ovanliga missuppfattningen, att jakträtten omfattar allenast de i gällande jaktstadgas 1 § uppräknade jaktbara djuren. Likaså synes mig den omständigheten, att i lagen angående nationalparker jämte förbud att jaga eller fånga djur meddelats förbud att skada eller förstöra ägg eller bo, giva vid handen, att förslagets uppräknade jakträtts kännetecken ingalunda saknar praktisk betydelse. Redan vid förslagets remitterande till lagrådet har jag framhållit,

att den jakträttsinnehavaren sålunda tillkommande uteslutande rätten till bland annat alla å hans jaktområde i fritt tillstånd levande däggdjur nödvändiggör ett särskilt undantagsstadgande. Med anledning av vad lagrådet anfört vill jag tillägga, att ifrågavarande stadgande i 11 § (14 §) 2 mom. lämpligen lärer böra så ändras, att det kommer att innehålla en biologiskt fullständig uppräknig av de däggdjur, vilka, där de påträffas, få av envar utan påföljd dödas. Vad lagrådet anfört angående övriga bestämmelser i förevarande paragraf finner jag icke böra föranleda annan ändring än en jämkning i andra stycket. Vad särskilt angår bestämmelsen i tredje stycket grundas den på det förhållandet, att villebrådet icke är stationärt och att således den skadegörande verkan av ett för talrikt villebrådsbestånd sällan begränsas till de marker, där villebrådet uppdragits.

Jag anser mig kunna tillstyrka att åt bestämmelserna i 3 § gives en avfattning i huvudsaklig överensstämmelse med vad lagrådet hemställt, därvid dock genom bibehållande av orden »av ålder» bör markeras, att här är fråga om en av hänsyn till kustbefolkningens näringsförhållanden betingad rättighet för denna befolkning att jaga. Sker så, kommer stadgandet att innebära allenast en undantagsbestämmelse från den allmänna regeln i 1 §. Stadgandets rätta plats i lagen lärer då icke längre vara bland reglerna om jakträtten, utan det torde lämpligen böra infogas närmast före bestämmelsen i 11 § (14 §) och alltså betecknas med 13 §.

I anledning av vad lagrådet anfört i fråga om stadgandet i 6 § (5 §) 2 mom. anser jag mig böra föreslå dels att åt stadgandet gives formen av ett allmänt förbud mot jakt å där avsedda områden, i samband varmed avfattningen av stadgandet i övrigt torde få jämkas i enlighet med lagrådets hemställan, dels att överträdelse av förbudet straffbelägges såsom olovlig jakt å annans jaktområde, dels ock att föreskrift införes därom att med villebråd, som olovligt fälles eller fångas å dylikt område, skall förfaras på sätt i 35 § (36 §) stadgas. Den i det remitterade förslaget upptagna undantagsbestämmelsen för det fall att fråga är om jakt, som erfordras för trafikaneläggningens skyddande mot skada, torde däremot böra bibehållas. Det synes mig vidare knappast föreligga tillräckliga skäl att beträffande å ifrågavarande områden anträffat fallvilt uppställa särskilda regler. En dylik åtgärd, vars betydelse i praktiken torde bliva ringa, lärer få till följd att förslagets bestämmelser om fallvilt och förverkat villebråd bleve onödigt invecklade.

Vad lagrådet anfört i fråga om bestämmelserna i 8 § (7 §) torde icke böra föranleda ändring av dessa.

I fråga om 9 § (8 §) andra stycket hava två ledamöter av lagrådet lämnat stadgandet utan annan anmärkning än att de hemställt, att orden »i dess helhet» måtte utgå. Två ledamöter hava hemställt att hela stycket och där-

emot svarande bestämmelse i 36 § (39 §) måtte utgå. Vad förstnämnda två ledamöter hemställt synes mig böra iakttagas.

Av vad lagrådet yttrat i fråga om placeringen i lagen av 10 § torde framgå, att det ur de materiella rättsreglernas synpunkt är tämligen likgiltigt, var stadgandet erhåller sin plats. Vid sådant förhållande anser jag mig kunna biträda lagrådets hemställan om flyttning av paragrafen till slutet av lagen, där den torde få betecknas med 38 §. I samband därmed torde emellertid stadgandets avfattning böra så jämkas att orden »rätt till jakt» ändras till å första stället »jakt» och å andra stället »rättighet att jaga». I sak innebär detta icke annat än att ordalydelsen i paragrafen direkt anslutes till de stadganden till vilka den hänvisar, nämligen 1 § i nationalparkslagen och 55 § i lagen den 18 juli 1928 (nr 309) om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige.

Såsom jag anført vid 1 § torde andra punkten av 11 § (14 §) 2 mom. böra erhålla formen av en biologiskt uttömmande uppräknig av de djur, vilkas dödande och tillvaratagande icke skall anses innebära ett intrång i den jakt-rättsinnehavaren jämlikt 1 § tillkommande uteslutande rätten till villebrådet. Denna uppräknig skulle då lämpligen omfatta djur tillhörande följande djurslag, nämligen mullvadar, näbbmöss, fladdermöss, hasselmöss, sorkdjur (sorkar och lämlar), råttor och möss. I samband med att stadgandet sålunda omarbetas lærer första punkten av momentet böra avfattas i överensstämmelse med lagrådets hemställan.

Lagrådet har påpekat, att stadgandet om rätt att å annans jaktområde döda varg eller järv i den form det erhållit genom bestämmelsen i 11 § (14 §) 1 mom. av förslaget helt täcker även det fall, som behandlas i 12 § (15 §) 1 mom. första stycket, varför dessa djur icke borde upptagas i förteckningen i sistnämnda lagrum. Enahanda förhållande synes även vara för handen med de djur som omförmälas i andra punkten av 11 § 2 mom., varför ej heller sådant djur synes behöva särskilt omnämnas i förteckningen i 12 § 1 mom. första stycket. Bestämmelserna hava jämkats i enlighet härmed.

Vidkommande 12 § (15 §) 2 mom. har lagrådet hemställt om sådan omarbetning av stadgandet, att den rätt som tillerkänts där avsedda personer att under angivna förutsättningar vidtaga till jakt hänförliga skyddsåtgärder mot fåglar och hare skall hava avseende jämväl å tid, då jakt är tillåten. Denna hemställan kan jag icke biträda. Enligt förslaget har den jakträttsinnehavaren enligt jaktstadgan tillkommande rätten att till förhindrande av avsevärd skada bland annat döda hare och vissa fåglar även medgivits vissa personer, som sakna jakträtt. Grunden härtill är att söka i det förhållandet, att det icke torde vara lagligen möjligt för en jakträttsinnehavare att avtalsmässigt överflytta sin ifrågavarande rätt å andra personer, samt att det, särskilt i de fall då jakträttsinnehavaren är bosatt å annan ort, icke

torde vara möjligt att med erforderlig snabbhet efterkomma en anmodan att ingripa mot skadegörelse av detta slag. Annorlunda ställer det sig under tillåten tid. Jakträttsinnehavaren lär nämligen då få anses vara skyldig att i största möjliga utsträckning tillse, att skada av villebråd ej tillfogas inom jaktområdet befintliga anläggningar av förevarande slag. Beträffande de enligt 3 § 2 mom. gällande jaktstadga viss tid av året generellt fridlysta fågelarterna sker detta lämpligast genom att å anläggningens innehavare överlåta att verkställa erforderligt dödande. Är det åter fråga om skador av hare, hör genom den ordinära jakten harstammen kunna så nedbringas, att något behov av ytterligare rätt att decimera stammen icke torde förefinnas. Skulle dock på någon plats så vara fallet, har genom förslaget bestämmelser i 25 § (24 §) givits ett verksamt medel att genom nedbringande av stammen av en till följd av sin talrikhet skadegörande villebrådsart förhindra ytterligare skada. På Kungl. Maj:t torde ankomma att beakta, att ifrågavarande bestämmelser i jaktstadgan så avfattas, att de verkligen bli av värde för dem som äro utsatta för hararnas skadegörelse.

De skäl som föranlett upptagande i förslaget av stadgandet i 13 § (16 §) 2 mom. äro av djurskyddsvänlig natur och, såsom jag tidigare anfört, tala dessa skäl starkt emot att i förevarande avseende göra skillnad mellan den som utövar sin jakträtt och den som jagar olovligt. Emellertid har lagrådet här och vid 32 § (33 §) första stycket påpekat, att med den omfattning underrettelsesyldigheten erhållit enligt förslaget densamma kan medföra vissa icke åsyftade konsekvenser. Vad lagrådet sålunda påpekat synes mig böra iakttagas. I betraktande härav och då det djurskyddsvänliga ändamålet med stadgandet torde, såvitt rör annan än jakträttsinnehavaren, kunna utan föreskrift om dylik underrättelseplikt tillgodoses genom bestämmelse i jaktstadgan, lär momentet kunna i enlighet med lagrådets hemställan så omredigeras, att vad där stadgas kommer att gälla endast i fråga om lovlig jakt.

Jag delar lagrådets vid 15 § (18 §) uttryckta uppfattning om det ändamålsenliga i att i en särskild paragraf, vilken torde kunna insättas efter förslagets 35 § (36 §), angiva vilka stadganden i lagen skola i tillämpliga avseenden gälla jämväl i fråga om olovlig tillägnelse eller förstörelse av örns ägg eller bo.

I olikhet mot lagrådet hyser jag den uppfattningen, att en jordarrendator, som har jakträtt å den arrenderade fastigheten på grund av 8 § (7 §) bör, därest icke annat i avtalet utsagts, äga rätt att till annan upplåta denna jakträtt. Lagrådets hemställan om ändring av 16 § (9 §) i förslaget kan jag således icke biträda.

I fråga om bestämmelserna i 17 § om jaktvårdsområden har inom lagrådet framställts åtskilliga anmärkningar. Tre ledamöter hava därvid förordat ett utformande av reglerna om jaktvårdsområden efter förebild av be-

stämmeleserna i lagen om gemensamhetsfiske, medan en ledamot velat bibehålla den utgångspunkt som är gemensam för den redan gällande bestämmelsen i ämnet (9 § i 1912 års jaktlag) och för den föreslagna nya, eller att servitutslagstiftningen skall ligga till grund för dem båda, i vilket fall samtliga frågor om servituts tillkomst och bestånd alltså skulle göras beroende av judiciell prövning, när sådan på vanligt sätt påkallas.

Vad inom lagrådet anmärkts torde böra föranleda viss omarbetning av de ifrågavarande bestämmelserna. Då det därvid gäller att välja mellan att göra bildandet av jaktvårdsområde till en rent administrativ anordning med lagen om gemensamhetsfiske som förebild eller att bibehålla anknytningen till servitutslagstiftningen, i vilket fall ärendet enligt sistnämnda lagrådsledamots mening skulle bliva helt av judiciell natur, synes företräde böra givas det förra alternativet. Visserligen medför detta beträffande avtalsvis bildade jaktvårdsområden ett avsteg från gällande lags bestämmelser, men i betraktande av den förhållandevis ringa omfattning, i vilken sådana hittills kommit till stånd, synes någon olägenhet härav icke behöva befaras. Å andra sidan torde åtskilliga fördelar vinnas. Sålunda blir beslutet om bildande av jaktvårdsområde tryggt mot inverkan av exekutiva försäljningar och av förändringar i äganderätten. Vidare kan giltighetstiden för dylikt beslut icke oväsentligt inskränkas, vilket torde verka stimulerande på intresset att bilda jaktvårdsområden. Slutligen kunna, vid det förhållande att förslaget för giltighet av beslut om jakträttens utarrendering fordrar enhällighet bland delägarna, såväl stadgandena i jaktlagen som tillämpningsbestämmelserna göras förhållandevis enkla och nära anslutas till vad förslaget i 17 § ävensom det remissprotokollet bifogade utkastet till jaktstadga därom innehåller.

De sålunda omarbetade bestämmelserna hava till vinnande av större överskådlighet uppdelats på tre paragrafer vilka torde få betecknas 10, 11 och 12 §§. Vid omarbetningen har dels det i 2 mom. första stycket av förslaget förekommande uttrycket »jakträtten i sin helhet» utbytt på sätt lagrådet hemställt, dels ock jaktarrenderator tillerkänts obetingad rätt att för det fall att mark, varå han arrenderar jakten, anslutes till jaktvårdsområde uppsäga jaktarrendeavtalet.

I enlighet med lagrådets hemställan torde dels 1 mom. av 18 § (26 §) få utgå, dels ock böra föreskrivas, att bestämmelserna om jaktvårdsavgift icke heller skola äga tillämplighet i fråga om jakt varom förmäles i 3 § (13 §). Vidare torde uttrycket »innehavare av marken» få utbytas mot orden »den som äger, innehar eller vårdar marken», varjämte i redaktionellt avseende torde böra vidtagas vissa jämkningar, föranledda av de ändringar vilka jag förordat beträffande 10 § (38 §), 11 § (14 §) och 12 § (15 §) samt ämnar föreslå i fråga om 19 § (27 §).

I en inom utrikesdepartementet utarbetad, den 26 maj 1937 dagtecknad promemoria, som överlämnats till jordbruksdepartementet och av vilken

lagrådet tagit del, har framhållits den bristande överensställelsen mellan de genom 1912 års jaktlag införda bestämmelserna angående jaktpass för utlänning och vissa på senare tid tillkomna avtal med främmande makter, genom vilka från svensk sida avgivits utfästelse om nationell behandling av medborgare i den andra fördragsslutande staten beträffande skatter och andra offentliga avgifter. Såsom exempel på dylika avtal nämnes, bland andra, svensk-finska handelsavtalet av den 14 december 1927, i vilket dylik utfästelse givits å ömse sidor.

Lagrådet har vid 19 § (27 §) i förslaget uttalat, att man vid genomförandet av den nya lagstiftningen icke syntes kunna underlåta att beakta klara traktatsutfästelser.

Ett sätt att lösa ifrågakvarande spörsmål vore att i jaktlagen tillägga Konungen befogenhet att i enlighet med överenskommelse med främmande stat i fråga om medborgare i denna stat medgiva undantag från avgift för jaktpass. Ett anlitande av denna utväg skulle emellertid medföra att, så snart i fråga om offentliga avgifter nationell behandling tillförsäkrats medborgare i visst land, komme medborgare i alla länder, som åtnjöte mest gynnad nations behandling, att bliva berättigade till samma befrielse. Därmed skulle för praktiskt taget alla utlänningar jaktpassavgifterna försvinna. Lämpligare synes det därför vara att, såsom lagrådet förorddat, anknyta skyldigheten att erlægga jaktpassavgift till bosättningen i stället för till medborgarskapet. I så fall komme avgiftsskyldigheten att åligga i utlandet bosatta såväl utlänningar som svenskar, men icke här i riket bosatta personer, vare sig de äro utlänningar eller svenskar. En sådan anordning, varigenom konflikt med de i handelstraktaterna gjorda utfästelserna undvikas och det fiskala syftet med avgifterna blir tillgodosett, synes mig ock stå i överensstämmelse med de övriga skäl, som av utredningsmannen anförts för jaktpassavgiften.

Vid den omarbetning av bestämmelserna av 19 §, som sålunda synes böra ske i enlighet med det senare alternativet, lär uttryckligen få stadgas, att skyldighet att lösa jaktpass icke skall åvila i utlandet bosatt svensk medborgare i fråga om jakt å egen fastighet här i riket.

Därest i enlighet med lagrådets hemställan för underlåtenhet att fullgöra den i 23 § (22 §) tredje stycket föreskrivna anmälningsskyldigheten stadgas påföljd av den av lagrådet angivna beskaffenheten, torde därmed hava skapats möjligast verksamma garanti mot missbruk av den i stycket medgivna rätten att döda hund. Jag förordar alltså att stadgande om dylik påföljd införes i förslaget.

Vidkommande det i 25 § (24 §) 1 mom. första stycket upptagna villkoret för erhållande av där avsett föreläggande eller att skada icke kan genom rimliga åtgärder från markinnehavarens sida förebyggas, är jag ense med de tre lagrådsledamöter som uttalat, att största återhållsamhet bör iakttagas, då det är fråga om att ålägga markägaren bördor för undvikande av skador av

villebråd. Stadgandet bör emellertid icke innebära mera än att en viss medverkan från markägarens sida till skadans förebyggande kan påfordras. Jag kan alltså icke förorda villkorets uteslutande men vill uttala att vad som i fråga om markägarens åtgärder skall anses rimligt icke bör bedömas allenast ur ekonomisk synpunkt, utan att hänsyn måste tagas jämväl till att åtgärderna i personligt avseende icke få betunga markägaren.

Vad lagrådet anmärkt i fråga om det i andra punkten av förevarande stycke stadgade ytterligare villkoret för givande av föreläggande enligt denna paragraf synes mig böra iakttas.

I fråga om 27 § (28 §) har lagrådet, vars flesta ledamöter lämnat utan erinran förslaget att till jaktlagen överflytta strafflagens stadganden om olovlig jakt, ifrågasatt huruvida icke det i andra stycket av 1 mom. förekommande ordet »påskjutit» möjligen skulle kunna tolkas såsom innebärande detsamma som »sårat» och att det därför borde utbytas mot ett uttryck, som tydligare angäve vad som åsyftades. Med anledning härav vill jag framhålla, att då såsom i förslaget »påskjutit» förekommer i omedelbart sammanhang med »sårat», eljest möjligen förefintlig risk för misstolkning synes utesluten. Ett ytterligare förtydligande torde emellertid kunna göras genom en omkastning av ordningsföljden för de angivna förfarandena, och jag vill därför förorda, att uppräkningsordet ges följande lydelse: »fällt, fångat, sårat eller påskjutit».

I anledning av lagrådets hemställan beträffande tredje stycket av förevarande moment synes det mig som om man utan att riskera stadgandets effektivitet skulle kunna i viss utsträckning tillmötesgå lagrådets hemställan om ändring i bestraffningsreglerna. Sålunda tillstyrker jag att fasaneri och hargård få utgå. Vad åter beträffar fågeldamm synes förslaget icke böra undergå någon ändring. Inom städer och stadslänkande samhällen anlagda dammar hava nämligen alltmer blivit en tillflyktsort för vattenfåglar. Jakt som bedrivs å dylika platser bör kunna kännbart bestraffas. Vad slutligen angår straffet för olovlig jakt inom annans hägnade jaktpark eller djurgård anser jag mig kunna förorda, att stadgandet härom undergår ändring i mildrande riktning. Under detsamma skulle då lämpligen kunna föras de fall då någon i annans hägnade jaktpark eller djurgård faller, fångas, sårar eller påskjuter villebråd, som i andra stycket omförmäles (d. v. s. älg, hjort, rådjur, bäver, björn eller lo), eller ren eller svan.

På de av lagrådet anförda skälen vill jag tillstyrka att 2 mom. av 27 § får utgå ur förslaget.

Vid 6 § (5 §) 2 mom. har jag i enlighet med lagrådets hemställan föreslagit, att överträdelse av det i nämnda lagrum stadgade förbudet skall straffbeläggas såsom olovlig jakt å annans jaktområde. Stadgandet härom torde böra införas i 28 § (29 §).

Lagrådets samtliga ledamöter hava ansett, att den i 1 mom. av 28 § (29 §), givna hänvisningen till straffbestämmelserna i 27 § (28 §) 1 mom. bör begränsas så att den — utom såvitt angår jakt efter älg varom i 8 § (7 §) första stycket sägs — kommer att avse allenast första punkten i 27 § 1 mom. Jag delar lagrådets åsikt, att en viss begränsning av berörda hänvisning kan vara skälig ur den synpunkten att förslagets strängare straffbestämmelser för olovlig jakt främst tillkommit för jaktvårdens skull och alltså för att verka till skydd för villebrådet men håller före, att denna begränsning ej heller bör omfatta det fall, då fråga är om överträdelse av det i 6 § (5 §) 2 mom. stadgade förbudet.

Vad beträffar övriga delar av 28 § 1 mom. hava tre av lagrådets ledamöter hemställt om sådan ändring, att momentet måtte erhålla i huvudsak samma innehåll som motsvarande stadganden i gällande lag. Denna hemställan synes mig icke böra föranleda ändring av förslagets med hänsyn till såväl grunden för reglerna om kronans rätt till vissa djur, respektive visst fallvilt som den praktiska tillämpningen enkla stadganden.

De av mig förordade ändringarna i 6 § (5 §) 2 mom. och 28 § (29 §) 1 mom. torde, såsom ock inom lagrådet påpekats, böra föranleda vissa ändringar i 29 § (30 §) andra och tredje styckena, 30 § (31 §) 1 mom. fjärde stycket samt 33 § (34 §) första stycket. Därjämte torde av lagrådet förordade jämkningar i avfattningen av 30 § (31 §) 1 mom. första och fjärde styckena samt 2 mom., 32 § (33 §) första stycket, 33 § (34 §) fjärde stycket samt 36 § (39 §) sista stycket böra vidtagas. Jämväl vissa andra stadganden i förslaget torde i redaktionellt avseende kunna något jämkas. En utvidgning av bestämmelsen i 34 § (35 §) i enlighet med lagrådets förslag lärer ock böra ske. Med hänsyn till vad lagrådet anfört synas orden »allmänna strafflagen» i 35 § (36 §) 1 mom. sista stycket lämpligen kunna utbytas mot »allmän lag».

Enligt förslaget avsågs, att den nya lagen skulle träda i kraft den 1 juli 1937, dock att dess stadganden om skyldighet att erlægga jaktvårdsavgift icke skulle tillämpas förrän från och med den 1 maj 1938. Tidpunkten för lagens ikraftträdande torde nu böra fastställas till den 1 juli 1938 och stadgandena om jaktvårdsavgift lära vid sådant förhållande böra vinna tillämpning från och med den 1 maj 1939.

Föredraganden hemställer, att förslagen till 1) *lag om rätt till jakt*; 2) *lag angående tillägg till 7 § lagen den 14 juni 1907 om servitut*; samt 3) *lag om ändrad lydelse av 2 § lagen den 25 juni 1909 angående nationalparker*, det förstnämnda förslaget i den lydelse detsamma erhållit efter den inom jordbruksdepartementet verkställda överarbetningen, måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

P. Gullstrand.
